

TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO PLANAS 2014–2020 m.

Plano rengimo organizatorius:
Trakų rajono savivaldybės administracija

Plano rengėjas: UAB „Hidroterra“

TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS DĖL TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO 2014-2020 M. PLANO PATVIRTINIMO

2015 m. balandžio 2 d. Nr. S1-76

Trakai

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 31 punktu ir Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 28 straipsnio 3 dalimi, Trakų rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

1. Patvirtinti Trakų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 m. planą (pridedama).
2. Pripažinti netekusiu galios 2003 m. liepos 31 d. Trakų rajono savivaldybės tarybos sprendimą Nr. S1-187 „Dėl Trakų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano 2003-2012 metams patvirtinimo“.
3. Skelbti šį sprendimą Teisės aktų registre ir Trakų rajono savivaldybės tinklalapyje.

Savivaldybės mero pavaduotoja,
pavadojanti Savivaldybės merą

Marija Puč

PATVIRTINTA
Trakų rajono savivaldybės tarybos
2015 m. balandžio mėn. 2 d.
sprendimu Nr. S1-76

TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO PLANAS 2014–2020 m.

Plano rengimo organizatorius:
Trakų rajono savivaldybės administracija

Plano rengėjas: UAB „Hidroterra“

2015-04

TURINYS

1. ĮVADAS	4
2. ESAMOS KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO BŪKLĖS APŽVALGA	5
2.1 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS ORGANIZAVIMAS	5
2.2 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS FINANSAVIMAS	8
2.2.1 <i>Principo „teršėjas moka“ įgyvendinimas</i>	<i>9</i>
2.2.2 <i>Komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos</i>	<i>10</i>
2.2.3 <i>Investicinių projektų įgyvendinimas ir finansavimas</i>	<i>10</i>
2.3 STATISTINIAI IR ATLIEKŲ TVARKYMO DUOMENYS	12
2.3.1 <i>Bendrieji duomenys</i>	<i>12</i>
2.3.2 <i>Gyventojų skaičius ir būstai</i>	<i>13</i>
2.3.3 <i>Komunalinių atliekų turėtojų (gyventojų ir įmonių) aptarnavimas</i>	<i>13</i>
2.3.4 <i>Trakų rajono savivaldybėje susidariusių komunalinių atliekų kiekiai ir sudėtis</i>	<i>13</i>
2.3.5 <i>Komunalinių atliekų tvarkymas</i>	<i>18</i>
2.4 ANTRINIŲ ŽALIAVŲ SURINKIMAS IR TVARKYMAS	19
2.5 BIOLOGIŠKAI SKAIDŽIŲ ATLIEKŲ TVARKYMAS	23
2.5.1 <i>Biologinių atliekų namudinis kompostavimas</i>	<i>23</i>
2.5.2 <i>Kompostavimas žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėje</i>	<i>24</i>
2.5.3 <i>Maisto (virtuvės) atliekų atskiras surinkimas ir tvarkymas</i>	<i>24</i>
2.6 SPECIFINIŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SRAUTŲ SURINKIMAS IR TVARKYMAS	24
2.7 MIŠRIŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SURINKIMAS IR TVARKYMAS	27
2.7.1 <i>Mišrių komunalinių atliekų surinkimas</i>	<i>28</i>
2.7.2 <i>Komunalinių atliekų šalinimo įrenginiai ir jų pajėgumai</i>	<i>28</i>
2.7.3 <i>Šalinamų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekiai</i>	<i>29</i>
2.7.4 <i>Mechaninio apdorojimo įrenginiai ir jų pajėgumai</i>	<i>29</i>
2.7.5 <i>Atliekų naudojimo energijai gauti įrenginiai ir jų pajėgumai</i>	<i>30</i>
2.8 SENŲ SAŲVARTYŲ UŽDARYMAS IR PRIEŽIŪRA PO UŽDARYMO	31
2.9 VISUOMENĖS ŠVIETIMAS IR INFORMAVIMAS	32
2.10 VALSTYBINIAME STRATEGINIAME ATLIEKŲ TVARKYMO PLANE NUSTATYTŲ UŽDUOČIŲ ĮGYVENDINIMO BŪKLĖ	33
2.11 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SSGG ANALIZĖ	36
3. KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO 2014–2020 M. TIKSLAI IR UŽDAVINIAI	37
3.1 ATLIEKŲ TVARKYMO STRATEGINIAI TIKSLAI IR PRIORITETAI IKI 2020 METŲ	37
3.2 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI	38
4. KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS PLĖTROS 2014–2020 M. PRIEMONIŲ PLANAS	39
5. ATLIEKŲ TVARKYMO PLANO ĮGYVENDINIMAS	44
5.1 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SRAUTŲ SUSIDARYMO IR TVARKYMO ATEITYJE PROGNOZĖS	44
5.2 SAŲVARTYNE ŠALINAMŲ BSA KIEKIO MAŽINIMAS	47
5.2.1 <i>BSA atliekų prevencija ir tvarkymas jų susidarymo vietoje</i>	<i>47</i>
5.2.2 <i>BSA atliekų prevencija ir tvarkymas jų susidarymo vietoje</i>	<i>47</i>
5.3 RŪŠIUOJAMOJO ATLIEKŲ SURINKIMO SISTEMOS PLĖTRA	48
5.3.1 <i>Antrinių žaliavų atskiro surinkimo sistemos plėtra</i>	<i>48</i>
5.3.2 <i>Specifinių atliekų surinkimo sistemos plėtra</i>	<i>49</i>
5.3.3 <i>Buityje susidarančių pavojingų atliekų surinkimo sistemos plėtra</i>	<i>49</i>
5.4 SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS REFORMA	50
5.4.1 <i>Savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos organizaciniai ir teisiniai pakeitimai</i>	<i>50</i>
5.4.2 <i>Reformuota savivaldybės atliekų tvarkymo sistema</i>	<i>50</i>
6. PLANO ĮGYVENDINIMO POVEIKIO ĮMOKŲ UŽ ATLIEKŲ TVARKYMĄ DYDŽIUI VERTINIMAS	52
7. PLANO ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI	53
8. PRIEDAI	55

SANTRUMPOS

AAA – aplinkos apsaugos agentūra

AM – Aplinkos ministerija

APVA – aplinkos projektų valdymo agentūra

ATĮ – Atliekų tvarkymo įstatymas

AŽ – antrinės žaliavos

BSA – biologiškai skaidžios atliekos

DGASA – didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė

ES – Europos Sąjunga

KA – komunalinės atliekos

KAK – kietasis atgautais kuras

KJK – UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“

MBA – mechaninis biologinis apdorojimas

MKA – mišrios komunalinės atliekos

RAAD – regiono aplinkos apsaugos departamentas

SA – Trakų rajono savivaldybės administracija

VAATC – UAB „VAATC“ (Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo centras)

VATP – Valstybinis atliekų tvarkymo planas 201-2020 m.

VSATP – Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas 2007-2014 m.

ŽAKA – žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė

1. ĮVADAS

Trakų rajono savivaldybės 2014–2020 m. atliekų tvarkymo planas atnaujinama 2003 m. liepos 31 d. Trakų rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. S1-187 patvirtintą Trakų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planą 2003–2012 metams. Šis planas parengtas pagal Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo (Žin., 1998, Nr. 61-1726; 2002, Nr. 72-3016) ir 2010 m. gruodžio 16 d. Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-1004 patvirtintų *Reikalavimų regioniniams ir savivaldybių atliekų tvarkymo planams* (Žin., 2010, Nr. 149-7654) reikalavimus.

Pagrindinis Trakų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano tikslas – nustatyti Trakų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo priemones, kurios užtikrintų aplinkosaugos, techninius – ekonominius ir higienos reikalavimus atitinkančios viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems savivaldybės teritorijoje esantiems asmenims. *Trakų rajono savivaldybės 2014–2020 m. atliekų tvarkymo plane* nustatytos priemonės, užtikrinančios *Valstybiniame atliekų tvarkymo plane* (TAR, 2014, Nr. 4989) ir *Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo plane 2006-2016 m.* (Fichtner, 2006, patvirtintas Vilniaus regiono plėtros tarybos 2006 m. kovo 24 d., protokolo Nr. 10.6 -1) bei *pagrindinėse Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo plano atnaujinimo nuostatose* (patvirtintos Vilniaus regiono plėtros tarybos 2009 m. rugsėjo 11 d. sprendimu Nr. 10.9-77) nustatytų tikslų ir užduočių įgyvendinimą.

Trakų rajono savivaldybės 2014–2020 m. atliekų tvarkymo planą sudaro šios pagrindinės dalys:

1. Esamos komunalinių atliekų tvarkymo būklės apžvalga;
2. Komunalinių atliekų tvarkymo 2014–2020 m. tikslai, uždaviniai ir užduotys;
3. Trakų rajono savivaldybės 2014–2020 m. komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtros priemonių planas;
4. Komunalinių atliekų srautų susidarymo ir tvarkymo ateityje vertinimas;
5. Plano įgyvendinimo poveikio įmokų už atliekų tvarkymą dydžiui vertinimas;
6. Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai.

Už *Trakų rajono savivaldybės 2014–2020 m. atliekų tvarkymo plano* įgyvendinimą yra atsakinga Trakų rajono savivaldybė. Sprendimus dėl šio plano pakeitimų priima Trakų rajono savivaldybės taryba, atsižvelgdama į Trakų rajono savivaldybės administracijos siūlymus.

Šiam planui, vadovaujantis *Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos apraše* (Žin., 2004, Nr. 130-4650) numatyta tvarka, buvo atliktas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas, įskaitant ir visuomenės informavimo procedūras.

Plano rengimui panaudoti duomenys gauti iš Trakų rajono savivaldybės administracijos, Aplinkos apsaugos agentūros, UAB „VAATC“, UAB „Trakų komunalinių įmonių kombinatas“, laisvai prieinamų duomenų šaltinių internete. Neretai iš skirtingų šaltinių gauti duomenys nesutampa. Be to, Aplinkos apsaugos agentūra duomenis apie atliekų susidarymą ir tvarkymą galėjo pateikti tik iki 2011 m. imtinai, kadangi, kaip nurodė 2014-04-04 d. rašte Nr. (3.1)-A4-1359, dėl ataskaitų teikimui ir apdorojimui skirtos programinės įrangos kūrimo problemų duomenys apie 2012 ir 2013 m. susidariusias ir sutvarkytas atliekas galės būti paruošti ne anksčiau 2014 m. pabaigos.

2. ESAMOS KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO BŪKLĖS APŽVALGA

2.1 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS ORGANIZAVIMAS

Trakų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema apima komunalinių atliekų surinkimo, išvežimo, rūšiavimo, naudojimo ir šalinimo paslaugas visiems savivaldybės teritorijoje esantiems komunalinių atliekų turėtojams (fiziniais ir juridiniais asmenimis, išskyrus įmones, turinčias Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nustatyta tvarka išduotus Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimus, kuriuose nustatyti atliekų tvarkymo reikalavimai negali būti įvykdyti savivaldybės organizuojamoje komunalinių atliekų tvarkymo sistemoje), šių veiklų organizavimą, stebėseną. Vadovaujantis *Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo* nuostatomis, už komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimą savo teritorijose yra atsakingos savivaldybės. Visos į komunalinių atliekų tvarkymo regioną įeinančios savivaldybės, didindamos atliekų tvarkymo sistemos efektyvumą, gali bendradarbiauti ir kartu įsteigti juridinį asmenį – komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorių.

Trakų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema yra Vilniaus komunalinių atliekų tvarkymo regiono (toliau – Vilniaus regiono) komunalinių atliekų tvarkymo sistemos dalis. Vilniaus atliekų tvarkymo regionas apima Elektrėnų, Šalčininkų rajono, Širvintų rajono, Švenčionių rajono, Trakų rajono, Ukmergės rajono, Vilniaus miesto ir Vilniaus rajono savivaldybių teritorijas.

Siekiant sukurti regioninę atliekų tvarkymo sistemą, Vilniaus apskrities savivaldybės ir Vilniaus apskrities viršininco administracija 2001 m. gegužės 5 d. įsteigė VŠĮ „Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo centras“. 2003 m. gegužės 7 d. viešosios įstaigos dalininkai nusprendė likviduoti viešąją įstaigą, kadangi buvo įvykdytos šiai įstaigai keltos užduotys – investicinio projekto ir paraiškos ISPA finansavimui parengimas.

Regioninės atliekų tvarkymo sistemos plėtrai ir su tuo susijusių investicinių projektų įgyvendinimui 2003 m. vasario 21 d. Vilniaus apskrities savivaldybės pasirašė uždarosios akcinės bendrovės „VAATC“ (Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo centro) (toliau – VAATC) steigimo sutartį. 2003 m. kovo 26 d. buvo pasirašyta UAB „VAATC“ akcininkų sutartis, kurioje akcininkai (Vilniaus apskrities savivaldybės) susitarė kooperuoti savo turtą, darbą, žinias bendrai įdiegiant regioninę atliekų tvarkymo sistemą. Akcininkų sutartyje apibrėžti pagrindiniai Vilniaus apskrities regioninės atliekų tvarkymo sistemos principai:

- Akcininkai (t.y. Vilniaus apskrities savivaldybės) visą atliekų tvarkymo veiklą finansuoja iš lėšų tiesiogiai ar netiesiogiai surenkamų už atliekų tvarkymo paslaugas pagal visiems akcininkams administruojamose teritorijose gyventojams nustatytą vieningą atsiskaitymo už atliekų tvarkymą sistemą;
- Akcininkai reguliuoja atliekų tvarkymą vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais taip, kad atliekų tvarkymo sistema galėtų naudotis visi akcininkų administruojamose teritorijose esantys gyventojai ir kad šios paslaugos būtų teikiamos nuolat;
- Akcininkai suteikia bendrovei teisę organizuoti visų buitinių, komunalinių, gamybinių ir kitų atliekų tvarkymą akcininkų administruojamose teritorijose, kiek akcininkai susitaria dėl šios teisės suteikimo;
- Akcininkai įsipareigoja savo administruojamose teritorijose nustatyti vienodus regione, ekonomiškai pagrįstus užmokesčio už sutvarkytų atliekų kiekio vienetą tarifus (rinkliavas), kad surenkamos lėšos padengtų visas atliekų tvarkymo sistemos sąnaudas, tačiau paslaugų teikimas nevirstų pelno siekiančia veikla;
- Akcininkai įsipareigoja užtikrinti, kad įmokų už atliekų tvarkymą lėšos būtų naudojamos tik atliekų tvarkymo sistemai finansuoti;

- Akcininkai įsipareigoja nusteigti ir neorganizuoti kitos atliekų tvarkymo sistemos ar tam tikros paslaugos savo administruojamose teritorijose, jeigu tokią paslaugą teikia šios sutarties pagrindu sukurta atliekų tvarkymo sistema;
- Akcininkai įsipareigoja naudotis Bendrovės teikiamomis paslaugomis ir priemonėmis atliekų tvarkymo srityje.

Trakų rajono savivaldybė atskirais sprendimais nesuteikė jokių pavedimų ar teisių, susijusių su atliekų tvarkymo organizavimu, administravimu ar kontrole savivaldybės teritorijoje, išskyrus regioninės atliekų tvarkymo infrastruktūros objektų (didelių gabaritų surinkimo aikštelės ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės) įrengimą įgyvendinant investicinius projektus ir jų eksploatavimą.

Be aukščiau nurodytų regioninės atliekų tvarkymo infrastruktūros objektų, taip pat Trakų rajono savivaldybė, drauge su kitomis regiono savivaldybėmis, atliekas šalina Vilniaus apskrities regioniniame komunalinių atliekų sąvartyne Kazokiškių kaime Elektrėnų savivaldybėje. Iki 2015 m. pabaigos planuojama pastatyti MBA įrenginius Vilniaus mieste, kuriais taip pat naudosis visos regiono savivaldybės, t.sk. ir Trakų rajono savivaldybė.

2006 m. kovo 24 d. Vilniaus regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. 10.6-1 buvo patvirtintas *Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo planas 2006-2016 m.*, kuriame buvo nustatytos pagrindinės užduotys atliekų tvarkymo srityje ir regioninės atliekų tvarkymo sistemos plėtrai.

2009 m. rugsėjo 11 d. sprendimu Nr. 10.9-77 Vilniaus regiono plėtros taryba patvirtino *Pagrindines Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo plano atnaujinimo nuostatas*, atsižvelgiant į Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano (VSATP) nuostatas (Žin., 2007, Nr. 122-5003). Atnaujintos buvo tik tos Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo plano dalys kurios buvo susijusios su VSATP 106.1 p. reikalavimais: *apskritys ir savivaldybės privalo ne vėliau kaip iki 2008 metų vidurio, atsižvelgdamos į regionų bendradarbiavimo galimybes, atitinkamai papildyti regioninius ir savivaldybių atliekų tvarkymo planus ir savivaldybių atliekų tvarkymo taisykles, taip užtikrindamos mechaninio biologinio apdorojimo arba atskiro komunalinių biologiškai skaidžių atliekų surinkimo ir šių atliekų apdorojimo įdiegimą iki 2010 m.*

Pagrindinės Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo plano atnaujinimo nuostatos buvo šios:

- Uždaromi 13 vidutinių sąvartynų, 2009-2011 m.;
- 17 stambiagabaričių aikštelių ir 6 kompostavimo aikštelių įrengimas, 2009-2011 m.;
- Mechaninio biologinio apdorojimo įrenginių statyba Vilniaus mieste arba šalia Vilniaus miesto, 2009-2012 m.;
- Atliekų deginimo įrenginių statyba Vilniaus mieste arba šalia Vilniaus miesto, 2009-2012 m.;
- Rinkliavos už atliekų tvarkymą įvedimas, 2010 m.

Vadovaujantis regioninio atliekų tvarkymo plano nuostatomis, 2010 m. UAB „Sweco Lietuva“ drauge su UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“ bei advokatų kontora „Lideika, Petrauskas, Valiūnas ir partneriai“ parengė galimybių studiją „*Vilniaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo plėtra*“, o taip pat parengė paraišką finansavimui pagal priemonės VP3-3.2-AM-01-V „Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“ veiklą „Komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra, sukuriant biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo infrastruktūrą ir (ar) atliekų naudojimo energijai gauti pajėgumus“.

Galimybių studijos sprendiniai, numatant mechaninio biologinio apdorojimo (MBA) įrenginių su biologiškai skaidžių atliekų kompostavimu uždaruose tuneliuose buvo patvirtinta Vilniaus regiono plėtros tarybos 2010 m. gruodžio 3 d. sprendimu Nr. 10.9-88. 2011 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. 51/1S-38 Vilniaus regiono plėtros taryba nusprendė iš dalies pakeisti 2010 m. gruodžio 3 d. sprendimą, numatant biologiškai skaidžių atliekų apdorojimą biodžiovinimo būdu. Šiuo sprendimu VAATC buvo įgaliotas vykdyti procedūras, reikalingas projekto

įgyvendinimui, t.sk. vykdyti viešųjų pirkimų procedūras, susijusias su MBA statybos rangovo ir operatoriaus parinkimu.

2003 m. liepos 31 d. Trakų rajono savivaldybės taryba sprendimu Nr. S1-187 patvirtino *Trakų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planą 2003-2012 metams*.

Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimą Trakų rajono savivaldybės teritorijoje reglamentuoja Trakų rajono savivaldybės tarybos 2012 m. lapkričio 29 d. sprendimu Nr. S1-300 patvirtintos *Trakų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklės*.

Trakų rajono komunalinių atliekų turėtojams teikiamos šios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos:

- mišrių komunalinių atliekų tvarkymas;
- antrinių žaliavų, įskaitant pakuočių atliekas, tvarkymas;
- žaliųjų atliekų tvarkymas;
- didžiųjų atliekų, įskaitant naudotas padangas, tvarkymas;
- elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymas;
- buityje susidarančių pavojingų atliekų tvarkymas.

Atliekas tvarkančių įmonių registro duomenys apie Trakų rajono savivaldybės teritorijoje pakuočių ir komunalines (15 ir 20 grupės) atliekas surenkančias, rūšiuojančias, apdorojančias ar šalinančias įmones pateikta šio plano 1 priede.

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme nustatyta, kad atliekų tvarkytojas, teikiantis komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą, šią veiklą savivaldybės teritorijoje gali vykdyti tik tuo atveju, jeigu ją atrenka savivaldybė ar komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorius. Organizuodama komunalinių atliekų surinkimo Trakų rajono savivaldybės teritorijoje paslaugas, Trakų rajono savivaldybė 2004 m. rugpjūčio 6 d. pasirašė sutartį Nr. T1-193 „Dėl Trakų rajono savivaldybės viešosios atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimo ir jos plėtojimo“ su UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“. 2008 m. birželio 30 d. Trakų rajono savivaldybė su UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“ pasirašė susitarimą Nr. T1-330 „Dėl 2004 m. rugpjūčio 6 d. Trakų rajono savivaldybės viešosios atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimo ir jos plėtojimo sutarties Nr. T1-193“ pratęsimo“. 2012 m. rugsėjo 27 d. Trakų rajono savivaldybės taryba sprendimu Nr. S1-240, vadovaujantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. gegužės 30 d. sprendimu administracinėje byloje Nr. A858-1484/2012 bei atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2011 m. vasario 10 d. nutarimą Nr. 2S-4 „Dėl Trakų rajono savivaldybės sprendimų, pavedant viešosios atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimą ir plėtojimą vykdyti UAB „Trakų rajono komunalinių įmonių kombinatas“, atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams“, nusprendė įgalinti Trakų rajono savivaldybės administracijos direktorių pasirašyti susitarimą dėl 2008 m. birželio 30 d. susitarimo Nr. T1-330 „Dėl 2004 m. rugpjūčio 6 d. Trakų rajono savivaldybės viešosios atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimo ir jos plėtojimo sutarties Nr. T1-193“ pratęsimo“ pakeitimo.

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme taip pat nustatyta, kad gamintojai ir importuotojai ar licencijuotos organizacijos gali diegti savivaldybės organizuojamą komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančias pakuočių, EEĮ, baterijų ir akumuliatorių bei apmokestinamųjų gaminių atliekų surinkimo sistemas.

2014 m. Trakų rajono savivaldybės teritorijoje veikė 7 papildančios atliekų surinkimo sistemos (žr. 1 lentelę), apimančios šiuos atliekų srautus: biologiškai skaidžias atliekas, elektros ir elektroninės įrangos atliekas, pakuočių atliekas.

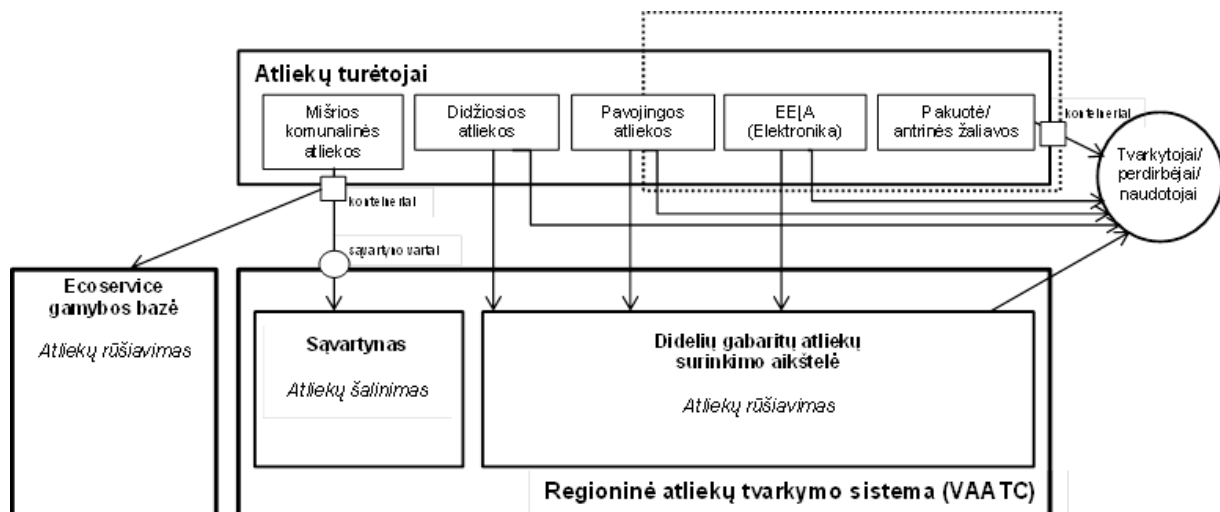
1 lentelė. Trakų rajono savivaldybės teritorijoje veikiančios papildančios atliekų surinkimo sistemos

Eil. Nr.	Papildančią sistemą įdiegęs asmuo	Papildančią sistemą eksploatuojantis asmuo	Surenkami atliekų srautai	Sąlygų suderinimo data	Sutarties galiojimo terminas
1.	UAB „Trakų paslaugos“	Vydas Urbonavičius	BSA	2005 11 02	neterminuota
2.	Gamintojų ir Importuotojų Asociacija	Alfredas Skinulis	EEĮ atliekos	2013 07 25	2015 12 31
3.	VŠĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“	Gerardas Penikas	Pakuočių atliekos	2013 03 15	2013.12.31
4.	VŠĮ „Žalioji taškas“	Gintaras Varnas	Pakuočių atliekos	2013 04 01	neterminuota
5.	UAB „Antrinio perdirbimo grupė“	Erikas Juškevičius	Padangos	2014 05 08	2014 11 30
6.	EMP Recycling	Projekto vadovė Justė Stumbrytė	EEĮ atliekos (dėžutės gyventojams (900 vnt.))	2014 06 03	2014 12 31
7.	UAB „VAATC“	Projekto vadovas Darius Radvila	Kompostavimo dėžės gyventojams (3200 vnt.)	2014 04 10	2014 12 31
8.	UAB „VAATC“		Didelių gabaritų atliekos	2011	

Šaltinis: Trakų rajono savivaldybės administracija, 2014

2014 m. Trakų rajono savivaldybės teritorijoje veikė 4 papildančios atliekų surinkimo sistemos (žr. 1 lentelę), apimančios šiuos atliekų srautus: biologiškai skaidžias atliekas, elektros ir elektroninės įrangos atliekas, pakuočių atliekas.

Apibendrinta Trakų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos schema pateikiama 1 pav.

1 pav. Trakų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema.

2.2 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS FINANSAVIMAS

Vilniaus regiono ir Trakų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra finansuojama iš šių šaltinių: Europos Sąjungos ir valstybės paramos lėšų, savivaldybės lėšų, VAATC lėšų, mokesčio už komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas (tarifo) iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą lėšų, gaminių ir pakuotės atliekų tvarkymo programos lėšų bei kitų lėšų.

2.2.1 Principo „teršėjas moka“ įgyvendinimas

Vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, komunalinių atliekų tvarkymo finansavimo sistema turi remtis principu „teršėjas moka“. Šis principas reikalauja, kad atliekų tvarkymo išlaidas apmokėtų pirminis atliekų darytojas arba dabartinis ar ankstesnis atliekų turėtojas ir (ar) produktų, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas ar importuotojas (gamintojo atsakomybės principas). Siekiant įgyvendinti šį principą, Trakų rajono savivaldybės taryba tvirtina buitinių namų ūkio bei kitokios prigimties atliekų surinkimo ir tvarkymo (toliau – tarifas). Tarifas – Savivaldybės tarybos patvirtinta įmoka už komunalinių atliekų tvarkymą, kuri padengia visas savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos bei savivaldybei tenkančias regioninės atliekų tvarkymo sistemos išlaidas ir kurią visi komunalinių atliekų turėtojai moka komunalinių atliekų tvarkytojui. Tarifo dydį ir atliekų susikaupimo normas tvirtina Trakų rajono savivaldybės taryba. Komunalinių atliekų susikaupimo normos diferencijuojamos (mažinamos arba didinamos) pagal savivaldybės Operatoriaus (Operatorių) pateikiamas ataskaitas periodiškai, ne rečiau kaip vieną kartą į metus priklausomai nuo faktiškai sutvarkytų antrinių žaliavų kiekio atitinkamoje savivaldybės teritorijoje.

Mokesčio už atliekų surinkimą vykdo savivaldybės Operatorius (Operatoriai). Į tarifą įskaičiuotos komunalinių atliekų (mišrių komunalinių atliekų, antrinių žaliavų, didžiųjų, butyje susidarančių pavojingų, biologiškai skaidžių atliekų) surinkimo ir tvarkymo sąnaudos, regioninio sąvartyno eksploatavimo, įskaitant rekultivavimo ir priežiūros po uždarymo, sąnaudos, netinkančių eksploatuoti sąvartynų uždarymo ir priežiūros po uždarymo sąnaudos. Trakų rajono savivaldybės tarybos 2012 m. sausio 26 d. sprendimu Nr. S1-12 buvo nustatyta, kad buitinių atliekų, susikaupiančių individualiose namų valdose ir daugiabučių namų butuose, įmonėse, įstaigose ir organizacijose surinkimo ir tvarkymo vieno kubinio metro kaina, naudojant individualaus naudojimo konteinerius, yra 31,90 Lt be PVM. KJK duomenimis, už paslaugas atsiskaito maždaug 80% klientų.

Atsižvelgiant į faktinį atliekų tvarkymą, Trakų rajono savivaldybės tarybos 2012 m. sausio 26 d. sprendimu Nr. S1-12 nustatyti atliekų, susikaupiančių namų ūkiuose – individualiose namų valdose ir daugiabučių namų butuose, surinkimo ir jų tvarkymo tarifai, ir atliekų, susikaupiančių namų ūkiuose – individualiose namų valdose ir daugiabučių namų butuose, metines susikaupimo normas naudojant bendrojo naudojimo konteinerius pagal atskiras seniūnijas.

2013 m. gruodžio 19 d. VAATC visuotiniame akcininkų susirinkime buvo patvirtinti nauji Vilniaus apskrities regioninio sąvartyno tarifai („vartų mokestis“). Už atliekų, atvežtų iš Trakų rajono savivaldybės, šalinimą regioniniame sąvartyne tarifas nuo 2014 m. balandžio 1 d. didės nuo 70,50 Lt/toną iki 128,69 Lt/toną. Todėl buvo padidintas ir tarifas gyventojams už atliekų tvarkymą už 1 m³ iki 39,53 Lt. Trakų rajono savivaldybės tarybos 2014 m. gegužės 15 d. sprendimu Nr. S1-140 patvirtinti nauji atliekų surinkimo ir tvarkymo tarifai (2 lentelė) :

2 lentelė. Atliekų surinkimo ir tvarkymo tarifai ir atliekų metinės susikaupimo normos.

Seniūnijos	Susikaupimo norma vienam gyventojui, m ³	Mokestis vienam gyventojui, Lt/mėn. (be PVM)	
		Iki 2014-06-01	Nuo 2014-06-01
Aukštadvario	1,35	3,59	4,45
Grendavės	1,00	2,66	3,29
Lentvario	1,60	4,25	5,61
Onušio	1,35	3,59	4,45
Paluknio	1,00	2,66	2,39
Rūdiškių	1,35	3,59	4,45
Senųjų Trakų	1,35	3,59	4,45
Trakų	1,60	4,25	5,61

Principas „teršėjas moka“ reikalauja, kad atliekų tvarkymo išlaidas apmokėtų ne tik atliekų darytojas, bet ir (ar) produktų, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas ar

importuotojas. Lietuvoje gamintojo atsakomybės principas taikomas pakuočių, elektros ir elektroninės įrangos, transporto priemonių, alyvų, baterijų ir akumuliatorių bei kitų apmokestinamųjų gaminių (pvz., naudotų padangų) atliekų tvarkymui. Šių atliekų tvarkymas pagal gamintojo atsakomybės principą turėtų būti dengiamas šių gaminių gamintojų / importuotojų ir neįskaitomas į vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų tvarkymą. 2013 m. sausio 1 d. įsigaliojo *Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo* nuostata, kad organizuodamos komunalinių atliekų sraute susidarantių elektros ir elektroninės įrangos ir pakuočių atliekų tvarkymą, savivaldybės (arba savivaldybių įsteigti juridiniai asmenys, kuriems pavesta administruoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą) privalo su gamintojais ir importuotojais, jų įsteigtomis organizacijomis sudaryti gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo sutartis. Pasirašius šias sutartis, elektros ir elektroninės įrangos ir pakuočių atliekų gamintojai ir importuotojai privalės apmokėti šių atliekų, susidarantių komunalinių atliekų sraute, tvarkymo išlaidas.

2.2.2 Komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos

„Sąnaudų susigrąžinimo“ principas nustato, kad mokėjimai už komunalinių atliekų tvarkymą turi padengti visas būtinausias su komunalinių atliekų tvarkymu susijusias sąnaudas. Taigi atliekų tvarkymo tarifo dydžiai turi būti nustatomi tokiu būdu, kad surinktos lėšos dengtų suplanuotas Trakų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo, eksploatacijos, plėtros ir administravimo sąnaudas, kurias sudaro:

- atliekų surinkimo ir transportavimo sąnaudos;
- atliekų šalinimo sąvartyne sąnaudos;
- sąvartyno eksploataavimo sąnaudos;
- infrastruktūros plėtros sąnaudos;
- uždarymo, rekultivavimo, priežiūros po uždarymo sąnaudos;
- kitas su atliekų tvarkymu susijusios sąnaudos.

Vilniaus regiono komunalinių atliekų šalinimo sąvartyne sąnaudos savivaldybėms paskirstomos vadovaujantis „solidarumo“ principu. Kadangi Vilniaus regiono savivaldybėms atliekų transportavimo iki regioninio atliekų šalinimo įrenginio sąnaudos skiriasi, todėl atliekų šalinimo mokestis („vartų mokestis“) diferencijuojamas tokiu būdu, kad bendra vienos tonos komunalinių atliekų transportavimo iki sąvartyno ir šalinimo sąvartyne kaina visose Vilniaus regiono savivaldybėse būtų vienoda. Dėl šios priežasties visos Vilniaus regiono savivaldybės moka skirtingą sąvartyno „vartų mokestį“. 2013 m. gruodžio 19 d. VAATC visuotiniame akcininkų susirinkime buvo patvirtinti nauji Vilniaus apskrities regioninio sąvartyno tarifai („vartų mokestis“). Už atliekų, atvežtų iš Trakų rajono savivaldybės, šalinimą regioniniame sąvartyne tarifas nuo 2014 m. balandžio 1 d. padidėjo nuo 70,50 Lt/toną iki 128,69 Lt/toną (be PVM), vidutinis tarifas padidėjo nuo 65,60 Lt/toną iki 107,40 Lt/toną (be PVM).

Iki sąvartyno tarifo padidinimo Trakų rajono savivaldybės vieno kubinio metro komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos buvo 31,90 Lt (be PVM). Perskaičiuojant šį rodiklį vienai tonai santykiu 1:6, vienos tonos komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos yra 191,40 Lt (be PVM). Padidinus sąvartyno tarifai, atitinkamai padidėjo ir komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos: vieno kubinio metro – 7,63 Lt, 1 tonos – 45,78 Lt (be PVM) ir šiuo metu sudaro atitinkamai 39,53 Lt ir 237,18 Lt (be PVM).

2.2.3 Investicinių projektų įgyvendinimas ir finansavimas

Vilniaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos infrastruktūros kūrimas buvo pradėtas 2002 m. įgyvendinant ISPA projektą „*Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas*“. Bendra šio projekto vertė – 86,35 mln. Lt. Projektas finansuotas iš trijų šaltinių: 42 proc. (36,56 mln. Lt) sudarė ES ISPA teikiamos lėšos, 28 proc. (23,61 mln. Lt) – valstybės investicijos. Trūkstamas 30 proc. (26,18 mln. Lt) projekto išlaidas dengė VAATC, kuris šiuo tikslu yra paėmęs banko paskolą.

Įgyvendinant šį projektą 2004 - 2012 metais buvo įrengtas naujas regioninis sąvartynas Kazokiškių k. Elektrėnų savivaldybėje, uždaryti ir rekultivuoti 125 įvairaus dydžio šiukšlynai ir sąvartynai (t.sk. Kariotiškių sąvartynas), įrengta didelių gabaritų surinkimo aikštelė Lentvaryje.

2010 lapkričio 26 d. su Aplinkos projektų valdymo agentūra (APVA) buvo pasirašyta projekto „*Vilniaus apskrities senų sąvartynų uždarymas, kompostavimo aikštelių įrengimas, didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių įrengimas*“ finansavimo ir administravimo sutartis. Projektas vykdomas įgyvendinant 2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 3 prioriteto „*Aplinka ir darnus vystymasis*“ priemonę VP3-3.2-AM-01-V „*Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas*“. Pagal projektą numatyta Vilniaus apskrities savivaldybėse uždaryti ir rekultivuoti 13 senų sąvartynų, įrengti 6 kompostavimo aikšteles bei 17 didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių. Bendras projekto įgyvendinimui reikalingų lėšų poreikis buvo planuojamas 62.252.080,66 Lt (be PVM), iš jų: ES Sanglaudos fondo lėšų – 52.914.268,56 Lt; LR valstybės biudžeto lėšų – 5.524.428,30 Lt; Savivaldybių ir UAB „VAATC“ lėšų – 3.813.383,80 Lt. Įvykdžius viešųjų pirkimų procedūras lėšų poreikis sudarė 28.650.972,78 Lt.

2010 m. gruodžio 27 d. su APVA pasirašyta projekto „*Vilniaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra*“ finansavimo ir administravimo sutartis. Projektas vykdomas įgyvendinant 2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 3 prioriteto „*Aplinka ir darnus vystymasis*“ priemonę VP3-3.2-AM-01-V „*Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas*“.

Bendra projekto vertė – 130.764.286,00 Lt (be PVM), iš jų ES Sanglaudos fondo lėšų – 101.266.881,71 Lt, likusios lėšos (29.497.404,29 Lt) – pareiškėjos (VAATC). Tuo tikslu numatoma paimti paskolą, kurios palūkanas apmokėtų Vilniaus apskrities savivaldybės proporcingai turimų akcijų skaičiui.

Įgyvendinus projektą, Vilniaus apskrityje atliekų tvarkymą bus pertvarkytas tokiu būdu, kad būtų užtikrintas maksimalus atliekų išrūšiavimas jų susidarymo vietoje ir MBA įrenginiuose, BSA apdorojant biodžiovinimo būdu, atskiriant antrines žaliavas perdirbimui, o likusias po rūšiavimo, netinkamas perdirbti atliekas, turinčias aukštą energetinę vertę panaudojant energijos gamybai sudeginant kogeneracinėje jėgainėje.

Siekiant sumažinti apdorojamų atliekų kiekius, visu pirma numatyta kiek įmanoma daugiau atliekų atskirti jų susidarymo vietoje, panaudojant jau šiuo metu įdiegtą atliekų rūšiavimą, o taip pat taikant kitas priemones, numatytas įgyvendinamo projekto sudėtyje. Numatoma skatinti individualų kompostavimą išdalinant gyventojams specialias kompostavimo dėžes.

Įgyvendinimus projektą numatoma, kad į sąvartyną pateks tik apie ketvirtadalis visų susidarancių atliekų, kurios bus termiškai apdorotos, visiškai nebus šalinamos biologiškai skaidžios atliekos.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 486 Dėl Vilniaus ir Kauno miestų centralizuoto šilumos tiekimo ūkio modernizavimo įrengiant vietinius ir atsinaujinančius energijos išteklius naudojančias kogeneracines elektrines projektų pripažinimo valstybei svarbiais ekonominiais projektais priedo informacija, ne vėliau kaip iki 2020 m., renovuojant esamus kogeneracinius pajėgumus ar statant naujus, Vilniaus centralizuoto šilumos tiekimo sistemoje papildomai bus įrengti biokuro ir (ar) komunalinių atliekų kogeneraciniai įrenginiai, kurių elektrinė galia - iki 145 MW. Lygiagrečiai, iki 2020 m., renovuojant esamus kogeneracinius pajėgumus ar statant naujus, biokuro ir (ar) komunalinių atliekų kogeneraciniai įrenginiai (iki 53 MW elektrinės galios) centralizuoto šilumos tiekimo sistemoje bus papildomai įrengti ir Kaune. Šie projektai pripažinti valstybei svarbiais ekonominiais projektais, jų įgyvendinimas pavestas UAB „Lietuvos energija“.

2.3 STATISTINIAI IR ATLIEKŲ TVARKYMO DUOMENYS

2.3.1 Bendrieji duomenys

Trakų rajono savivaldybė – administracinis teritorinis vienetas Lietuvos pietrytinėje dalyje. Administracinis centras – Trakai. Plotas: 1208 km². Rajone yra 3 miestai (Lentvaris, Rūdiškės ir Trakai) ir 2 miesteliai (Aukštadvaris ir Onuškis).

Trakų rajonas suskirstytas į 8 seniūnijas (skliausteliuose – seniūno būstinė):

- Aukštadvario seniūnija (Aukštadvaris)
- Grendavės seniūnija (Grendavė)
- Lentvario seniūnija (Lentvaris)
- Onušio seniūnija (Onuškis)
- Paluknio seniūnija (Paluknys)
- Rūdiškių seniūnija (Rūdiškės)
- Senųjų Trakų seniūnija (Senieji Trakai)
- Trakų seniūnija (Trakai).

2 pav. Trakų rajono savivaldybė (<http://lt.wikipedia.org>).

2.3.2 Gyventojų skaičius ir būstai

Kaip pateikta 3 lentelėje, vadovaujantis Lietuvos statistikos departamento skelbiamais gyventojų surašymo duomenimis, gyventojų skaičius Trakų rajono savivaldybėje 2013 m. pradžioje siekė 33 899 ir per pastaruosius dvylika metų sumažėjo 9,33 proc. (vidutiniškai apie 0,78 proc. per metus).

3 lentelė. Gyventojų skaičius Trakų rajono savivaldybėje

Gyventojai 2001 m. pradžioje	Gyventojai 2013 m. pradžioje	Gyventojų skaičiaus sumažėjimas per 12 metų	Vid. metinis gyventojų skaičiaus sumažėjimas
37 388	33 899	9,33 %	0,78%

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento 2013 metų duomenys.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Trakų rajono savivaldybėje 2012 m. pabaigoje buvo 13 833 būstai, iš kurių 5424 – butai daugiabučiuose namuose, 8409 – butai 1-2 butų namuose. Miesto tipo vietovėse vyrauja būstai daugiabučiuose namuose (4726 būstai iš 6919), kaimo vietovėse – būstai 1-2 butų namuose (6216 būstų iš 6914). Gyvenamojo fondo bendras naudingas plotas siekė 982,7 tūkst. m², o vidutinis būsto naudingas plotas – 71,0 m². Daugiabučiuose namuose vidutinis būsto naudingas plotas – 48,0 m², o 1-2 butų namuose – 85,2 m². Jeigu vertinti, kad iš viso Trakų rajono savivaldybėje yra 13 833 namų ūkiai (individualių namų ir butų suma), tai vidutinis statistinis namų ūkio dydis – 2,45 žmogaus.

Statistikos departamento duomenimis, vidutinės disponuojamos piniginės pajamos vienam namų ūkio nariui per mėnesį 2010 m. Vilniaus apskrityje sudarė 1016,8 Lt (Lietuvos Respublikoje – 927,2 Lt), vidutinės disponuojamos pajamos vienam namų ūkiui – 2425,8 Lt (Lietuvos Respublikoje – 2147,4 Lt). Be abejo, šie rodikliai yra didesni Vilniaus apskrityje nei vidutiniškai Lietuvoje dėl Vilniaus miesto namų ūkių didesnių pajamų.

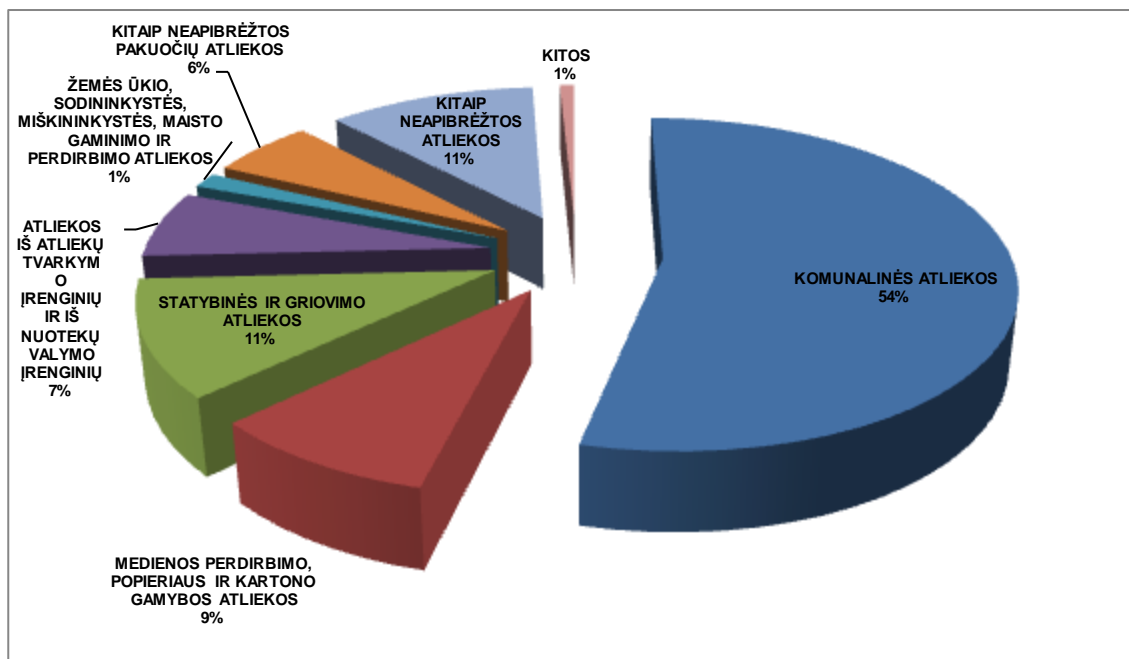
2.3.3 Komunalinių atliekų turėtojų (gyventojų ir įmonių) aptarnavimas

KJK duomenimis, 2013 m. su individualiai vartotojais buvo sudarytos 6556 komunalinių atliekų surinkimo paslaugų sutartys bei 4915 sutarčių su kolektyviniais vartotojais.

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane nustatyta atliekų tvarkymo užduotis – užtikrinti visuotinumą principą, teikiant viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą, – Trakų rajono savivaldybėje įgyvendinta, nes ši paslauga AAA duomenimis teikiama 99 proc. savivaldybės teritorijos asmenų, kuriems šioje teritorijoje nuosavybės teise priklauso nekilnojamojo turto objektai (išskyrus žemės sklypus be pastatų), arba kurie kitu pagrindu teisėtai valdo ar naudoja šiuos objektus.

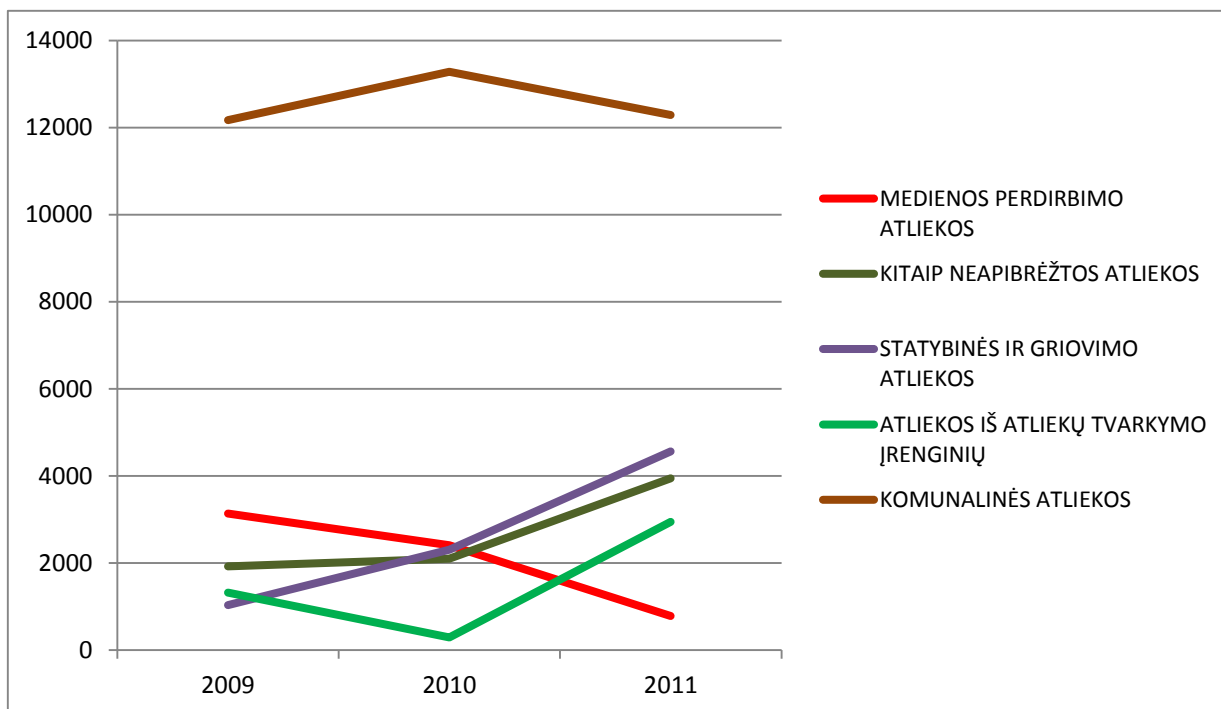
2.3.4 Trakų rajono savivaldybėje susidariusių komunalinių atliekų kiekiai ir sudėtis

AAA duomenimis 2009-2011 m. Trakų rajono savivaldybėje vidutiniškai susidarė 23 350 t atliekų per metus. Daugiau nei pusę jų (apie 54%) sudarė komunalinės atliekos, o įskaičiavus į šį kiekį atskirai surinktas komunalinių pakuočių atliekas, jų dalis siekia apie 60% (3 pav.).

3 pav. Trakų rajono savivaldybėje susidarančių atliekų sudėtis, 2009–2011 m. (AAA duomenys).

Bendras susidariusių atliekų kiekis 2009-2011 m. periodu didėjo apie 20%, nuo 21 665 tonų 2009 m. iki 26 210 tonų 2011 m. Komunalinių atliekų kiekis keitėsi nežymiai. Labiausiai didėjo juodųjų metalų atliekų, statybos ir griovimo atliekų, atliekų iš atliekų tvarkymo įrenginių; žymiai sumažėjo medienos perdirbimo atliekų (4 pav.).

4 pav. Trakų rajono savivaldybėje susidarančių atliekų dinamika, 2009-2011 m. (AAA duomenys).

AAA duomenimis 2009-2011 m. periodu Trakų rajono savivaldybėje vidutiniškai surinkta 12 580 tonų komunalinių atliekų per metus (atliekų kodas 20), o įvertinus ir atskirai surinktas komunalinių pakuočių atliekas (atliekų kodas 15) – iš viso apie 13 895 tonų atliekų per metus. Perskaičiavus vienam gyventojui, surinkta 371 kg (be atskirai surinktų komunalinių pakuočių) ir 410 kg (bendras kiekis) komunalinių atliekų vienam gyventojui per metus arba

atitinkamai 909 kg ir 1005 kg komunalinių vienam namų ūkiui per metus. Atliekų susidarymas Trakų rajono savivaldybėje yra mažesnis nei vidutiniškai Lietuvoje: 408 kg vienam gyventojui neįvertintus pakuočių atliekų ir 448 kg vienam gyventojui įvertintus pakuotės atliekas¹.

AAA duomenimis Trakų rajono savivaldybėje 2009-2011 m. atskirai buvo surinkta apie 22% antrinių žaliavų ir kitų perdirbimui tinkamų komunalinių atliekų (apie 90 kg vienam gyventojui per metus). Šis rodiklis yra artimas vidutiniam Lietuvos rodikliui. Valstybinės atliekų apskaitos duomenimis, 2011 metais Lietuvoje buvo perdirbta ar kitaip panaudota apie 23% komunaliniu atlieku, įvertintus perdirbimą bei apdorojimą ir užsienio valstybėse². Aplinkos apsaugos agentūros duomenys apie 2009-2011 m komunalinių atliekų surinkimą Trakų rajono savivaldybėje pateikti 4 lentelėje.

4 lentelė. Atliekų surinkimas Trakų rajono savivaldybėje

Atliekos		Surinkta atliekų, t			
		2009	2010	2011	vidurkis
150101	popieriaus ir kartono pakuotės	71,84	32,14	267,39	123,79
150102	plastikinės pakuotės	446,45	460,36	862,17	589,66
15 01 03	medinės pakuotės	32,25	47,03	71,85	50,38
15 01 04	metalinės pakuotės	40,39	248,87	22,31	103,86
15 01 06	mišrios pakuotės			165,02	55,01
15 01 07	stiklo pakuotės	952,42	54,60	169,87	392,29
20 01 01	popierius ir kartonas	16,32	39,49	149,20	68,34
20 01 02	stiklas		0,03	0,40	0,14
20 01 21*	dienos šviesos (liuminescencinės) lempos ir kitos atliekos, kuriose yra gyvsidabrio	0,06	0,58	0,60	0,41
20 01 23*	nebenaudojama įranga, kurioje yra chlorfluorangliavandenilių			6,15	2,05
20 01 25	maistinis aliejus ir riebalai			0,56	0,19
20 01 33*	baterijos ir akumuliatoriai, nurodyti 16 06 01, 16 06 02 arba 16 06 03, nerūšiuotos baterijos ar akumuliatoriai, kuriuose yra tos baterijos		0,03	0,03	0,02
20 01 34	baterijos ir akumuliatoriai, nenurodyti 20 01 33	0,06	0,02	0,04	0,04
20 01 35*	nebenaudojama elektros ir elektroninė įranga, nenurodyta 20 01 21 ir 20 01 23, kurioje yra pavojingų sudedamųjų dalių	4,48	0,95	3,57	3,00
20 01 36	nebenaudojama elektros ir elektroninė įranga, nenurodyta 20 01 21, 20 01 23 ir 20 01 35	9,44	49,35	11,63	23,47
20 01 39	plastikai		0,09	25,05	8,38
20 01 40	metalai	1.350,85	2.382,65	638,36	1.457,28
20 02 01	biologiškai suyrančios atliekos		170,00	282,72	150,91
20 02 03	kitos biologiškai nesuyrančios atliekos		10,82	194,48	68,43
20 03 01	mišrios komunalinės atliekos	10.695,42	10.173,92	10.288,92	10.386,09
20 03 03	gatvių valymo liekanos	96,62	449,30	572,18	372,70
20 03 07	didžiosios atliekos			114,00	38,00
Viso, t.		13.716,58	14.120,21	13.846,50	13.894,43
Viso atskirai surinktų, t.		2.924,54	3.486,17	2.790,92	3.067,21
Viso atskirai surinktų, proc.		21,32	24,69	20,16	22,08

Šaltinis: AAA, 2013.

¹ Valstybinis atliekų tvarkymo planas.

² Valstybinis atliekų tvarkymo planas.

Šalinamų atliekų sudėties tyrimų rezultatai. 2012 m. Vilniaus apskrities regioniniame komunalinių atliekų sąvartyne Kazokiškių k. VAATC pradėjo vykdyti sąvartyne šalinamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo darbus – atliekų monitoringą. Atliekų sudėties tyrimai vykdomi, vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011-08-31 įsakymu Nr. D1-661 „Dėl regioniniuose nepavojingų atliekų sąvartynuose šalinamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo ir komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekio juose vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 109-5148). Tyrimų rezultatai pateikiami VAATC internetiniame tinklapyje.

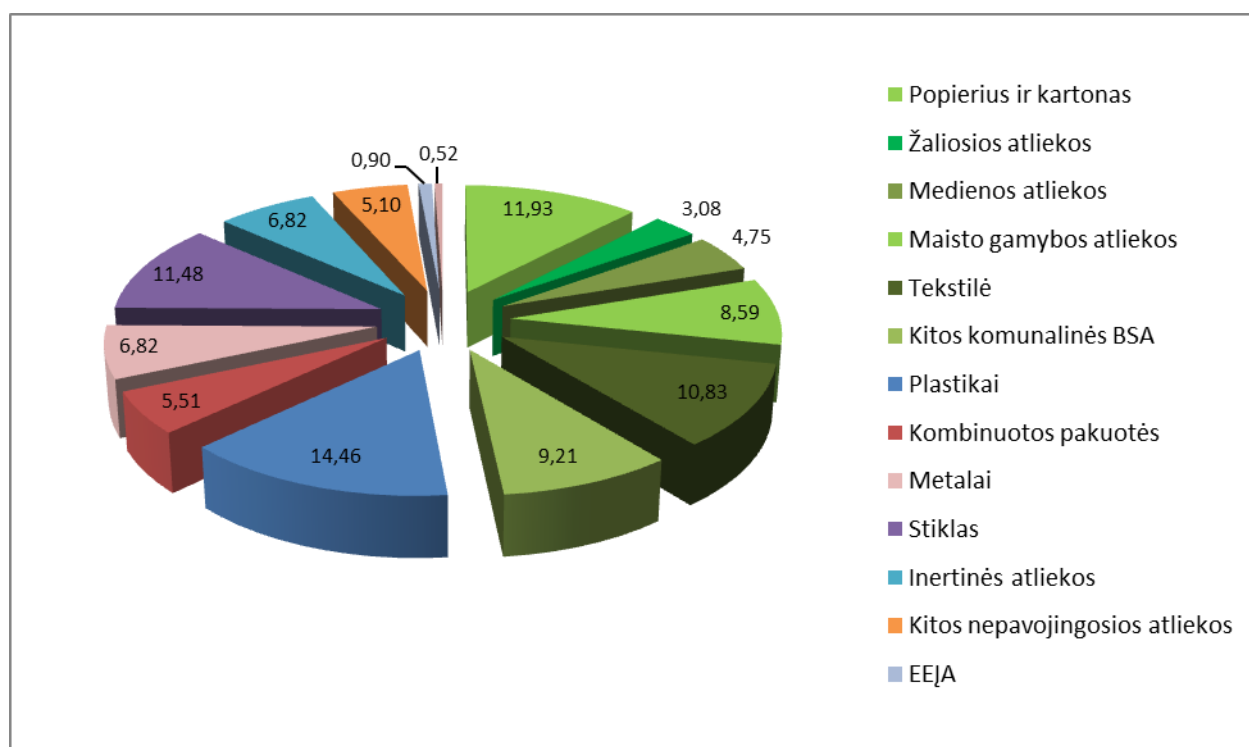
Mišrių komunalinių atliekų sudėtis bus nustatoma 2013, 2016, 2018 ir 2020 metais 4 kartus per metus. 5 lentelėje pateikti tyrimų, atliktų 2012 m. I, II, III ketvirčiais bei 2013 m. rezultatai. 2012 m. IV ketvirčio rezultatai VAATC internetiniame tinklapyje nepateikiami.

5 lentelė. Trakų rajono savivaldybės Vilniaus apskrities regioniniame komunalinių atliekų sąvartyne šalinamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo duomenys

Eil. Nr.	Atskirtos komunalinių atliekų rūšys	Komunalinių atliekų kiekis, %							
		2012 m. I ketv.	2012 m. II ketv.	2012 m. III ketv.	2013 m. I ketv.	2013 m. II ketv.	2013 m. III ketv.	2013 m. IV ketv.	Vidurkis
1.	Popieriaus ir kartono, įskaitant pakuotes, atliekos	25,00	15,78	7,12	7,77	4,28	11,47	12,11	11,93
2.	Žaliosios atliekos	1,49	4,85	1,42	1,51	4,98	5,08	2,25	3,08
3.	Medienos, įskaitant pakuotes, atliekos	1,79	9,44	9,40	4,32	0,93	4,26	3,1	4,75
4.	Biologiškai skaidžios maisto gamybos atliekos	8,63	10,25	12,93	6,47	10,64	6,39	4,79	8,59
5.	Natūralaus pluošto audinių atliekos	11,61	4,85	11,68	20,50	13,02	5,72	8,45	10,83
6.	Kitos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos	8,93	10,33	10,54	3,45	6,84	14,52	9,86	9,21
7.	Visos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos	57,44	55,50	53,09	44,02	40,68	47,42	40,56	48,39
8.	Plastikų, įskaitant pakuotes, atliekos	6,99	16,45	13,98	15,54	13,16	15,95	19,15	14,46
9.	Kombinuotų pakuočių atliekos	4,91	5,12	6,24	1,73	6,88	6,39	7,32	5,51
10.	Metalų, įskaitant pakuotes, atliekos	0,00	2,97	0,00	7,12	27,67	5,17	4,79	6,82
11.	Stiklo, įskaitant pakuotes, atliekos	2,53	9,17	12,39	21,80	2,98	14,31	17,18	11,48
12.	Inertinės atliekos (keramika, betonai, akmenys ir pan.)	12,35	4,31	8,94	5,61	5,28	6,19	5,07	6,82
13.	Kitos atsitiktinai į regioninį sąvartyną patekusios nepavojingosios atliekos	14,73	0,00	3,25	0,00	0,74	0	0	2,67
14.	Atsitiktinai į regioninį sąvartyną patekusios elektros ir elektroninės įrangos atliekos	0,00	0,00	0,00	3,67	2,6	0	0	0,90

Eil. Nr.	Atskirtos komunalinių atliekų rūšys	Komunalinių atliekų kiekis, %							
		2012 m. I ketv.	2012 m. II ketv.	2012 m. III ketv.	2013 m. I ketv.	2013 m. II ketv.	2013 m. III ketv.	2013 m. IV ketv.	Vidurkis
15.	Atsitiktinai į regioninį sąvartyną patekusios baterijų ir akumuliatorių atliekos	1,04	0,00	2,11	0,52	0,00	0	0	0,52
16.	Kitos atsitiktinai į regioninį sąvartyną patekusios pavojingosios atliekos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0,00
17.	Kitos komunalinės atliekos	0,00	6,47	0,00	0,00	0,00	4,57	5,92	2,42
18.	Visas tirtas mišrių komunalinių atliekų kiekis	100	100	100	100	100	100	100	100,00

Šaltinis: UAB „VAATC“ tinklapis.

5 pav. Vilniaus apskrities regioniniame sąvartyne šalinamų Trakų rajono savivaldybės atliekų sudėtis, 2012–2013 m.

Remiantis 2012-2013 m. atlikto Trakų rajono savivaldybės regioniniame komunalinių atliekų sąvartyne šalinamų mišrių komunalinių atliekų sudėties tyrimo rezultatais (5 lentelė), galima teigti, kad sąvartyne vis dar yra šalinama didelė dalis antrinių žaliavų, kurios šalinamų mišrių komunalinių atliekų sraute vidutiniškai sudaro 42,5%. Biologiškai skaidžios atliekos sudaro daugiau nei pusę sąvartyne šalinamų mišrių komunalinių atliekų (50,2%) (pav. 5).

2014 m. pirmąjį pusmetį ši tendencija išliko. VAATC duomenimis mišrių komunalinių atliekų biologinis skaidumas sudarė 42,71%. Viso biologiškai skaidžių atliekų buvo pašalinta 415 tonų.

Apibendrinus įvairių šaltinių 2009-2012 m. duomenis, buvo įvertinta susidarančių Trakų rajono savivaldybėje komunalinių atliekų sudėtis bei atskiro surinkimo intensyvumas (6 lentelė).

6 lentelė. Trakų rajono savivaldybės teritorijoje susidariusių komunalinių atliekų surinkimas.

Atliekos	Atskirai surinktos atliekos		Bendrai surinktos atliekos		Viso		Atskiras surinkimas nuo atliekų frakcijos, %
	t/m. ¹	%	t/m.	% ²	t/m.	%	
Biologinės (maisto ir žaliosios) atliekos	151,09	1,09	1367,91	9,85	1519,00	10,93	9,95
Kitos biologiškai skaidžios atliekos	0,00	0,00	868,13	6,25	868,13	6,25	0,00
Plastikų atliekos	598,04	4,30	1431,79	10,30	2029,83	14,61	29,46
Popieriaus/kartono atliekos	192,13	1,38	1298,18	9,34	1490,31	10,73	12,89
Stiklo atliekos	392,44	2,82	1058,25	7,62	1450,69	10,44	27,05
Metalų atliekos	1561,14	11,24	817,67	5,88	2378,81	17,12	65,63
Mišrios pakuotės	55,01	0,40	538,76	3,88	593,77	4,27	9,26
Medinės pakuotės ir medienos atliekos	50,38	0,36	560,42	4,03	610,79	4,40	8,25
Tekstilė	0,00	0,00	1335,21	9,61	1335,21	9,61	0,00
EEJA, baterijos ir akumuliatoriai	26,53	0,19	215,25	1,55	241,77	1,74	10,97
Pavojingos atliekos	2,46	0,02	0,00	0,00	2,46	0,02	100,00
Didžiosios atliekos	38,00	0,27	0,00	0,00	38,00	0,27	100,00
<i>t.sk. naudotos padangos³</i>	<i>20,00</i>	<i>0,14</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>20,00</i>	<i>0,14</i>	100,00
Kitos atliekos, t.sk. inertinės	0,00	0,00	1335,65	9,61	1335,65	9,61	0,00
Viso komunalinių atliekų	3067,21	22,08	10827,22	77,92	13894,43	100,00	22,08
Viso antrinių žaliavų ir pakuočių	2849,13	20,51	5705,08	41,06	8554,21	61,57	33,31
Viso biologiškai skaidžių atliekų*	393,60	2,83	5429,85	39,08	5823,45	41,91	6,76

*Biologiškai skaidžios atliekos – tai biologinės (maisto ir žaliosios) atliekos ir popieriaus/kartono. medienos atliekos.

Šaltiniai: ¹ – AAA, 2013; ² – perskaičiuota pagal VAATC duomenis, 2013; ³ – KJK ir VAATC duomenys, 2013.

2.3.5 Komunalinių atliekų tvarkymas

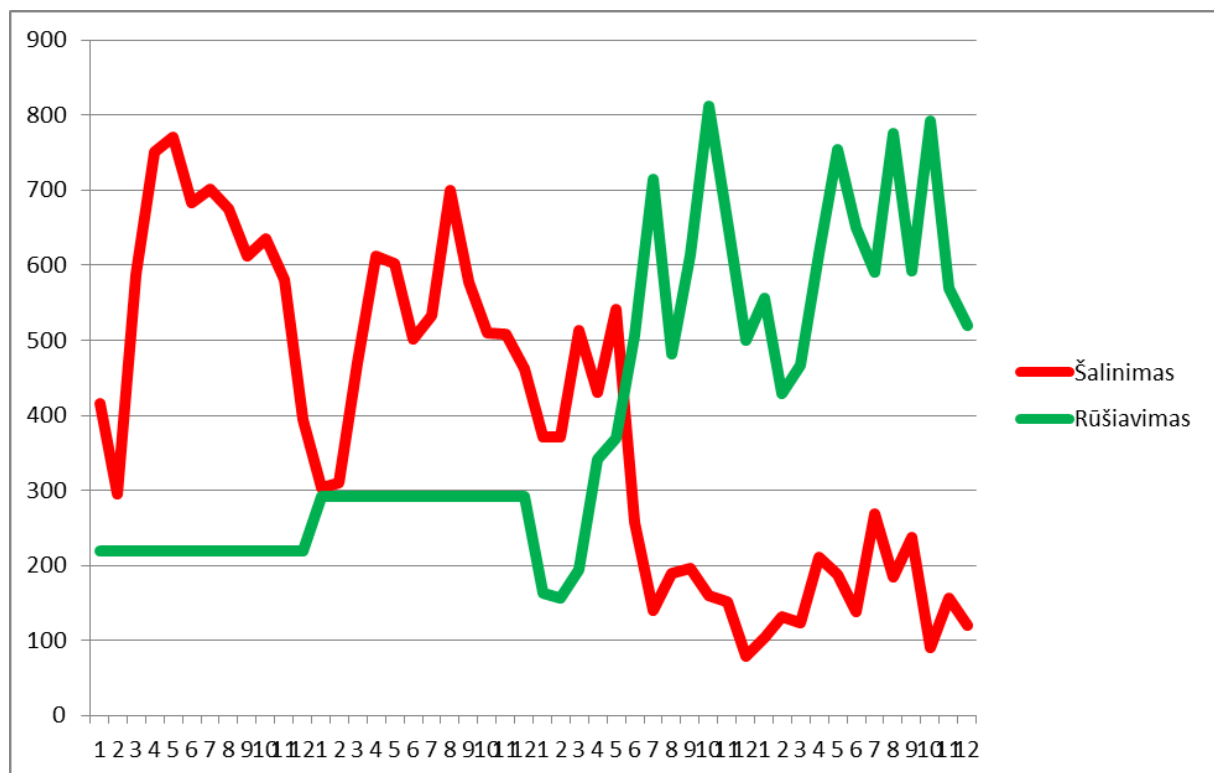
Atskirai surinktos antrinės žaliavos ar atliekos yra perduodamos atliekų tvarkytojams. Didžioji jų dalis perduodama UAB „Ecoservice. Kai kurios specifinės atliekos perduodamos kitiems atliekų tvarkytojams, pvz. šaldytuvai, nenaudojama elektros ir elektronikos įranga, baterijos perduodamos UAB „EMP recycling“. Detali informacija apie atskirai surenkamas komunalines atliekas pateikiama 2.3.3 poskyryje.

Nedideli kiekiai atskirai surinktų BSA yra kompostuojamos. AAA duomenimis, 2010 m. tokiu būdu sutvarkyta 70 t atliekų, 2011 m. – 130 t atliekų.

Praktiškai visos surinktos mišrios komunalinės atliekos ilgą laiką buvo šalinamos Vilniaus apskrities regioniniame sąvartyne (iki 2008 m. – Kariotiškių sąvartyne), tačiau pastaraisiais metais MKA tvarkymas iš esmės pasikeitė. Dalis MKA yra perduodamos į UAB „Ecoservice“ rūšiavimo liniją, kuri yra Vilniaus mieste. Atliekų perdavimas apdorojimui rūšiavimo linijoje susijęs su padidėjusia atliekų sudėties kontrole priimant jas šalinimui regioniniame sąvartyne, draudžiant šalinti žaliąsias atliekas. Kadangi gyventojai neretai į MKA kontenerius šalina žaliąsias atliekas (žolę, lapus, šakas, kapinių atliekas ir pan.), iškilo būtinybė prieš šalinant MKA sąvartyne jas rūšiuoti.

UAB „Ecoservice“ rūšiavimo linijoje atliekos yra rūšiuojamos atskiriant antrines žaliavas bei žaliąsias atliekas, kurios yra perduodamos perdirbėjams ar atliekų tvarkytojams. Likusios po rūšiavimo atliekos yra šalinamos Vilniaus apskrities regioniniame sąvartyne. Atliekų deklaracijose šių atliekų susidarymo vieta nurodoma Vilniaus miesto savivaldybė, todėl į Trakų rajono savivaldybės šalinamų atliekų apskaitą atliekos po rūšiavimo UAB „Ecoservice“ rūšiavimo linijoje nepatenka.

Kaip minėta, pastaraisiais metais MKA šalinimas sąvartyne ženkliai sumažėjo, didžioji Trakų rajono savivaldybės teritorijoje surenkamų MKA dalis apdorojama UAB „Ecoservice“ rūšiavimo linijoje. 2010 m. regioniniame sąvartyne buvo pašalinta apie 73% MKA, 2011 m. – 63% MKA, o 2012 m. antrą pusmetį regioniniame sąvartyne buvo pašalintas tik 21% surenkamų MKA, kai tuo tarpu apdorojimui rūšiavimo linijoje buvo perduota 79% MKA (6 pav.). Ši tendencija išliko ir 2013 metais, sąvartyne buvo šalinama 21% Trakų rajone surenkamų MKA.

6 pav. MKA tvarkymas 2010-2013 m. (Pastaba: šalinimas – šalinimas Vilniaus apskrities regioniniame sąvartyne; rūšavimas – perdavimas rūšiavimui UAB „Ecoservice“ rūšiavimo linijoje. VAATC ir KJK duomenys).

2.4 ANTRINIŲ ŽALIAVŲ SURINKIMAS IR TVARKYMAS

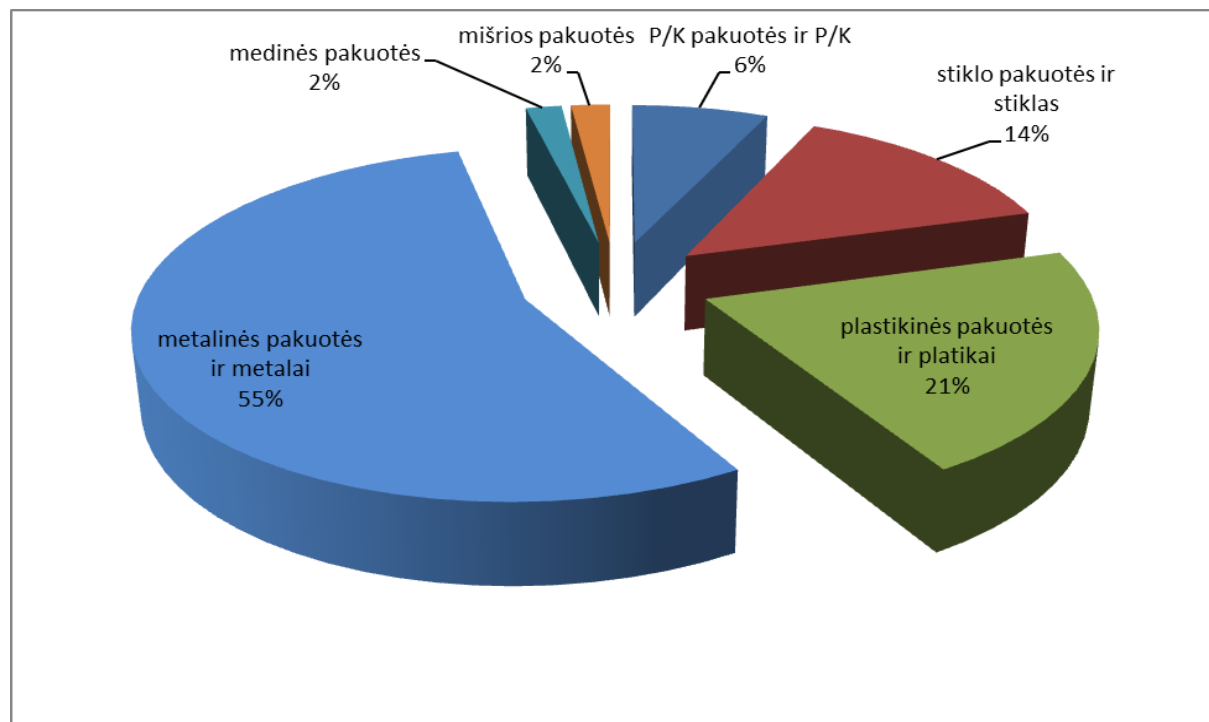
AAA duomenimis Trakų rajono savivaldybėje 2009-2011 m. atskirai buvo surinkta apie 20,5% antrinių žaliavų ir pakuočių (AŽ) (apie 84 kg vienam gyventojui per metus). Šis rodiklis yra artimas Lietuvos rodikliui. Vidutiniškai surinkta 2849 t AŽ per metus.

7 lentelė. AŽ surinkimas Trakų rajono savivaldybėje 2009-2011 m.

Kodas	Antrinės žaliavos ir pakuotės	2009	2010	2011	Vidurkis
150101	P/K pakuotės	71,84	32,14	267,39	123,79
200101	popierius ir kartonas	16,32	39,49	149,20	68,34
150107	stiklo pakuotės	952,42	54,60	169,87	392,29
200102	stiklas		0,03	0,40	0,14
150102	plastikinės pakuotės	446,45	460,36	862,17	589,66
200139	plastikai		0,09	25,05	8,38
150104	metalinės pakuotės	40,39	248,87	22,31	103,86
200140	metalai	1.350,85	2.382,65	638,36	1.457,28
150103	medinės pakuotės	32,25	47,03	71,85	50,38
150106	mišrios pakuotės	0,00	0,00	165,02	55,01
	VISO	2.910,51	3.265,25	2.371,63	2.849,13
	<i>Gyventojui, kg/metus</i>	<i>85,86</i>	<i>96,32</i>	<i>69,96</i>	<i>84,05</i>
	<i>% nuo viso MKA</i>	<i>21,22</i>	<i>23,12</i>	<i>17,13</i>	<i>20,49</i>

Šaltinis: AAA, 2013

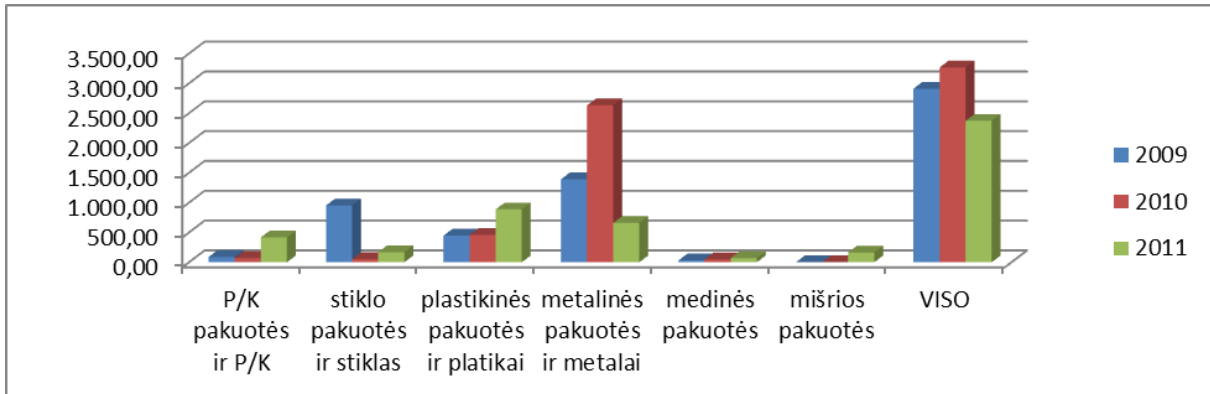
Didžiąją dalį atskirai surinktų AŽ sudaro metalinės pakuotės ir metalai – apie 55%.

7 pav. Atskirai surinktų AŽ sudėtis (šaltinis: AAA, 2013).

Šios antrinės žaliavos, kaip ir didžioji dalis kitų antrinių žaliavų ir pakuočių, surenkamos ne atskiriamojo rūšiavimo konteneriais, skirtais gyventojams, o jų supirkimo vietose arba tiesiogiai įmonėse, kuriose jos susidaro (taip vadinama „komercinė pakuotė“). Rūšiavimo konteneriais surinktos AŽ 2010 m. tesudarė 3,3% visų atskirai surinktų AŽ, o 2011 m. – 11%.

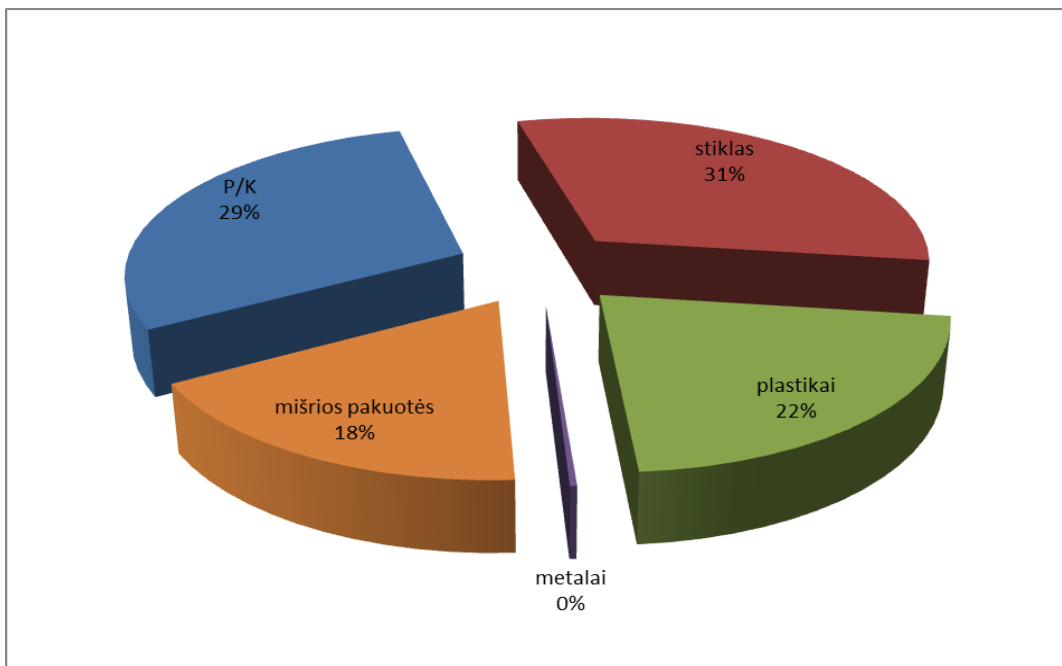
Kadangi, kaip minėta, didžiąją dalį atskirai surinktų AŽ sudaro metalinės pakuotės ir metalai, bendra dinamika priklauso nuo šių AŽ surinkimo, ir yra gana stabili.

8 pav. AŽ surinkimo 2009-2011 m. dinamika (šaltinis: AAA, 2013).

Atsižvelgiant į tai, pagrindinė priemonė padidinti AŽ surinkimą, yra jų surinkimo atskiriamojo rūšiavimo konteneriais plėtra ir intensyvumo didinimas. Tai, kad AŽ gali būti surinkta daugiau, rodo duomenys pateikti 6 lentelėje. Kaip minėta, geriausiai surenkamos metalinės pakuotės ir metalai. Jų surenkama beveik 2/3 nuo visų metalų atliekų. Plastiko ir stiklo antrinių žaliavų ir pakuočių surenkama apie 1/3 nuo susidarancių šių atliekų. Mažiausiai atskiriama popieriaus ir kartono antrinių žaliavų ir pakuočių, kurių surinkimas tesiekia 12,9% nuo susidarancių šių atliekų.

2010-2013 m. rūšiavimo konteneriais KJK duomenimis vidutiniškai buvo surenkama apie 360 t AŽ per metus. Pagal svorį surenkama kiek daugiau popieriaus/kartono ir stiklo, mažiau – plastikų ir mišrių pakuočių.

9 pav. Rūšiavimo konteneriais surenkamų AŽ sudėtis.

Konteinerių, skirtų AŽ surinkimui iš gyventojų skaičius nuolat didinamas. KJK duomenimis, 2012 m. AŽ surinkimui buvo naudojama 115 komplektų 2,5-1,8 m³ talpos konteinerių („varpelių“) bei 5 komplektai pusiau požeminių 5-3 m³ talpos konteinerių. 2011 m. taip pat buvo pastatyti 7 specialūs konteineriai tekstilei. 2013 m. KJK duomenimis pastatyti dar 55 AŽ surinkimo konteineriai. AŽ surinkimui iš gyventojų taip pat buvo naudojamos ir kitos priemonės – maišai individualių namų gyventojams, dėžės daugiabučių namų laiptinėse reklaminiams spaudiniams ir pan.

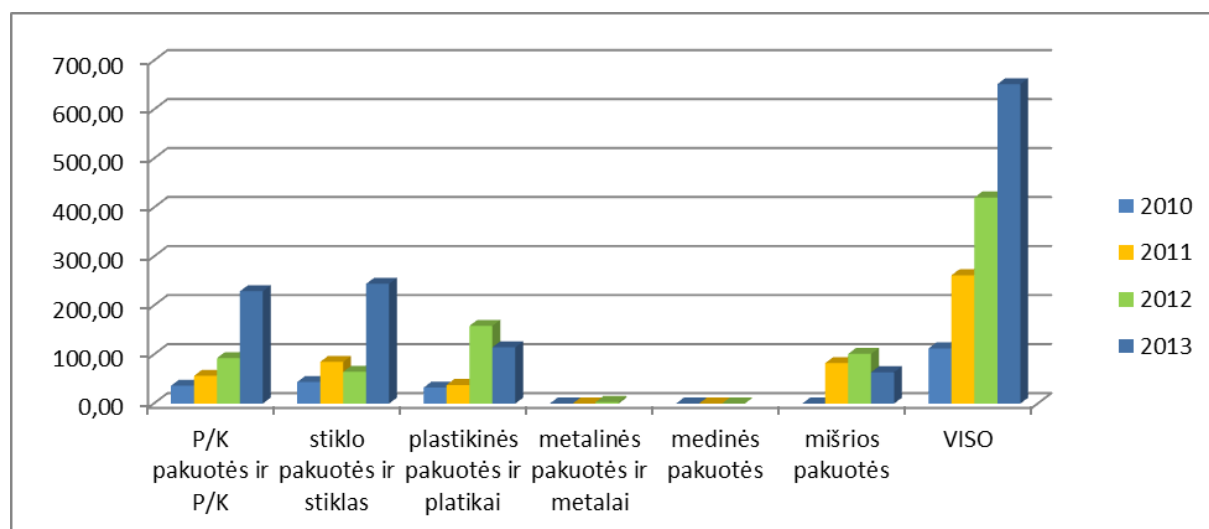
Didėjant AŽ surinkimo iš gyventojų priemonių skaičiui bei vykdant visuomenės švietimą, stebimas žymus AŽ surinkimo iš gyventojų augimas. 2010 m. buvo surenkama apie 3,3 kg AŽ vienam gyventojui per metus, 2011 m. – 7,7 kg, 2012 m. – 12,4 kg, o 2013 m. šis rodiklis išaugo iki 19,2 kg, t.y. augimas sudarė beveik 6 kartus.

8 lentelė. AŽ surinkimas iš gyventojų Trakų rajono savivaldybėje 2010-2013 m.

Antrinės žaliavos ir pakuotės	2010	2011	2012,	2013,	Vidurkis
P/K pakuotės ir P/K	36,33	56,46	92,71	228,96	103,62
stiklo pakuotės ir stiklas	43,87	84,93	64,83	244,24	109,47
plastikinės pakuotės ir plastikai	32,33	37,89	158,50	114,77	76,24
metalinės pakuotės ir metalai	0,00	0,00	3,03	0,00	1,01
mišrios pakuotės	0,00	82,51	101,35	63,81	61,92
VISO	112,53	261,79	420,43	651,78	361,63
Vienam gyventojui, kg/metus	3,32	7,72	12,40	19,23	10,67

Šaltinis: KJK, 2013, 2014

Didžiausias augimas stebimas surenkant popieriaus ir kartono bei stiklo antrines žaliavas ir pakuotes, kiek mažiau – plastikų, mišrių pakuočių surinkimas išlieka panašiam lygyje.

10 pav. AŽ surinkimo atskiriamojo rūšiavimo konteineriais 2010-2013 m. dinamika (šaltinis: KJK, 2013, 2014).

Trakų rajono savivaldybė 2014 m. liepos mėn. pateikė paraišką gaminių ir pakuotės atliekų tvarkymo programos lėšomis įsigyti 6000 vnt. antrinių žaliavų konteinerių. 3000 konteinerių būtų 120 l talpos, skirtų stiklo pakuotės surinkimui, 3000 konteinerių – 240 l talpos visų kitų

pakuočių surinkimui. Dar 6000 konteinerių įsipareigojo skirti KJK. Tokiu būdu individualių AŽ konteinerių komplektais aprūpintos praktiškai visos iš Trakų rajone esančių 6320 individualių valdų. Planuojamas AŽ surinkimo augimas – 982 t/metus.

2.5 BIOLOGIŠKAI SKAIDŽIŲ ATLIEKŲ TVARKYMAS

Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas yra viena iš svarbiausių komunalinių atliekų tvarkymo uždavinių, nes organinių medžiagų skilimo produktai labai neigiamai veikia aplinką, didina šilumos efektą sukeliančių dujų kiekius ir t. t. Biologiškai skaidžias atliekas sudaro žaliosios, maisto ir virtuvės, popieriaus ir kartono, natūralių audinių atliekos bei kitos biologiškai yrančios atliekos. Šiame skyriuje apibūdinamas biologinių atliekų tvarkymas (popieriaus ir kartono atliekų tvarkymas aprašytas 2.4 skyriuje).

2.5.1 Biologinių atliekų namudinis kompostavimas

Valstybiniame atliekų tvarkymo plane nustatyta, kad iki 2015 metų būtų įdiegta žaliųjų atliekų susidarymo vietoje tvarkymo infrastruktūra, pateikiant gyventojams kompostavimo dėžes arba taikant skatinimo priemones, gyventojams įsirengiant individualaus kompostavimo priemones savo lėšomis.

Vadovaujantis atliekų tvarkymo hierarchija ir siekiant atliekų prevencijos (t.y. sumažinti susidarančių komunalinių atliekų tvarkymo srautus), Vilniaus regiono savivaldybės numato įdiegti individualų biologinių atliekų kompostavimą namų sąlygomis. Namų ūkiuose sukompustuotos biologinės atliekos nepatenka į komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, kas leidžia mažinti nerūšiuotų atliekų kiekius, stabilizuoti įmokos už komunalinių atliekų kiekį kilimą, tausoti aplinką ir visuomenės sveikatą.

Pavyzdžiui, skatinant komunalinių biologiškai skaidžių atliekų individualų kompostavimą Klaipėdos miesto savivaldybėje 2010 m. buvo nemokamai perduoti naudoti juridiniams ir fiziniams asmenims 200 vnt. 300 l talpos kompostavimo konteinerių. Apklausus konteinerius gavusius žmones, paaiškėjo, kad absoliuti dauguma klaipėdiečių jais naudojami ir yra patenkinti. Visi konteinerius naudojantys savininkai tikino, kad susidariusį kompostą naudoja arba panaudos savo namų ūkyje. 94 proc. apklaustųjų teigė, jog jų namų valdose pastebimai sumažėjo sukauptamų mišrių komunalinių atliekų. Tik 6 proc. respondentų nurodė, kad buitinių atliekų nesumažėjo, nes konteineryje kompostuoja tik nupjautą žolę ar nugenėtas šakas (žaliąsias atliekas).

VAATC, įgyvendinant ES finansuojamo projekto „Vilniaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra“, įsigijo 51 000 vnt. 800 l talpos individualaus kompostavimo dėžių Jos skirtos išdalinti Vilniaus regiono savivaldybių gyventojams. 3200 vnt. skirta Trakų rajono savivaldybės gyventojams.

Apibendrinant įvairių tyrimų rezultatus, yra vertinama, kad naudojant namudinio kompostavimo dėžes (konteinerius), namų ūkyje galima sutvarkyti (sukompustuoti) apie 40 kg virtuvės atliekų ir 80-100 kg žaliųjų (sodo, daržo) atliekų vienam gyventojui per metus³.

Vertinant mišrių komunalinių atliekų srauto sumažėjimą naudojant namudinio kompostavimo dėžes, daroma prielaida, kad tik dalis žaliųjų (sodo, daržo) atliekų patekdavo į mišrių komunalinių atliekų konteinerius. Todėl vertinama, kad įdiegus namudinio kompostavimo sistemą, mišrių komunalinių atliekų sumažėjimas bus apie 110 kg per metus namų ūkiui, kaip vertinama Valstybiniame atliekų tvarkymo plane. Bendras atliekų sumažėjimas mišrių komunalinių atliekų sraute sudarys apie 350 t, o bendras (kartu su žaliosiomis atliekomis) sukompustuotas atliekų kiekis sudarys apie 525 t.

³ Impact of individual home-composting on the quantities of MSW collected. Irstea Rennes, 2012 (http://www.miniwaste.eu/mediastore/fckEditor/file/Report_Individual%20Composting.pdf).

2.5.2 Kompostavimas žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėje

Valstybiniame atliekų tvarkymo plane nustatyta, kad iki 2015 metų nesant galimybės kompostuoti individualiai, būtų gyventojams sudarytos galimybės pristatyti žaliąsias atliekas į centralizuoto jų surinkimo ar tvarkymo aikšteles (didelių gabaritų atliekų surinkimo aikšteles ar žaliųjų atliekų kompostavimo aikšteles).

Pagal AAA duomenis, 2010 m. Trakų rajono savivaldybėje susidarė 170 t biologiškai skaidžių atliekų (kodas 20 02 01), 2011 m. – 283 t. Šių atliekų 2010 m. ir 2011 m. buvo sutvarkyta atitinkamai 70 t ir 130 t.

Vadovaujantis Trakų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklėmis, fiziniai asmenys ir Bendrijos be atskiro mokesčio bei kiti juridiniai asmenys surinktas žaliąsias atliekas gali pristatyti į žaliųjų atliekų surinkimo aikštelę, esančią Trakų mieste, Gedimino g.

Įgyvendinant projektą „*Vilniaus apskrities senų sąvartynų uždarymas, kompostavimo aikštelių įrengimas, didelių gabaritų aikštelių įrengimas*“, Lentvaryje, Trakų g. 1B, įrengta žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė, kurios eksploatacija numatoma 2014 m. Šios aikštelės kompostavimo pajėgumas – 240 tonų žaliųjų atliekų per metus. Gyventojai į šią aikštelę žaliąsias atliekas galės pristatyti nemokamai.

2.5.3 Maisto (virtuvės) atliekų atskiras surinkimas ir tvarkymas

Maisto (virtuvės) atliekos Trakų rajono savivaldybėje iš gyventojų nėra atskirai surenkamos. Šių atliekų surinkimas ir tvarkymas savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklėse neregamentuojamas.

AAA duomenimis 2011 m. iš komunalinių atliekų srauto buvo atskirai surinkta 557 kg maistinio aliejaus ir riebalų. Duomenys apie šių atliekų sutvarkymą Trakų rajono savivaldybėje nepateikiami.

Šiuo metu Trakų rajono savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, atskirtos viešojo maitinimo įstaigų maisto (virtuvės) atliekos dažniausiai nemokamai atiduodamos sušerti gyvūnams, o panaudotas aliejus – superkamas. Daugiausia negamybinių maisto (virtuvės) atliekų susidaro mažmeninės prekybos centruose (daržovės, vaisiai, kulinarijos cechų atliekos), tačiau jos taip pat atiduodamos sušerti.

2.6 SPECIFINIŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SRAUTŲ SURINKIMAS IR TVARKYMAS

Savivaldybės privalo aprūpinti gyventojus šių specifinių buityje susidarančių atliekų atskiro surinkimo priemonėmis:

- pavojingų atliekų;
- elektros ir elektroninės įrangos (EEĮ) atliekų;
- naudotų padangų;
- didelių gabaritų atliekų (statybinių atliekų, baldų ir kt.).

Šias atliekas gyventojai privalo atskirti nuo kitų komunalinių atliekų. Specifinių atliekų surinkimas Trakų rajono savivaldybėje vykdomas didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėje, į kurią atliekas turi atvežti patys gyventojai, specializuotuose atliekų surinkimo taškuose bei apvažiavimo būdu, kuris dažniausiai vykdomas surenkant gyventojų paliktas atliekas prie bendro naudojimo komunalinių atliekų konteinerių.

Pavojingų atliekų (išskyrus tas, kurios priskiriamos EEĮ atliekoms, sistema neįdiegta.

EEĮ atliekos daugiausia surenkamos specializuotuose atliekų surinkimo taškuose ir apvažiavimo būdu. Asociacijos EPA ir UAB „Žalvaris“ yra įsteigusios 56 baterijų ir galvaninių elementų surinkimo vietas Trakų rajono savivaldybės teritorijoje

(<http://www.senosbaterijos.lt>). Iš jų 22 yra Trakuose, 9 – Lentvaryje, po 5 – Aukštadvaryje, Onuškyje ir Rūdiškėse. Duomenys apie surenkamas EEĮ atliekas pateikiami 9 lentelėje.

9 lentelė. Trakų rajono savivaldybės teritorijoje surenkamos EEĮ atliekos, tonomis

Kodas	Pavadinimas	2009m. ¹⁾	2010m. ¹⁾	2011m. ¹⁾	2012m. ²⁾	2013m. ²⁾
20 01 21*	dienos šviesos (liuminescencinės) lempos ir kitos atliekos, kuriose yra gyvsidabrio	0,06	0,58	0,60	0,00	0,027
20 01 23*	nebeaudojama įranga, kurioje yra chlorfluorangliavandenilių (šaldytuvai)	0,00	0,00	6,15	2,99	1,792
20 01 33*	baterijos ir akumuliatoriai, nurodyti 16 06 01, 16 06 02 arba 16 06 03, nerūšiuotos baterijos ar akumuliatoriai, kuriuose yra tos baterijos	0,00	0,03	0,03	0,00	0,012
20 01 34	baterijos ir akumuliatoriai, nenurodyti 20 01 33	0,06	0,02	0,04	0,00	0,0
20 01 35*	nebeaudojama elektros ir elektroninė įranga, nenurodyta 20 01 21 ir 20 01 23, kurioje yra pavojingų sudedamųjų dalių	4,48	0,95	3,57	2,91	2,585
20 01 36	nebeaudojama elektros ir elektroninė įranga, nenurodyta 20 01 21, 20 01 23 ir 20 01 35	9,44	49,35	11,63	8,65	1,398
	VISO:	14,03	50,92	22,02	14,55	5,814

Šaltiniai: ¹⁾ – Aplinkos apsaugos agentūra, 2013; ²⁾ – UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“, 2013, atliekos surinktos apvažiavimo būdu.

Valstybiniame atliekų tvarkymo plane numatyta, kad iki 2015 metų gruodžio 31 d. būtų surenkama ne mažiau kaip 4 kilogramai vienam gyventojui per metus buitinių elektros ir elektroninės įrangos atliekų. 2009-2012 m. laikotarpyje Trakų rajono savivaldybėje buvo surenkama apie 0,4-1,5 kg EEĮ atliekų vienam gyventojui per metus, (vidutiniškai – 0,75 kg).

Valstybiniame atliekų tvarkymo plane nustatyta, kad savivaldybės turi užtikrinti, kad būtų eksploatuojama ne mažiau kaip viena didelių gabaritų atliekų (baldų, statybos ir griovimo, elektros ir elektroninės įrangos atliekų, naudotų padangų, buityje susidarančių pavojingų atliekų, antrinių žaliavų, biologiškai skaidžių atliekų) surinkimo aikštelė (DGASA) 50 tūkst. gyventojų, tačiau ne mažiau kaip viena tokia aikštelė savivaldybės teritorijoje. Šiuo metu Trakų rajono savivaldybės teritorijoje nuo 2011 m. yra eksploatuojama viena didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė Lentvario m., Trakų g. 1. Aikštelėje priimamos atliekos pateiktos 10 lentelėje.

10 lentelė. Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėje priimamos atliekos

Kodas	Pavadinimas
15 01 01	Popieriaus ir kartono pakuotės
15 01 02	Plastikinės pakuotės
15 01 04	Metalinės pakuotės
15 01 06	Mišrios pakuotės
15 01 07	Stiklo pakuotės
16 01 03	Naudotos padangos
17 01 07	Betono, plytų, čerpių ir keramikos gaminių mišiniai, nenurodyti 17 01 06

Kodas	Pavadinimas
20 01 02	Stiklas
20 01 11	Tekstilės gaminiai
20 01 36	Nebenaudojama elektros ir elektroninė įranga, nenurodyta 20 01 21, 20 01 23 ir 20 01 35
20 01 38	Mediena, nenurodyta 20 01 37
20 01 40	Metalai
20 03 07	Didžiosios atliekos

Šaltinis: UAB „VAATC“ (<http://www.vaatc.lt/index.php?id=177>).

Priimant atliekas iš gyventojų taikomi tam tikri apribojimai:

- vienas gyventojas per 1 metų laikotarpį nemokamai į aikštelę gali atiduoti ne daugiau kaip 4 naudotas automobilio padangas;
- vienas gyventojas į aikštelę per vieną kartą nemokamai gali pristatyti tiek atliekų, kiek telpa į lengvojo automobilio bagažinę ir (ar) lengvojo automobilio priekabą (išskyrus antrines žaliavas);
- baldai ar didesnių matmenų buitinė technika gali būti atvežama mikroautobusais;
- vienas gyventojas per vieną kartą į aikštelę gali pristatyti ne daugiau kaip 250 kg mišrių statybinių atliekų ir kt.

Tačiau dabartiniu metu didesni didelių gabaritų atliekų kiekiai (apie 70 proc.) surenkami apvažiavimo būdu, kuris dažniausiai vykdomas surenkant gyventojų paliktas atliekas prie bendro naudojimo komunalinių atliekų konteinerių (11 lentelė).

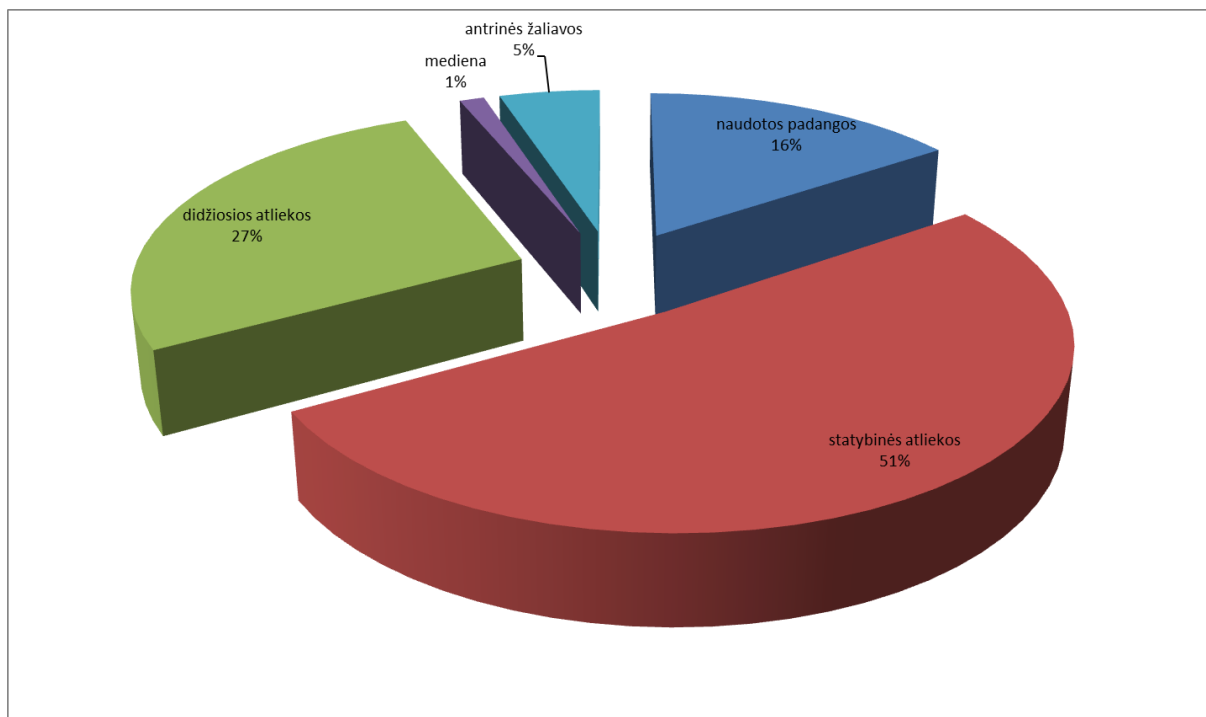
11 lentelė. Trakų rajono savivaldybės teritorijoje surenkamos didelių gabaritų atliekos, tonomis

Kodas	Pavadinimas	2011 m.			2012 m.		
		Apvažiavimo būdu ¹⁾	DGASA ²⁾	Viso	Apvažiavimo būdu ¹⁾	DGASA ²⁾	Viso
16 01 03	naudotos padangos	0,00	2,52	2,52	10,32	9,68	20,00
17 01 07	betono, plytų, čerpių ir keramikos gaminių mišiniai	4,56	9,27	13,83	68,71	31,45	100,16
20 03 07	didžiosios atliekos	116,93	1,63	114,00	63,99	19,84	83,83
	VISO:	121,49	13,41	130,34	143,02	60,96	203,98

Šaltiniai: ¹⁾ – UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“, 2013; ²⁾ – UAB „VAATC“, 2013.

2013 m. išliko ta pati tendencija. Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėje buvo surinktos 45 t atliekų (VAATC duomenys), tarp kurių didžiausią dalį sudarė mišrios statybinės ir griovimo atliekos (kodas 17 09 04, 21,505 t), didžiosios atliekos (kodas 20 03 07, 11,05 t) bei naudotos padangos (kodas 16 01 03, 8,363 t). Tuo tarpu KĮK savo ataskaitoje nurodo, kad 2013 m. surinkta 1134 t didžiųjų atliekų (KĮK duomenys). Be to, 2013 m. UAB „Antrinis perdirbimas“ pagal sutartį su savivaldybe išvežė 72 t naudotų padangų.

DGASA paslaugomis gyventojai daugiausia naudojasi statybinių atliekų atidavimui, rečiau – didžiųjų atliekų (baldų ir pan.) ir padangų atidavimui, kadangi šias atliekas paprasčiau palikti prie bendro naudojimo komunalinių atliekų konteinerių (pav. 11).

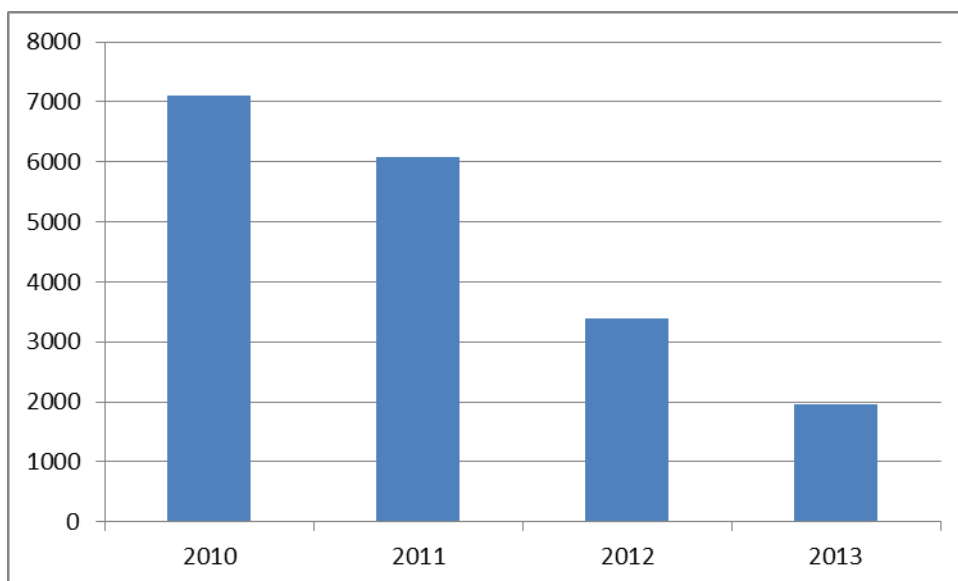

Pav. 11. DGASA atiduodamų atliekų sudėtis.

Nuo 2011 m. rugpjūčio mėnesio Trakų rajono savivaldybėje KJK pastatė 7 specialius kontenerius dėvėti tekstilėi, skirtus mesti drabužius, avalynę, patalynę, užvalaidas ir žaislus. Trys iš jų pastatyti Trakuose, keturi – Lentvaryje. Per 2013 metus surinkta 30,1 t dėvėtos tekstilės.

2.7 MIŠRIŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SURINKIMAS IR TVARKYMAS

Dabartiniu metu didžioji dalis Trakų rajono savivaldybėje susidariusių mišrių komunalinių atliekų apdorojama UAB „Ecoservice“ rūšiavimo linijoje. Nuo 2010m. iki 2013 m. šalinamų sąvartyne mišrių komunalinių atliekų kiekis sumažėjo nuo 7100 t/metus iki 1955 t/metus (12 pav.). Atitinkamai perskaičius vienam gyventojui šis rodiklis sumažėjo nuo 209 kg/gyventojui/metus iki 58 kg/gyventojui/metus.

Pav. 12. Regioniniame sąvartyne šalinamos Trakų rajono savivaldybėje surinktos mišrios komunalinės atliekos (VAATC duomenys).

Informacija apie atliekų šalinimo ir rūšiavimo dinamiką pateikiama 2.3.4 poskyryje.

2.7.1 Mišrių komunalinių atliekų surinkimas

Savivaldybės teritorijoje mišrios komunalinės atliekos surenkamos antžeminiais ir pusiau požeminiais konteineriais. 12 lentelėje pateikta informacija apie Trakų rajono atliekų turėtojams aptarnauti naudojamus mišrių komunalinių atliekų surinkimo konteinerius. Fiziniai asmenys naudojami 3906 individualiais konteineriais, juridiniai asmenys – 2821 konteineriu, o viešose erdvėse pastatyti 3993 kolektyviniai konteineriai.

12 lentelė. Trakų rajono savivaldybėje naudojami mišrių komunalinių atliekų surinkimo konteineriai.

Konteinerio talpa, m ³	Vnt.
0,12	1060
0,14	4400
0,24	1050
0,26	3
<i>viso 1,12 - 1,26</i>	<i>6513</i>
0,66	9
0,77	435
1,1	756
<i>viso 0,66 - 1,1</i>	<i>1200</i>
5 (pusiau požeminiai)	12
Iš viso:	7725

Šaltinis: KJK, 2013 m.

UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“ surenka ir išveža surinktas mišrias komunalines atliekas 4 automobilių pagalba (3 šiukšliavežės ir 1 manipulatorius su kranu).

Komunalinių atliekų surinkimui įmonė UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“ yra sudariusi 6556 sutartis su individualiais vartotojais ir 4915 sutarčių su kolektyviniais vartotojais.

Atliekų turėtojai, aptarnaujami individualiais konteineriais, pasirenka konteinerių kiekį ir talpą patys, atsižvelgdami į aptarnavimo grafiką ir Savivaldybės Operatoriaus rekomendacijas. Atliekų turėtojams, aptarnaujamiems kolektyviniais konteineriais, reikalinga konteinerių kiekis ir talpa yra nustatoma pagal apskaičiuotą atliekų susidarymą bei aptarnavimo grafiką (ištuštinimo dažnumą).

2.7.2 Komunalinių atliekų šalinimo įrenginiai ir jų pajėgumai

Nuo 2009 m. vidurio buvo nutrauktas atliekų šalinimas visuose Vilniaus regiono sąvartynuose, kurie neatitinka *Atliekų sąvartynų įrengimo, eksploataavimo, uždarymo ir priežiūros po uždarymo taisyklių* reikalavimų. Surinktos mišrios komunalinės atliekos vežamos į Vilniaus apskrities regioninį komunalinių atliekų sąvartyną, pradėtą eksploatuoti 2007 m. spalio 26 d. Kazokiškių kaime, Elektrėnų savivaldybėje. Trakų rajono savivaldybėje surinktos mišrios komunalinės atliekos yra šalinamos šiame sąvartyne nuo 2008 m. sausio 1 d., kai buvo nutraukta Kariotiškių sąvartyno eksploatacija.

Bendras sąvartyno sklypo plotas – 30,16 ha, iš jų 27,1 ha užima atliekų kaupio (6 sekcijų) plotas. Sąvartyne per 20 metų laikotarpį planuojama sukaupti beveik 6 milijonus tonų atliekų, tačiau šis terminas bus žymiai ilgesnis pastčius MBA įrenginius. Įskaitant kasdieninio uždengimo medžiagą ir uždengiamąjį sluoksnį, sąvartyno tūris sieks apie 7 milijonus m³ arba tonų (projekte priimtas 1 000 kg/m³ atliekų tankis).

Sąvartyne įdiegtos filtrato ir sąvartyno dujų surinkimo sistemos. Filtratas yra iš dalies valomas vietiniuose įrenginiuose arba išvežamas į Vilniaus miesto nuotekų valymo įrenginius. Dujos naudojamos katilinėje Vievio mieste.

2.7.3 Šalinamų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekiai

Užduotys komunalinių BSA šalinimo sąvartynuose mažinimui nustatytos VATP (13 lentelė).

13 lentelė. Komunalinių BSA šalinimo sąvartynuose mažinimo užduotys (VATP 8 priedas).

Komunalinių atliekų tvarkymo regionai	Didžiausias leistinas šalinti komunalinių BSA kiekis 2014–2015 m., t/metus	Didžiausias leistinas šalinti komunalinių BSA kiekis 2016–2017 m., t/metus	Didžiausias leistinas šalinti komunalinių BSA kiekis 2018–2019 m., t/metus	Didžiausias leistinas šalinti komunalinių BSA kiekis nuo 2020 m., t/metus
Vilniaus regionas	102 758	92 478	82 202	71 927
Trakų rajono savivaldybė	4 363	3 927	3 490	3 054

Vilniaus apskrities savivaldybių bendras šalinamų sąvartyne komunalinių BSA rodiklis yra artimas nustatytiems reikalavimas, ir jei nustatytas kiekis bus viršytas 2014 m. tai labai nežymiai (14 lentelė). Ši problema gali būti išspręsta įdiegus namudinį kompostavimą bei pradėjus eksploatuoti žaliųjų atliekų kompostavimo aikšteles. Tačiau tolimesniame laikotarpyje, siekiant įvykdyti nustatytas komunalinių BSA šalinimo sąvartynuose mažinimo užduotis, turės būti taikomos efektyvesnės priemonės, visų pirma – MBA įrenginių eksploatacija.

14 lentelė. Komunalinių BSA šalinimų sąvartynuose kiekiai.

Komunalinių atliekų tvarkymo regionai	Pašalintų komunalinių BSA kiekis, t/metus		
	2012 m.	2013 m.	2014 m. (progozė)
Vilniaus regionas	122 236	97 640	108 216
Trakų rajono savivaldybė	1 522	884	832

Šaltinis: UAB „VAATC“ tinklapis.

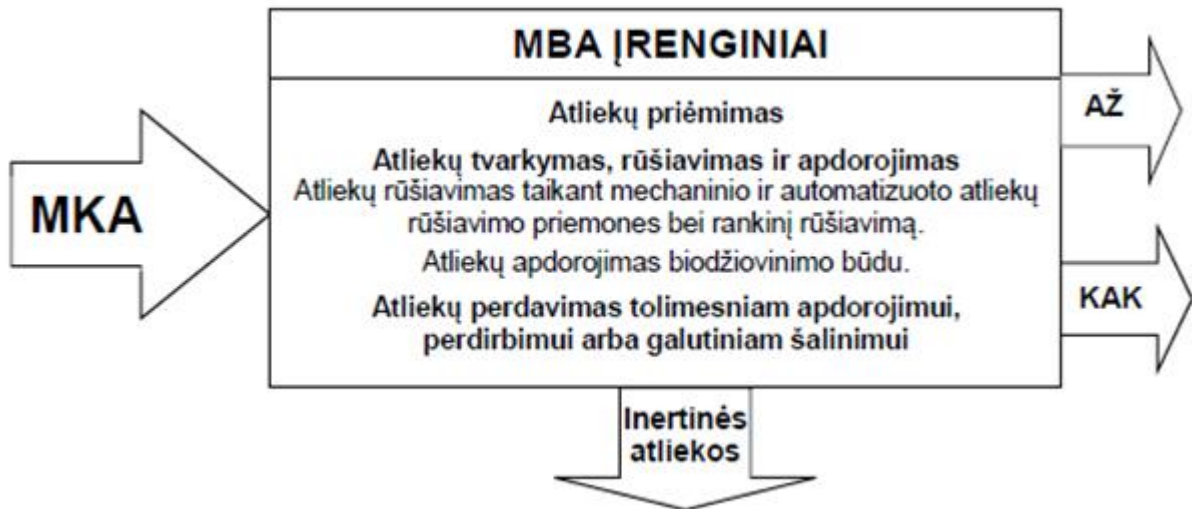
Trakų rajono savivaldybės šalinamų komunalinių BSA kiekiai žymiai mažesni nei nustatyta VATP netgi 2020 metams. Jeigu atliekos ir toliau bus tvarkomos ir apskaitomos tokiu būdu, kaip dabartiniu laikotarpiu, šios užduoties įvykdymas nekels problemų.

Tačiau tuo atveju, jei dabartinis ar naujai parinktas savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos operatorius nukreips atliekų srautą ne į UAB „Ecoservice“ rūšiavimo liniją, o tiesiogiai į regioninį sąvartyną, arba jei bus pakeista atliekų apskaitos tvarka, ir Trakų rajono savivaldybės MKA po tvarkymo rūšiavimo linijoje bus apskaitoma kaip Trakų rajono savivaldybės atliekos, tuomet užduoties įvykdymui taip pat reikės papildomų esminių priemonių, kaip aukščiau minėta MBA įrenginių eksploatacija.

2.7.4 Mechaninio apdorojimo įrenginiai ir jų pajėgumai

Siekiant įgyvendinti *Valstybiniame atliekų tvarkymo plane* nustatytas komunalinių biologiškai skaidžių atliekų šalinimo sąvartyne mažinimo bei antrinių žaliavų paruošimo perdirbimui užduotis visame Vilniaus regione, iki 2015 m. spalio mėn. planuojama Vilniaus mieste, Jočionių g., šalia termofikacinės elektrinės, pastatyti mechaninio biologinio apdorojimo (MBA) įrenginius. MBA įrenginių pajėgumas - 250 tūkst. tonų per metus.

Pagrindinė šių įrenginių paskirtis – iš mišrių komunalinių atliekų srauto atskirti antrines žaliavas (metalus, plastiką, popierių, kartoną, stiklą) ir paruošti kietąjį atgautąjį kurą (KAK) kogeneracinei jėgainei (13 pav.). Investicijos MBA įrenginių statybai sudarys 119 mln. litų, vienos atliekų tonos apdorojimo kaštai bus 139 litai. MBA įrenginius statys ir 20 metų eksploatuos konkurso būdu parinkta įmonė UAB „Energiesman“.

13 pav. MBA įrenginių principinė schema.

MBA įrenginiuose mechaninio, automatizuoto ir rankinio rūšiavimo priemonėmis bus atskiriamos antrinės žaliavos. Įrenginių operatoriui nustatyti reikalavimai, kad antrinių žaliavų atskyrimo iš pirminio MKA srauto efektyvumas būtų ne mažesnis nei:

- juodieji metalai 80%
- spalvotieji metalai 80%
- plastikai 45%
- stiklas 45%
- popierius/kartonas 15%.

Biologiškai skaidi atliekų dalis bus apdorojama biodžiovinimo būdu. Po apdorojimo gauto KAK energetinė vertė turės būti ne mažiau 12 MJ/kg, o drėgnis – ne daugiau 25%. KAK bus naudojamas energijai gauti kogeneracinėje jėgaineje.

Išrūšiuotos netinkamos perdirbti ar panaudoti energijai gauti komunalinės atliekos, bus vežamos šalinti į Vilniaus apskrities regioninę komunalinių atliekų sąvartyną.

2.7.5 Atliekų naudojimo energijai gauti įrenginiai ir jų pajėgumai

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 486 Dėl Vilniaus ir Kauno miestų centralizuoto šilumos tiekimo ūkio modernizavimo įrengiant vietinius ir atsinaujinančius energijos išteklius naudojančias kogeneracines elektrines projektų pripažinimo valstybei svarbiais ekonominiais projektais priedo informacija, ne vėliau kaip iki 2020 m., renovuojant esamus kogeneracinius pajėgumus ar statant naujus, Vilniaus centralizuoto šilumos tiekimo sistemoje papildomai bus įrengti biokuro ir (ar) komunalinių atliekų kogeneraciniai įrenginiai, kurių elektrinė galia - iki 145 MW. Lygiagrečiai, iki 2020 m., renovuojant esamus kogeneracinius pajėgumus ar statant naujus, biokuro ir (ar) komunalinių atliekų kogeneraciniai įrenginiai (iki 53 MW elektrinės galios) centralizuoto šilumos tiekimo sistemoje bus papildomai įrengti ir Kaune. Šie projektai pripažinti valstybei svarbiais ekonominiais projektais, jų įgyvendinimas pavestas UAB „Lietuvos energija“.

2.8 SENŲ SĄVARTYŲ UŽDARYMAS IR PRIEŽIŪRA PO UŽDARYMO

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane buvo nustatyta, kad ne vėliau kaip nuo 2009 m. vidurio nepavojingas atliekas galima šalinti tik ES reikalavimus atitinkančiuose regioniniuose nepavojingų atliekų sąvartynuose. nuo 2009 m. vidurio Vilniaus apskrities regioninis komunalinių atliekų sąvartynas liko vienintelis, į kurį galima vežti komunalines atliekas. Įgyvendinant projektą „Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“, Kariotiškių sąvartynas buvo 2008 m. uždarytas ir 2010 m. baigtas rekultivuoti, todėl nuo 2008 m. sausio 1 d. Trakų rajono savivaldybėje surinktos mišrios komunalinės atliekos buvo šalinamos regioniniame sąvartyne. Už uždaryto Kariotiškių sąvartyno priežiūra yra atsakingas VAATC. Sąvartyno priežiūrai ir monitoringui reikalingos lėšos yra įtrauktos į regioninio sąvartyno tarifą.

2011 m. įgyvendinant projektą „Vilniaus apskrities senų sąvartynų uždarymas, kompostavimo aikštelių įrengimas, didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių įrengimas“ buvo rekultivuotas Rūdiškių sąvartynas.

Taip pat 2006-2007 m. įgyvendinant projektą „Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“ buvo rekultivuota 16 mažų sąvartynų ir šiukšlynų (15 lentelė).

15 lentelė. Rekultivuoti mažieji sąvartynai ir šiukšlynai.

Nr.	Seniūnija	Sąvartyno pavadinimas	Uždarymo priemonės	Pastabos
15201	Senujų Trakų	Pilialaukio	Uždengiamas	
15202	Aukštadvario	Aukštadvario	Uždengiamas	
15204	Onušio	Dusmenų I	Iškasamas	Atliekos išvežtos į Onušio sąvartyną
15205	Onušio	Dusmenų II	Iškasamas	Atliekos išvežtos į Onušio sąvartyną
15208	Rūdiškių	Aluonos	Iškasamas	Atliekos išvežtos į Rūdiškių sąvartyną
15209	Paluknio	Paluknio	Uždengiamas	
15212	Senujų Trakų	Senajo Tarpupio	Iškasamas	Atliekos išvežtos į Rūdiškių sąvartyną
15213	Senujų Trakų	Senujų Trakų	Uždengiamas	
15214	Senujų Trakų	Strakiškių	Iškasamas	Atliekos išvežtos į Rūdiškių sąvartyną
15215	Paluknio	Tiltų	Uždengiamas	
15216	Onušio	Vaickūniškių	Uždengiamas	
15218	Onušio	Onušio	Uždengiama	Atliekos atvežtos iš Dusmenų I ir II šiukšlynų
15219	Aukštadvaris	Bijūnų	Iškasamas	Atliekos išvežtos į Rūdiškių sąvartyną
-	Grendavės	Žydkaimio	Iškasamas	
-	Trakų m.	Trakų	Iškasamas	
-	Rūdiškių	Vištelionių	Iškasamas	

2.9 VISUOMENĖS ŠVIETIMAS IR INFORMAVIMAS

Trakų rajono savivaldybės administracija, vykdydama visuomenės švietimą atliekų tvarkymo klausimais, aktyviai skleidžia informaciją apie komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, ekologiškus atliekų tvarkymo būdus bei svarbą aplinkos kokybės gerinimui, naudodama įvairias visuomenės informavimo priemones. Didžiausias dėmesys skiriamas atliekų rūšiavimui jų susidarymo vietoje, taip pat didelis dėmesys skiriamas žaliųjų atliekų tvarkymui. Žemiau pateikiama informaciją tik apie paskutinio laikotarpio akcijas, kadangi jos labiausiai įtakoja dabartinę situaciją komunalinių atliekų srityje.

Aplinkosauginiams renginiams, aplinkosauginės informacijos publikavimui spaudoje 2014 metams iš savivaldybės specialiosios aplinkos apsaugos rėmimo programos (AARP) skirta 13 000 Lt. 2014 m. savivaldybės iniciatyva vykdytos ar planuojamos akcijos pateikiamos 16 lentelėje.

16 lentelė. Visuomenės švietimo akcijos.

Akcija	Finansavimas	Terminai
Žemės dienos renginiai seniūnijose	AARP lėšos aplinkosauginiams renginiams, 4300 Lt	2014 kovo mėn.
Akcija „Darom“	AARP lėšos užterštoms teritorijoms, 10 700 Lt	2014 balandžio mėn.
Renginiai ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose „Rūšiuoju atliekas – saugau gamtą“	AARP lėšos aplinkosauginiams renginiams, 4000 Lt	2014 balandžio – gegužės mėn.
Aplinkosauginė akcija „Mes rūšiuojam“ ir festivalis „Sidabrinės gervės naktys“	Finansuota iš UAB Atliekų tvarkymo centras	2014 gegužės mėn.
Renginiai mokyklose „Atgimstančios šiukšlės – EKO kūrybinės dirbtuvės“		planuojama

2014 m. pirmoje pusėje savivaldybės iniciatyva parengta eilių straipsnių, informuojančių apie aplinkosaugines akcijas bei skatinančių gyventojus atsakingai elgtis su atliekomis:

- Akcija „Darom 2014“ Trakų rajone;
- Kodėl aplinkosauga yra mūsų ateities tikslas?;
- Rūšiuoti atliekas mokėsi mažiausi Trakų rajono gyventojai;
- Ar jau turite kompostavimo dėžę.

Straipsniai skelbiami vietinėje spaudoje (Galvė, Trakų žemė), savivaldybės internetiniame tinklapyje ir kituose internetiniuose tinklapiuose (trakietis.lt, traku-zeme.lt ir kt.).

Nemažai visuomenės švietimo priemonių vykdo privačios įmonės. Komunalinių atliekų tvarkymo operatorius – KJK – 2013 m. įvykdė šias visuomenės švietimo akcijas:

- Akcija „Vasarok – rūšiuok“. Vykdoma paskutinius trejus metus. Dalyvauja Trakų rajono kavinės, sodybos ir poilsiavietės. 2013 m. iš 50 pakviestų dalyvavo 20. Visos akcijos metu surinkta beveik 28 t antrinių žaliavų, daugiausiai UAB „Margio krantas“ – 5,9 t ir UAB „senoji kibininė“ – 4,5 t.
- Kasmetinė akcija „Kalėdinė eglutė – namų šilumai“ Specialiai konteneriais po Kalėdų surenkamos eglutės. 2013 m. surinkta daugiau kaip 30 m³ eglučių, kurios buvo perdirbtos į biokurą.
- Reklaminių spaudinių rinkimo akcija „Rūšiuoti paprasta“. Daugiabučių namų laiptinėse pastatytos specialios kartono dėžutės, padedančios gyventojams aktyviau

rūšiuoti popieriaus atliekas ir palaikyti švarą namų laiptinėse. Viso Trakų rajone daugiabučių namų laiptinėse pastatytos 157 dėžutės, 2013 m. 66 iš jų buvo atnaujintos. Daugiausia dėžučių pastatyta Trakuose (75) ir Lentvaryje (55), o taip pat 11 dėžučių pastatyta Rūdiškėse ir po 8 – Aukštadvaryje ir Senuosiuose Trakuose.

- Inicatyva „Tausokime aplinką neišeidami iš namų“. Individualių namų gyventojams nemokamai dalinami spalvoti maišai antrinėms žaliavoms rūšiuoti ir kaupti. Kartu su maišais dalinamos ir skrajutės, skatinančios rūšiuoti ir supažindinančios su perdirbamomis atliekomis. Daugiausia maišų išdalinta Lentvario (1226) ir Trakų (625) gyventojams, o taip pat jie dalinami ir kitose gyvenvietėse: Senieji trakai (351), Žaizdriai (166), Babriškės (124). Viso per 2013 metus gyventojams išdalinta 10 371 maišas, surinkta apie 36 tonas antrinių žaliavų.
- Akcija „Darom Global 2013“ – tęstinis projektas, kurio pagrindinis tikslas – skatinti gyventojų ekologinį mąstymą ir socialinį aktyvumą. UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“ nemokamai išveža surinktas atliekas. 2013 m. akcijos metu surinkta ir išvežta 36 t atliekų.

UAB Atliekų tvarkymo centras įgyvendino projektą „Trakų miesto ežeryno (Trakų, Galvės, Akmenos, Totoriškių ir Lukos ežerų) priekrantinių akvatorijų, intensyviai naudojamų rekreacijai, dugno užteršto pavojingomis ir nepavojingomis atliekomis išvalymas ir šių atliekų tvarkymas“ ir išleido veiklas viešinantį informacinį 8 min. trukmės filmuką apie Galvės ežero dugno valymo darbus „Kokią gamtą nori matyti?“.

Šis filmukas buvo pristatytas eilėje mokyklų, bendruomenių ir sulaukė teigiamų tiek mokytojų, tiek ir moksleivių vertinimų. Filmo autorius - Česlovas Rulevičius.

2.10 VALSTYBINIAME STRATEGINIAME ATLIEKŲ TVARKYMO PLANE NUSTATYTŲ UŽDUOČIŲ ĮGYVENDINIMO BŪKLĖ

Trakų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistemą galima įvertinti pagal tai, kaip įgyvendinamos *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane* nustatytos komunalinių atliekų tvarkymo užduotys. Šis vertinimas pateiktas 17 lentelėje.

Didžioji dalis užduočių buvo įgyvendintos arba įgyvendintos iš dalies. Tos užduotys, kurios nebuvo įgyvendintos, yra įgyvendinamos šiuo metu, kadangi jų įgyvendinimui būtinos lėšos buvo skirtos vėliau, nei buvo planuota nustatant užduotis savivaldybėms Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane. Atsižvelgiant į tai, šių užduočių įgyvendinimo terminai Valstybiniame atliekų tvarkymo plane buvo nustatyti vėlesni, ir šiuo požiūriu užduočių įgyvendinimas atitinka naujame plane nustatytus terminus.

17 lentelė. VSATP nustatytų užduočių įgyvendinimo būklės Trakų rajono savivaldybėse vertinimas.

Eil. Nr.	VSATP punktas	Komunalinių atliekų tvarkymo užduotis	Įgyvendinimas
1.	84.1 98.1	iki 2009 m. užtikrinti viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos visuotinumą, kokybę ir prieinamumą. Visuotinumą principas laikomas užtikrintu, kai viešoji komunalinių atliekų tvarkymo paslauga teikiama ne mažiau kaip 95 proc. savivaldybės teritorijos asmenų, kuriems toje teritorijoje nuosavybės teise priklauso nekilnojamojo turto objektai (išskyrus žemės sklypus be pastatų) ar kurie kitu pagrindu teisėtai valdo ar naudoja šiuos objektus	Įgyvendinta.
2.	84.2	ne vėliau kaip nuo 2009 m. vidurio nepavojingas atliekas šalinti tik Europos Sąjungos reikalavimus atitinkančiuose regioniniuose nepavojingų atliekų sąvartynuose	Įgyvendinta.
3.	84.3.	iki 2011 m. pabaigos uždaryti visus aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimų neatitinkančius sąvartynus	Įgyvendinta.
4.	98.2	<p>Parengti ir (ar) patvirtinti konteinerių aikštelių išdėstymo schemas ir užtikrinti, kad iki 2008 m. būtų pastatyti specialūs konteineriai, skirti antrinėms žaliavoms surinkti, pagal šiuos minimalius reikalavimus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • įrengti didžiųjų miestų savivaldybių (Alytaus, Klaipėdos, Kauno, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Vilniaus) gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelę 600 gyventojų šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių ar kitose gyventojams patogiose, estetiškai įrengtose ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkančiose vietose; • gyvenamuosiuose individualių namų kvartaluose ir miesteliuose, sodų ir garažų savininkų bendrijų teritorijose įrengti ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelę prie pagrindinio išvažiavimo iš tokio kvartalo ar bendrijos teritorijos arba įvažiavimo į juos, šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių ar kitose gyventojams (bendrijų nariams) patogiose, estetiškai įrengtose ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkančiose vietose; • atskirai rinkti antrines žaliavas (esančias komunalinėse atliekose) iš įmonių, įstaigų ir organizacijų į specialius konteinerius ir (arba) naudojant kitas surinkimo priemones. <p>Pastatyti specialius konteinerius, skirtus antrinėms žaliavoms surinkti viešosiose vietose, kuriose dėl dažno gyventojų lankymosi ir aptarnavimo specifikos susidaro daug antrinių žaliavų, taip pat laikinuosius specialius konteinerius viešųjų renginių metu. Konteineriai ir jų pastatymo vietos turi būti estetiški ir patogūs lankytojams, atitikti visuomenės sveikatos saugos reikalavimus.</p> <p>Jeigu nėra techninių galimybių pastatyti specialių konteinerių arba jų naudojimas ekonomiškai netikslingas, taikyti kitas antrinių žaliavų surinkimo priemones ir būdus (pvz., antrinių žaliavų surinkimas specialiais maišais, antrinių žaliavų turėtojų apvažiavimas ar kita).</p>	Įgyvendinta.

Eil. Nr.	VSATP punktas	Komunalinių atliekų tvarkymo užduotis	Įgyvendinimas
5.	98.3	iki 2009 m. užtikrinti, kad būtų įrengta ne mažiau kaip viena didelių gabaritų atliekų (baldų, statybos ir griovimo, elektros ir elektroninės įrangos atliekų, naudotų padangų, buityje susidarančių pavojingų atliekų, antrinių žaliavų, biologiškai skaidžių atliekų) surinkimo aikštelė 50 tūkst. gyventojų, taip pat šios atliekos surenkamos ir kitokiais būdais (pvz., apvažiuojant turėtojus). Gyventojams atstumas iki tokių aikštelių turėtų būti ne daugiau kaip 5 kilometrai.	Įgyvendinta iš dalies.
6.	97.	Siekdamos gerinti tam tikrų atliekų srautų surinkimą ir mažinti komunalinių atliekų tvarkymo savivaldybių valdomose sistemose išlaidas, savivaldybės turi glaudžiai bendradarbiauti su gamintojais ir importuotojais (arba jiems atstovaujančiomis licencijuotomis gamintojų ir importuotojų organizacijomis), kurie pagal gamintojo atsakomybės principą turi organizuoti ir (ar) finansuoti gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymą, kad būtų įvykdytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytos gaminių ir (ar) pakuočių atliekų tvarkymo užduotys.	Įgyvendinta.
7.	101. 102. 4 priedas	Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas turi užtikrinti, kad sąvartynuose šalinamos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos, susidariusios Trakų rajono savivaldybės teritorijoje, sudarytų ne daugiau kaip 4 200 tonų 2010 m.	2010 m. užduotis įgyvendinta 2010 ir 2011 m.
8.	103. /104.3. 104.1. 106.2.2.	Atskirai surinktos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos turi būti perdirbamos arba kitaip naudojamos. „Žaliosios atliekos“, t. y. sodų, parkų ir želdynų tvarkymo biologiškai skaidžios atliekos, turi būti surenkamos ir apdorojamos kompostavimo įrenginiuose. Turi būti skatinamas ir individualus „žaliųjų atliekų“ kompostavimas. Savivaldybės iki 2010 m., atsižvelgdamos į regionų bendradarbiavimo galimybes, privalo užtikrinti, kad kiekviename atliekų tvarkymo regione būtų sudarytos sąlygos apdoroti (kompostuoti ir (ar) anaerobiškai pūdyti) komunalines biologiškai skaidžias atliekas	Iš dalies įgyvendinta. Pilnai bus įgyvendinta 2014 m.
9.	104.2. 107.	Savivaldybės, atsižvelgdamos į kiekvieno regiono specifiką ir regionų bendradarbiavimo galimybes, privalo taip organizuoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, kad iki 2010 m. būtų įdiegtas mechaninis biologinis apdorojimas arba atskiras komunalinių biologiškai skaidžių atliekų surinkimas ir šių atliekų apdorojimas.	Bus įgyvendinta 2015 m.

2.11 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SSGG ANALIZĖ

Žemiau pateikta Trakų rajono savivaldybės teritorijoje susidariusių komunalinių atliekų tvarkymo stiprybių, silpnybių, galimybių, grėsmių analizė.

Stiprybės
Viešoji komunalinių atliekų tvarkymo paslauga teikiama 99 proc. savivaldybės gyventojų.
Visos mišrios komunalinės atliekos šalinamos ES aplinkosauginius reikalavimus atitinkančiame Vilniaus apskrities regioniniame komunalinių atliekų sąvartyne. Visi seni ES reikalavimų neatitinkantys sąvartynai Trakų rajono savivaldybės yra uždaryti ir rekultivuoti.
Sukurtas <i>Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano</i> reikalavimus atitinkantis antrinių žaliavų surinkimo aikštelių tinklas.
Komunalinės atliekos pradedamos rinkti ir tvarkyti atskirais srautais, pvz., žaliosios, didelių gabaritų, elektros ir elektroninės įrangos atliekos. Įrengtos didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė.
Pradėtas įgyvendinti mechaninio biologinio apdorojimo įrenginių statybos projektas.
Aktyviai šviečiama ir informuojama visuomenė atliekų tvarkymo klausimais, naudojant įvairias visuomenės informavimo priemones.
Silpnybės
Antrinių žaliavų rūšiavimas kolektyviniais konteneriais nėra labai efektyvus.
Rekreacinių teritorijų, kuriomis intensyviai naudojasi atvykstantys iš kitų savivaldybių, tarša atliekomis.
Surenkami buitėje susidarančių pavojingų atliekų, kurios turi didžiausią neigiamą poveikį visuomenės sveikatai ir aplinkai, kiekiai yra nedideli.
Galimybės
ES ir aplinkos ministerijos finansinė parama komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtrai: didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėms, žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėms, mišrių atliekų rūšiavimo infrastruktūrai.
Papildančių sistemų ir užstato sistemos įdiegimas sudaro prielaidas antrinių žaliavų atskiro surinkimo ir perdirbimo apimčių augimui.
Grėsmės
Visuomenės aplinkosauginis sąmoningumas nebus pakankamas ir rūšiuotų atliekų kiekiai augs nepakankamai, kad būtų užtikrintos komunalinių atliekų naudojimo užduotys.
Nebus laiku pastatytas mechaninio apdorojimo įrenginys ir pasinaudota ES finansine parama komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtrai.
Brangstant mišrių komunalinių atliekų tvarkymui brangs komunalinių atliekų tvarkymo paslauga gyventojams.

3. KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO 2014–2020 M. TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Trakų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo užduotys, tikslai ir uždaviniai iki 2020 m. nustatyti vadovaujantis *Valstybiniu atliekų tvarkymo planu*. Plėtojant Trakų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, siekiama įgyvendinti nustatytus atliekų tvarkymo prioritetus:

- I. Atliekų prevencija;
- II. Paruošimas naudoti pakartotinai, prieš tai atskyrus produktus ar jų sudedamąsias dalis, netinkamus naudoti pakartotinai;
- III. Perdirbimas, prieš tai atskyrus atliekas, netinkamas perdirbti;
- IV. Kitoks naudojimas, pavyzdžiui, naudojimas energijai gauti, prieš tai atskyrus atliekas, netinkamas perdirbti ar kitaip panaudoti;
- V. Atliekų šalinimas, prieš tai atskyrus perdirbti ar kitaip naudoti tinkamas atliekas.

Laikantis nustatytųjų prioritetų, pirmiausia turi būti vengiama komunalinių atliekų susidarymo, o atliekos, kurių neįmanoma išvengti, turi būti paruošiamos pakartotiniam naudojimui, perdirbamos ar kitaip naudojamos tokiais būdais, kad kuo mažiau jų būtų šalinama sąvartynuose ir kituose atliekų šalinimo įrenginiuose.

3.1 ATLIEKŲ TVARKYMO STRATEGINIAI TIKSLAI IR PRIORITETAI IKI 2020 METŲ

Valstybiniame atliekų tvarkymo plane nustatyti šie strateginiai atliekų tvarkymo tikslai iki 2020 metų:

- siekti, kad, augant pramonei, ekonomikai ir vartojimui, gamybos ir kitos ūkinės veiklos ir komunalinių atliekų susidarymas augtų lėčiau, o susidarančių atliekų kiekis neviršytų Europos Sąjungos valstybių narių vidurkio;
- mažinti sąvartynuose šalinamų atliekų kiekį, plėtojant racionalų atliekų medžiaginių ir energinių išteklių naudojimą;
- užtikrinti visuomenės sveikatai ir aplinkai saugų visų atliekų srautų tvarkymą, tobulinti esamas atliekų tvarkymo sistemas;
- tobulinti gaminių, pakuočių ir atliekų susidarymo bei tvarkymo apskaitos sistemą;
- efektyvinti atliekų tvarkymo reikalavimų įgyvendinimo ir atliekų tvarkymo užduočių vykdymo kontrolę;
- didinti visuomenės sąmoningumą, tobulinti valstybės ir savivaldybės institucijų darbuotojų kvalifikaciją atliekų tvarkymo srityje.

Valstybiniame atliekų tvarkymo plane nustatyti pagrindiniai komunalinių atliekų tvarkymo sistemos vystymo prioritetai ir kryptys 2014–2020 metų laikotarpiu yra:

- užtikrinti, kad sąvartynuose šalinamos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos iki 2020 metų sudarytų ne daugiau kaip 35 procentus 2000 metais susidariusių komunalinių biologiškai skaidžių atliekų;
- iki 2016 metų perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 45 procentus komunalinių atliekų (vertinant pagal atliekų kiekį);
- iki 2020 metų perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 65 procentus komunalinių atliekų (vertinant pagal atliekų kiekį);
- užtikrinti, kad iki 2020 metų mažiausiai 50 procentų (vertinant pagal atliekų kiekį) komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų būtų paruošiama naudoti pakartotinai ir perdirbti.

Vadovaujantis *Valstybiniu atliekų tvarkymo planu 2014–2020 m.* laikotarpiui nustatomos tokios Trakų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo užduotys:

1. Užtikrinti, kad sąvartynuose šalinamos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos, neviršytų didžiausių leistinų šalinti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekių;
 - nuo 2014 m. iki 2016 m. – 4 363 tonų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų;
 - nuo 2016 m. iki 2018 m. – 3 927 tonų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų;
 - nuo 2018 m. iki 2020 m. – 3 490 tonų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų;
 - Nuo 2020 m. – 3 054 tonų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų.
2. Perdirbti ir kitaip panaudoti:
 - iki 2016 metų ne mažiau kaip 45 proc. komunalinių atliekų (vertinant pagal atliekų kiekį);
 - iki 2020 metų ne mažiau kaip 65 proc. komunalinių atliekų (vertinant pagal atliekų kiekį);
3. Iki 2016 metų užtikrinti viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos visuotinumą, kokybę ir prieinamumą.
4. Iki 2020 metų mažiausiai 50 proc. (vertinant pagal atliekų kiekį) komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų paruošti naudoti pakartotinai ir perdirbti.

3.2 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Pagrindinis Trakų rajono savivaldybės organizuojamos komunalinių atliekų tvarkymo sistemos tikslas – užtikrinti, kad viešoji komunalinių atliekų tvarkymo paslauga būtų visuotinė, geros kokybės, prieinama (įperkama) ir atitiktų aplinkos apsaugos, techninius-ekonominius ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus.

Vadovaujantis atliekų tvarkymo prioritetais ir siekiant įgyvendinti valstybės nustatytas komunalinių atliekų tvarkymo užduotis Trakų rajono savivaldybei, nustatomi šie **Trakų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai iki 2020 m.:**

1 tikslas. Sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekį.

Biologiškai skaidžių atliekų šalinamų sąvartynuose mažinimo tikslas – sumažinti sąvartyne šalinamų biologiškai skaidžių atliekų kiekį iki nustatytų Valstybiniame atliekų tvarkymo plane, siekiant sumažinti neigiamą poveikį aplinkai, ypač neigiamiems klimato pokyčiams, o taip pat panaudojant vertingus išteklius, gražinant juos į aplinką vertino produkto – komposto – pavidalu. Įgyvendinant šį tikslą taip pat iš dalies sprendžiama atliekų prevencijos problema.

1.1. uždavinys. Skatinti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų prevenciją ir tvarkymą jų susidarymo vietoje.

1.2. uždavinys. Plėtoti ir eksploatuoti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų atskiro surinkimo ir tvarkymo infrastruktūrą.

2 tikslas. Užtikrinti rūšiuojamojo atliekų surinkimo sistemos plėtra, įgyvendinant atliekų tvarkymo prioritetų eiliškumą ir mažinant sąvartyne šalinamų atliekų kiekį.

Rūšiuojamų atliekų surinkimo tikslas – naudoti atliekas tos pačios arba kitos paskirties produktams ar medžiagoms gaminti ir taip mažinti gamtinių ir kitų išteklių naudojimą, tuo pačiu sumažinant sąvartyne šalinamų komunalinių atliekų kiekį. Atliekų naudojimas, įskaitant atliekų deginimą išgaunant energiją, taip pat prisideda prie šio tikslo ir mažina sąvartyne

šalinamų atliekų kiekius. Rūšiuojamasis atliekų surinkimas taip pat užtikrina atliekų tvarkymo prioritetų eiliškumo įgyvendinimą.

2.1. uždavinys. Plėtoti komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų atskiro surinkimo sistemą.

2.2. uždavinys. Plėtoti ir eksploatuoti specifinių komunalinių atliekų srautų surinkimo sistemą.

2.3. uždavinys. Plėtoti buityje susidarančių pavojingų atliekų surinkimo sistemą.

3 tikslas. Užtikrinti savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos atitikimą atliekų tvarkymo plane numatytų tikslų įgyvendinimui.

3.1. uždavinys. Reformuoti savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemą atliekų tvarkymo plane numatytų uždavinių įgyvendinimui.

3.2. uždavinys. Stiprinti savivaldybės darbuotojų administracinius gebėjimus.

4. KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS PLĖTROS 2014–2020 M. PRIEMONIŲ PLANAS

Trakų rajono savivaldybės 2013–2020 metų atliekų tvarkymo plano įgyvendinimo priemonės pateiktos 118 lentelėje.

Šiame priemonių plane numatytas ir komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros objektų ir atskirų priemonių prognozuojamas investicijų poreikis bei finansavimo šaltiniai.

18 lentelė. Trakų rajono savivaldybės 2014–2020 m. atliekų tvarkymo plano įgyvendinimo priemonės.

Priemonė [įgyvendinamas VATP punktas]	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus investicijų poreikis, tūkst. Lt ⁴ (EUR) ⁵
1 tikslas. Sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekį.				
1.1 uždavinys. Skatinti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų prevenciją ir tvarkymą jų susidarymo vietoje.				
1.1.1. Organizuoti visuomenės informavimo kampaniją, skirtą informuoti gyventojus apie maisto atliekų aplinkosauginę ir ekonominę reikšmę ir kurios metu būtų pateikiami praktiniai patarimai, kaip sumažinti maisto atliekų kiekį [238.4].	SA	2014-2020	Savivaldybės biudžetas/ vietinė rinkliava ⁶	⁷
1.1.2. Pateikti gyventojams individualaus kompostavimo konteinerius (dėžes), buityje susidarančioms biologiškai skaidžioms atliekoms (žaliosioms atliekoms ir kitoms tinkamoms kompostuoti maisto atliekoms) kompostuoti individualiose valdose, 3200 vnt. [239.1].	VAATC, SA	2014	ES struktūrinių fondų lėšos, VAATC lėšos	275,5 (79,8)
1.1.3. Parengti ir platinti atliekų turėtojams kompostavimo namų ūkio sąlygomis rekomendacijas (lankstukus, informaciją internete, žiniasklaidoje) [239.1].	SA, VAATC	2014–2020	Savivaldybės biudžetas, VAATC lėšos	
1.1.4. Įgyvendinti biologinių atliekų rūšiavimo ir kompostavimo namų ūkio sąlygomis monitoringo sistemą [239.1].	SA	2015-2020	Savivaldybės biudžetas	5 (1,5)
1.2 uždavinys. Plėtoti ir eksploatuoti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų atskiro surinkimo ir tvarkymo infrastruktūrą.				
1.2.1. Eksploatuoti žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę Lentvaryje [239.1].	VAATC	2014-2020	Sąvartyno tarifas	-
1.2.2. Įrengti (rekonstruoti) žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę Trakuose ⁸ [239.1].	SA	2016	ES struktūrinių fondų lėšos, savivaldybės biudžetas, kitos lėšos	1 000 (289,6)
1.2.3. Pastatyti mechaninio biologinio apdorojimo įrenginius, kuriuose būtų atskiriamos antrinės žaliavos ir biologiškai skaidžios atliekos [239.2].	VAATC	2015	ES struktūrinių fondų lėšos, VAATC lėšos	119 100 (34 493,7)
1.2.4. Parengti paraišką finansavimui pilotinio biologiškai skaidžių atliekų rūšiuojamojo surinkimo (ir tvarkymo) projektui, įskaitant visuomenės švietimą ir gerosios praktikos sklaidą [239.3].	VAATC	2015	Sąvartyno tarifas	12 (3,5)

⁴ Be PVM.

⁵ Suma eurais suapvalinta.

⁶ Nuo 2016 m.

⁷ Planuojamas bendras lėšų poreikis visuomenės švietimui ir informavimui visoms priemonėms atliekų tvarkymo srityje, nurodytoms lentelėje – 10-15 tūkst. Lt

⁸ Priemonė vykdoma gavus finansavimą pagal parengtą paraišką.

Priemonė [įgyvendinamas VATP punktas]	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus investicijų poreikis, tūkst. Lt ⁴ (EUR) ⁵
1.2.5. Įvykdyti pilotinį biologiškai skaidžių atliekų rūšiuojamojo surinkimo ir tvarkymo projektą, įskaitant visuomenės švietimą ir gerosios praktikos sklaidą ⁹ [239.3].	VAATC	2016	ES struktūrinių fondų lėšos, VAATC lėšos	50 (14,5)
1.2.6. Organizuoti maisto/virtuvės atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir įrengti pakankamus pajėgumus šių maisto/virtuvės atliekų apdorojimui kooperuojantis su kitomis savivaldybėmis [239.3].		2018	ES struktūrinių fondų lėšos, savivaldybės biudžetas, vietinė rinkliava	¹⁰
2 tikslas. Užtikrinti rūšiuojamojo atliekų surinkimo sistemos plėtrą, įgyvendinant atliekų tvarkymo prioritetų eiliškumą ir mažinant sąvartyne šalinamų atliekų kieki.				
2.1. uždavinys. Plėtoti komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų atskiro surinkimo sistemą.				
2.1.1. Atnaujinti antrinių žaliavų konteinerių aikštelių išdėstymo schemą atsižvelgiant į aikštelių išdėstymo rekomendacijas [246.1].	SA	2014–2020	Savivaldybės biudžetas	30 (8,7)
2.1.2. Siekti, kad vidutinis atstumas iki AŽ surinkimo konteinerių aikštelių gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose būtų ne daugiau 150 m [247.1].	SA, gamintojai ir importuotojai	2015	ES parama, savivaldybės biudžetas, gamintojų ir importuotojų lėšos	30 (8,7)
2.1.3. Siekti, kad vidutinis atstumas iki AŽ surinkimo konteinerių aikštelių gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose būtų ne daugiau 100 m [247.2].	SA, gamintojai ir importuotojai	2017	ES parama, savivaldybės biudžetas, gamintojų ir importuotojų lėšos	20 (5,8)
2.1.4. Pastatyti specialius konteinerius, skirtus antrinėms žaliavoms surinkti viešosiose vietose, kuriose dėl dažno gyventojų lankymosi ir aptarnavimo specifikos susidaro daug antrinių žaliavų [246.3].	SA, gamintojai ir importuotojai	2017	ES parama, savivaldybės biudžetas, gamintojų ir importuotojų lėšos	30 (8,7)
2.1.5. Užtikrinti atskirą antrinių žaliavų, įskaitant pakuočių atliekas, surinkimą konteineriais ir/arba maišais iš individualių namų, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais pakuočių atliekų tvarkymą [246.4].	SA, gamintojai ir importuotojai	2017	Gamintojų ir importuotojų lėšos, kitos lėšos	

⁹ Priemonė vykdoma gavus finansavimą pagal parengtą paraišką.

¹⁰ Lėšų poreikis bus nustatytas atlikus pilotinį projektą

Priemonė [įgyvendinamas VATP punktas]	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus investicijų poreikis, tūkst. Lt ⁴ (EUR) ⁵
2.1.6. Kartą per metus informuoti gyventojus apie antrinių žaliavų ir pakuočių atliekų surinkimą savivaldybės teritorijoje, pateikiant informaciją apie surinktus kiekius ir surinkimo dinamiką, o taip pat informuoti apie numatomas per artimiausius metus įdiegti ir/ar vykdyti rūšiuojamojo antrinių žaliavų ir pakuočių atliekų surinkimo priemones [246.6].	SA, gamintojai ir importuotojai	2014–2020	-	-
2.2. uždavinys. Plėtoti ir eksploatuoti specifinių komunalinių atliekų srautų surinkimo sistemą.				
2.2.1. Eksploatuoti didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelę Lentvaryje, užtikrinant didžiųjų atliekų, naudotų padangų, elektros ir elektroninės įrangos atliekų, buityje susidarančių statybos ir griovimo atliekų, buityje susidarančių pavojingų atliekų priėmimą iš gyventojų [248.1].	VAATC	2014-2020	Sąvartyno tarifas	-
2.2.2. Įrengti didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelę Trakuose, užtikrinant didžiųjų atliekų, naudotų padangų, elektros ir elektroninės įrangos atliekų, buityje susidarančių statybos ir griovimo atliekų, buityje susidarančių pavojingų atliekų priėmimą iš gyventojų ¹¹ [248.1].	SA	2016	ES struktūrinių fondų lėšos, savivaldybės biudžetas, kitos lėšos	800 (231,7)
2.2.3. Du kartus per metus užtikrinti didelių gabaritų atliekų surinkimą apvažiavimo būdu [248.2].	SA	2014–2020	Savivaldybės biudžetas/ vietinė rinkliava	
2.2.4. Užtikrinti atskirą tekstilės atliekų surinkimą specialiais konteneriais [245.8].	SA	2014-2020	Savivaldybės biudžetas/ vietinė rinkliava, privačios lėšos	
2.2.5. Parengti duomenų bazę, kurioje bus pateikta informacija apie esančius daiktus, kuriuos galima pakartotinai panaudoti [227.1.6].	VAATC	2016	Sąvartyno tarifas	20 (5,8)
2.3. uždavinys. Plėtoti buityje susidarančių pavojingų atliekų surinkimo sistemą.				
2.3.1. Užtikrinti pavojingųjų atliekų surinkimą didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėje Lentvaryje [250].	VAATC	2014-2020	Sąvartyno tarifas	
2.3.2. Užtikrinti pavojingųjų atliekų surinkimą apvažiuojant ne rečiau kaip 2 kartus per metus [252].			Savivaldybės biudžetas/ vietinė rinkliava	
2.3.3. Užtikrinti, kad tie pavojingųjų atliekų srautai, kurių surinkimas techniškai ir organizaciniu požiūriu galimas, būtų surenkami tiesiogiai iš atliekų turėtojų, įrengiant specialius kontenerius įmonių, įstaigų ar organizacijų patalpose [253].	SA	2014–2020	Gamintojų ir importuotojų lėšos	

¹¹ Priemonė vykdoma gavus finansavimą pagal parengtą paraišką.

Priemonė [įgyvendinamas VATP punktas]	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus investicijų poreikis, tūkst. Lt ⁴ (EUR) ⁵
2.3.4. Du kartus per metus turi teikti gyventojams informaciją apie pavojingųjų atliekų tvarkymą [251].	SA	2014–2020	Savivaldybės biudžetas	
3 tikslas. Užtikrinti savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos atitikimą atliekų tvarkymo plane numatytų tikslų įgyvendinimui.				
3.1 uždavinys. Reformuoti savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemą atliekų tvarkymo plane numatytų uždavinių įgyvendinimui.				
3.1.1. Parengti ir patvirtinti rinkliavos už atliekų tvarkymą nuostatus [255].	SA	2016	Savivaldybės biudžetas	15 (4,3)
3.1.2. Parengti ir patvirtinti rinkliavos už atliekų tvarkymą apskaičiavimo metodiką [255].	SA	2016	Savivaldybės biudžetas	10 (2,9)
3.1.3. Atliekų turėtojų duomenų bazės (registro) sudarymas, programinės įrangos parengimas [255].	SA	2016	Savivaldybės biudžetas	15 (4,3)
3.1.3. Atnaujinti Trakų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisykles [255].	SA	2016	Savivaldybės biudžetas	5 (1,5)
3.1.4. Parengti konkursinę dokumentaciją atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugoms pirkti [255].	SA	2015	Savivaldybės biudžetas	10 (2,9)
3.1.5. Įvykdyti viešąjį konkursą atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugoms pirkti [255].	SA	2016	-	-
3.2 uždavinys. Stiprinti savivaldybės darbuotojų administracinius gebėjimus.				
3.2.1. Dalyvauti konferencijose, seminaruose ar mokymuose komunalinių atliekų tvarkymo tematika, organizuoti pažintines išvykas į kitų regionų ar šalių atliekų tvarkymo įrenginius [277.6.2].	SA	2014–2020	Savivaldybės biudžetas, kitos lėšos	
3.2.2. Dalyvauti tarptautiniuose projektuose komunalinių atliekų tvarkymo tematika (esant kvietimams ir pagal tikslingumą) [277.6.2].	SA	2014–2020	Savivaldybės biudžetas, kitos lėšos	

SA – Trakų rajono savivaldybės administracija, VAATC – UAB „VAATC“.

2014–2020 metų vykdymo laikotarpiu Vilniaus regione turėtų būti baigta kurti ir pradėta eksploatuoti jau suplanuota regioninė komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūra – regioninis mechaninio biologinio apdorojimo (MBA) įrenginys. Taip pat Trakų rajono savivaldybės teritorijoje susidariusiems atliekoms tvarkyti eksploatuojama didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė bei žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė Lentvaryje, Vilniaus apskrities regioninis atliekų sąvartynas, vykdoma uždarytų sąvartynų priežiūra.

Pagrindinis dėmesys šiuo planavimo laikotarpiu bus skiriamas biologiškai skaidžių atliekų šalinamų sąvartyne kiekio mažinimui ir atliekų prevencijos, paruošimo pakartotiniam naudojimui bei perdėbimo skatinimui. Šių tikslų bus siekiama ne tik įgyvendinant technines priemones (pvz., sudarant geresnes atliekų rūšiavimo sąlygas), bet ir stiprinant atliekų tvarkymo reikalavimų įgyvendinant kontrolę bei šviečiant ir informuojant visuomenę.

5 skyriuje pateiktas detalesnis Trakų rajono savivaldybės 2014–2020 metų atliekų tvarkymo plano įgyvendinimo priemonių aprašymas.

5. ATLIEKŲ TVARKYMO PLANO ĮGYVENDINIMAS

5.1 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SRAUTŲ SUSIDARYMO IR TVARKYMO ATEITYJE PROGNOZĖS

Komunalinių atliekų kiekio ir sudėties prognozė parengta vadovaujantis AAA pateiktais duomenimis (iki 2011 m.), o taip pat atsižvelgiant į atliekų šalinimą regioniniame sąvartyne bei numatomą atliekų apdorojimą planuojamuose MBA įrenginiuose.

Susidarančių komunalinių atliekų kiekis ateityje priklausys nuo gyventojų skaičiaus kitimo, ekonominio augimo ir vartojimo pokyčių. Atsižvelgiant į Lietuvos statistikos departamento duomenis, galima tikėtis, kad bendras gyventojų skaičius Trakų rajono savivaldybėje ir toliau gali mažėti (vid. apie 0,8-0,9 proc. per metus, skaičiavimams priimama reikšmė – 1 proc.).

Vadovaujantis 2012 m. rugsėjo ir lapkričio mėn. Finansų ministerijos skelbiamais Lietuvos ekonominių rodiklių projekcijos duomenimis, numatomas 2013 m. 3 proc. bendrojo vidaus produkto (BVP, grandine susietos apimties) augimas (atitinkamai 2014 m. – 3,4 proc., 2015 m. – 4,3 proc. augimas). Atliekų susidarymo prognozei priimta BVP augimo reikšmė - 3%. Ekspertiniu vertinimu susidarančių komunalinių atliekų kiekio augimas sudaro pusę BVP augimo.

Taigi, atsižvelgiant į 1% gyventojų skaičiaus mažėjimą ir 3% BVP augimą, prognozuojama, kad susidarančių komunalinių atliekų kiekis didės 0,5% per metus. 2014 m. atliekų kiekis ir sudėtis priimta pagal apibendrintus AAA, KJK ir VAATC duomenis.

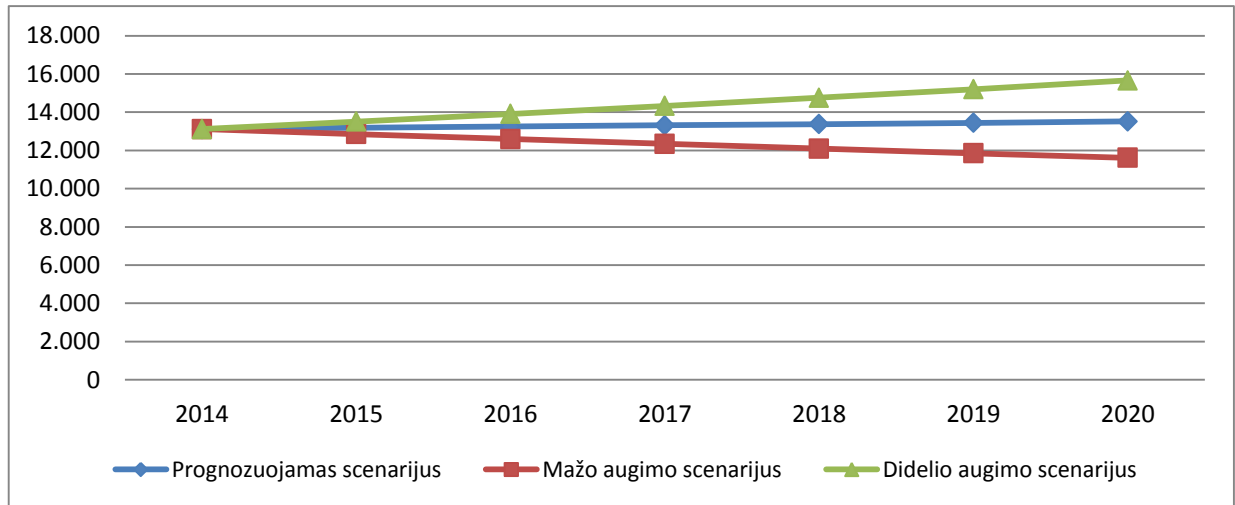
Išimtį sudaro tik metalo atliekų kiekio pokyčiai. Daroma prielaida, kad 2009 m. ir 2010 m. metalo atliekų kiekiai neatspindi dabartinių tendencijų. Prognozuojama, kad nuo 2014 m. atskirai surinktų metalo atliekų kiekis sudarys apie 50% 2009-2011 m. atskirai surinktų metalo atliekų kiekio, o šių atliekų dalis bendrai surinktose atliekose nesikeis ir išliks maždaug pastovus.

Atsižvelgiant į metalo atliekų sumažėjimą ir palyginti nedidelį komunalinių atliekų susidarymo augimą, susidarančių MKA kiekis nežymiai padidėtų nuo 13 114 t/metus 2014 m. iki 13 466 t/metus 2020 m.

Tačiau galimi ir kiti prognoziniai variantai. Jeigu gyventojų skaičius mažėtų sparčiau ir BVP augtų mažiau, o komunalinių atliekų, įgyvendinant atliekų prevencijos priemones, taip susidarytų mažiau, išskiriamas „mažo augimo“ scenarijus, pagal kurį komunalinių atliekų susidarymas kasmet mažėtų 2%. Esant tokioms tendencijoms susidarančių MKA kiekis 2020 m. sumažėtų iki 11 617 t/metus.

Iš kitos pusės, jei gyventojų skaičius stabilizuotųsi, o komunalinių atliekų susidarymas, atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu vienam gyventojui komunalinių atliekų susidaro mažiau nei vidutiniškai ES šalyse, didėtų tolygiai su BVP augimu, išskiriamas „didelio augimo“

scenarijus. Pagal šį scenarijų komunalinių atliekų kiekis didėtų 3% kasmet. Esant tokioms augimo tendencijoms, susidarantių MKA kiekis 2020 m. padidėtų iki 15 659 t/metus.

13 pav. Komunalinių atliekų susidarymo prognozė (t/metus).

Prognozuojant komunalinių atliekų srautų susidarymą, atsižvelgta į tai, kad pagal AAA ir VAATC duomenis į apskaitą praktiškai neįtrauktos buityje susidaranti pavojingos atliekos, taip pat nurodomi žymiai mažesni didžiųjų atliekų kiekiai.

Todėl, prognozuojant atliekų srautus, daroma prielaida, kad buityje Trakų rajono savivaldybėje susidaro apie 30 t pavojingų atliekų. VATP nurodoma, kad Lietuvoje susidaro apie 1,5 kg pavojingų atliekų vienam gyventojui per metus. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad Trakų rajono savivaldybėje daug kaimiškų vietovių, daroma prielaida, kad buityje susidaro apie 1 kg pavojingų atliekų vienam gyventojui per metus, taigi bendras jų kiekis – apie 30 t per metus.

Prognozuojama, kad gerėjant pavojingų atliekų surinkimui ir jų apskaitai, iš gyventojų 2020 m. bus surenkama apie 70% šių atliekų, likusi dalis bus atskiriama MBA įrenginiuose.

Prognozuojant atliekų srautus daroma prielaida, kad per metus susidaro apie 100 t didžiųjų atliekų. Planuojama, kad didžioji jų dalis – apie 80% - bus surenkama DGASA ir apvažiavimo būdu, likusi dalis atskiriama MBA įrenginiuose.

Vertinant atskiro antrinių žaliavų ir pakuotės surinkimo augimą, daroma prielaida, kad augs AŽ surinkimas kolektyviniais rūšiavimo konteineriais, o taip atsižvelgiama į tai, kad individualių namų gyventojams bus išdalinti individualūs rūšiavimo konteineriai, kuriais planuojama surinkti 982 t antrinių žaliavų ir pakuočių per metus.

Kadangi pastaraisiais metais AŽ surinkimas kolektyviniais rūšiavimo konteineriais buvo labai didelis, 2010-2013 m. laikotarpiu sudarė beveik 6 kartus, daroma prielaida, kad vėliau šis augimas bus žymiai mažesnis. Numatoma, kad iki 2020 m. AŽ surinkimo kolektyviniais konteineriais augimas sudarys 30%.

Vertinant AŽ srautus numatytus surinkti individualiais rūšiavimo konteineriais, daroma prielaida, kad surenkamų AŽ sudėtis pagal proporcijas bus artima 2013 m. atskirai surinktų kolektyviniais konteineriais AŽ sudėčiai.

Tokiu būdu, prognozuojama, kad 2020 m. susidarymo vietoje bus surenkama 3246 t AŽ (apie 24% visų komunalinių atliekų). Dar 1635 t (12%) AŽ bus atskiriama MBA įrenginiuose. Atskirtas AŽ kiekis sudarys 66,7% KA sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų.

Prognozuojama, kad 2020 m. bus perdirbama ir panaudojama energijai gauti 10 086 t komunalinių atliekų, t.y. 74,9%.

Komunalinių atliekų susidarymo ir tvarkymo prognozė pateikiama 19 lentelėje.

19 lentelė. Trakų rajono savivaldybės komunalinių atliekų susidarymo ir tvarkymo prognozė 2020 m.

Atliekos	Atskirai surinktos atliekos		Bendrai surinktos atliekos (į MBA)		Viso		Atskyrimas MBA			Viso atskyrimas		
	t	%	t	%	t	%	% nuo frakcijos	t	%	t	%	% nuo frakcijos
Biologinės (maisto ir žaliosios) atliekos	951,09	7,06	614,05	4,56	1.565,15	10,93	100,00	614,05	4,56	1.565,15	11,62	100,00
Kitos biologiškai skaidžios atliekos	0,00	0,00	894,50	6,64	894,50	6,25	100,00	894,50	6,64	894,50	6,64	100,00
Plastikų atliekos	805,39	5,98	1.286,11	9,55	2.091,49	14,61	45,00	578,75	4,30	1.384,14	10,28	66,18
Popieriaus/kartono atliekos	605,78	4,50	929,80	6,90	1.535,58	10,73	15,00	139,47	1,04	745,25	5,53	48,53
Stiklo atliekos	833,69	6,19	661,07	4,91	1.494,76	10,44	45,00	297,48	2,21	1.131,17	8,40	75,68
Metalų atliekos	780,57	5,80	728,13	5,41	1.508,70	17,12	85,00	618,91	4,60	1.399,48	10,39	92,76
Mišrios pakuotės	170,29	1,26	441,52	3,28	611,81	4,27	0,00	0,00	0,00	170,29	1,26	27,83
Medinės pakuotės ir medienos atliekos	50,38	0,37	578,97	4,30	629,35	4,40	0,00	0,00	0,00	50,38	0,37	8,00
Tekstilė	50,00	0,37	1.325,77	9,85	1.375,77	9,61	0,00	0,00	0,00	50,00	0,37	3,63
EEĶA, baterijos ir akumulatoriai	50,00	0,37	199,11	1,48	249,11	1,74	0,00	0,00	0,00	50,00	0,37	20,07
Pavojingos atliekos	21,64	0,16	9,27	0,07	30,91	0,22	100,00	9,27	0,07	30,91	0,23	100,00
Didžiosios atliekos	82,43	0,61	20,61	0,15	103,04	0,77	100,00	20,61	0,15	103,04	0,77	100,00
<i>t.sk. naudotos padangos</i>	20,61	0,15	0,00	0,00	20,61	0,14	0,00	0,00	0,00	20,61	0,15	100,02
Kitos atliekos, t.sk. inertinės	0,00	0,00	1.376,22	10,22	1.376,22	9,61	100,00	1.376,22	10,22	1.376,22	10,22	100,00
KAK								5.255,59	39,03	5.255,59	39,03	
Viso komunalinių atliekų	4.401,25	32,68	9.065,14	67,32	13.466,39	100,00		4.549,26	33,78	8.950,52	66,47	66,47
Viso antrinių žaliavų ir pakuočių	3.246,09	24,11	4.625,60	34,35	7.871,69	58,45		1.634,61	12,14	4.830,33	35,87	61,36
Viso biologiškai skaidžių atliekų	1.657,25	12,31	4.343,10	32,25	6.000,35	44,56		1.648,02	12,24	3.305,27	24,54	55,08

5.2 SĄVARTYNE ŠALINAMŲ BSA KIEKIO MAŽINIMAS

Siekiant sumažinti sąvartyne šalinamų BSA kiekį, keliami šie uždaviniai:

- Skatinti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų prevenciją ir tvarkymą jų susidarymo vietoje;
- Plėtoti ir eksploatuoti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų atskiro surinkimo ir tvarkymo infrastruktūrą.

5.2.1 BSA atliekų prevencija ir tvarkymas jų susidarymo vietoje

Atliekų hierarchijoje pagrindinis prioritetas skiriamas atliekų prevencijai, kurios tikslas – vengti atliekų susidarymo, mažinti susidarančių ir nenaudojamų atliekų kiekį, neigiamą poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai, kenksmingų medžiagų kiekį medžiagose ir produktuose.

Siekiant mažinti patenkančių į bendrais konteneriais surenkamų komunalinių atliekų srautą BSA kiekį bei skatinti jų tvarkymą susidarymo vietoje, labai svarbu yra tinkamai ir aktyviai informuoti visuomenę. Gyventojai turi būti informuojami apie atskiro BSA atliekų surinkimo ir tvarkymo aplinkosauginę ir ekonominę reikšmę. Jiems turi būti pateikiami praktiniai patarimai, kaip sumažinti BSA kiekį, patenkančią į bendrą mišrių komunalinių atliekų srautą.

Šiai, kaip ir kitoms visuomenės informavimo priemonėms, turi būti siekiam pasinaudoti privačių įmonių (t. sk. VAATC) pagalba, o taip pat gauti finansinę paramą rengiant paraiškas lėšų gavimui iš valstybės biudžeto, LAAIF ar kitų fondų, ES paramą. Tačiau savivaldybės biudžete taip pat turi būti numatyto lėšos visuomenės informavimui ir švietimui. Rekomenduojami tam tikslui numatyti ne mažiau kaip 15 000 litų per metus.

Dalis BSA gali būti atskirta ir sutvarkyta jų susidarymo vietoje. Turi būti skatinamas individualus kompostavimas. Tuo tikslu Trakų rajono savivaldybės gyventojams bus išdalinta 3200 individualaus kompostavimo dėžių.

Tačiau gyventojams turėtų būti pateikiamos ne tik individualaus kompostavimo priemonės, bet ir informacija, kaip efektyviau kompostuoti biologiškai skaidžias atliekas namų sąlygomis, o taip pat aiškiai informuoti, kokios atliekos gali būti kompostuojamos namų ūkių sąlygomis, o kokios – ne.

Siekiant įvertinti individualaus kompostavimo efektyvumą, turi būti įgyvendinta biologinių atliekų rūšiavimo ir kompostavimo namų ūkių sąlygomis monitoringo sistema. Šio monitoringo metu turėtų būti vertinama kaip gyventojai atskiria biologines atliekas iš bendro komunalinių atliekų srauto ir kaip laikosi kompostavimo namų ūkio sąlygomis reikalavimų. Kitas šios monitoringo sistemos tikslas – įvertinti, kokia dalis atliekų dėka individualaus kompostavimo nepatenka į mišrių komunalinių atliekų srautą.

5.2.2 BSA atliekų prevencija ir tvarkymas jų susidarymo vietoje

Trakų rajono savivaldybės administracija turėtų siekti, kad kuo greičiau būtų pradėta eksploatuoti žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė Lentvaryje, bent jau nuo 2015 m. pavasario. Aikštelėje žaliosios atliekos iš gyventojų turėtų būti priimanamos nemokamai.

Aikštelę eksploatuos VAATC. Šiuo metu yra vykdomas mobilios technikos būtinos komposto paruošimui ir jos transportavimui pirkimas.

Sąnaudų padengimui reikalingos lėšos turėtų būti įtrauktos į sąvartyno tarifą, o įvedus vietinę rinkliavą už atliekų tvarkymą įskaičiuojamos į rinkliavos pastoviąją dalį.

Pagrindinis regioninės infrastruktūros objektas, užtikrinantis BSA nukreipimą nuo sąvartyno ir reikalaujantį atliekų perdirbimo rodiklį bus mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiai. MBA renginių statyba bus finansuojama ES sanglaudos fondo ir VAATC (paskolos) lėšomis. Trakų rajono savivaldybė yra įsipareigojusi finansuoti šio projekto paskolos palūkanų dalį proporcingai pagal turimų VAATC akcijų dalį. Vadovaujantis Trakų rajono savivaldybės tarybos

2011 m. lapkričio 24 d. sprendimu Nr.S1-273, savivaldybė skirs projekto „Vilniaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra“ įgyvendinimui 832 069,00 Lt bendrąjį finansavimą iš Trakų rajono savivaldybės biudžeto.

MBA įrenginiuose bus apdorojamos visos BSA, todėl iki 2016 m. įgyvendinus projektą BSA šalinimas regioniniame sąvartyne bus nutrauktas.

Valstybiniame atliekų tvarkymo plane numatoma nuo 2018 m. įdiegti atskirą maisto/virtuvės atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir atskirą šių atliekų apdorojimą. Plane numatyta 2015-2016 m. teikti finansinę paramą bandomiesiems BSA rūšiuojamojo surinkimo (ir tvarkymo) projektams, apimantiems visuomenės švietimą ir gerosios praktikos sklaidą, tam skiriant 100 000 Lt. Siūloma, kad paraišką pilotinio projekto finansavimui parengtų VAATC, kadangi paraiškos parengimas ir pilotinio projekto vykdymas visoms Vilniaus apskrities savivaldybėms leistų sutaupyti lėšų. Paraiškų teikimo sąlygos ir finansavimo tvarka šiuo metu nenustatyta, todėl įvertinti VAATC sąnaudas paraiškos parengimui ir pilotinio projekto vykdymui šiuo metu nėra galimybės. Pilotinio projekto vykdymui taip gali būti svarstomos privačių lėšų ar kitų fondų paramos galimybės. Tai turėtų nustatyti paraiškos rengėjai.

Pilotinio projekto pagrindu būtų įvertintas rūšiuojamojo BSA surinkimo priemonių poreikis, prognozuojami surenkamų atliekų kiekiai, pasiūlyti tvarkymo būdai, įvertintos reikalingos investicijos ir BSA atskiro surinkimo ir tvarkymo kaštai.

5.3 RŪŠIUOJAMOJO ATLIEKŲ SURINKIMO SISTEMOS PLĖTRA

Vadovaujantis atliekų tvarkymo hierarchija, prioritetas teikiamas komunalinių atliekų perdirbimui, todėl pagrindinis komunalinių atliekų tvarkymo tikslas – atskirti kuo daugiau antrinių žaliavų pirminio rūšiavimo būdu, nes tokios žaliavos yra geresnės kokybės ir tinkamesnės perdirbimui, negu išskirtos iš mišrių komunalinių atliekų srauto rūšiavimo linijos pagalba.

Siekiant plėtoti rūšiuojamąjį atliekų surinkimą, įgyvendinant atliekų tvarkymo prioritetų eiliškumą ir mažinant sąvartyne šalinamų atliekų kiekį, keliami šie uždaviniai:

- Plėtoti komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų atskiro surinkimo sistemą;
- Plėtoti ir eksploatuoti specifinių komunalinių atliekų srautų surinkimo sistemą;
- Plėtoti buityje susidarantių pavojingų atliekų surinkimo sistemą.

5.3.1 Antrinių žaliavų atskiro surinkimo sistemos plėtra

Didžiausi antrinių žaliavų kiekiai iš gyventojų šiuo metu surenkami bendro naudojimo rūšiavimo konteineriais. Kad konteineriai būtų išnaudojami efektyviai, nebūtų perkraunami ar neužpildomi, AŽ rūšiavimo konteinerių komplektai turi būti išdėstomi planingai. Tuo tikslu 2015 m. turi būti atnaujinta antrinių žaliavų konteinerių aikštelių išdėstymo schema, o esant poreikiui (pasikeitus teisės aktų reikalavimams, keičiantis konteinerių kiekiui ir pan.) – nuolat atnaujinama AŽ konteinerių aikštelių išdėstymo schema.

Schema siūloma atnaujinti 2015 m. ir 2017 m., aikšteles pagal galimybes išdėstant daugiabučių namų rajonuose juos taip, kad vidutinis atstumas iki bendro naudojimo antrinių žaliavų konteinerių aikštelių būtų ne didesnis atitinkamai 150 m ir 100 m. Kitų šalių patyrimas rodo, kad rūšiavimo efektyvumas didėja mažėjant atstumui iki rūšiavimo konteinerių. AŽ konteinerių aikštelių plėtrai visų pirma turėtų būti naudojamos gamintojų ir importuotojų lėšos.

Kadangi Trakų rajono savivaldybės teritorija intensyviai naudojama rekreacinėms reikmėms, yra viešų vietų, kuriuose dėl dažno gyventojų lankymosi ir aptarnavimo specifikos susidaro daug antrinių žaliavų. Tai yra paplūdimiai, pažintiniai takai, istorijos ir kultūros objektai. Siūloma tokiose vietose pastatyti konteinerius AŽ surinkimui, konteinerių konfigūracija pasirenkant pagal konkrečią situaciją. Tikėtina, kad tokiose vietose bus mažai popieriaus ir kartono atliekų, todėl užtektų komplektų iš dviejų konteinerių: plastiko ir stiklo surinkimui. Ši schema galėtų būti taikoma paplūdimiuose. Prie pažintinių objektų ar kultūros ir istorijos objektų galėtų pakakti ir vieno konteinerio, skirto visoms antrinėms žaliavoms arba plastikui.

Siekiant padidinti atskirai surinktų AŽ kiekį, jos turi būti surenkamos ne tik kolektyviniais konteneriais, tačiau ir iš individualių namų. Tuo tikslu Trakų rajono savivaldybės administracija pateikė paraišką Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondui (LAAIF) finansuoti po 3000 vnt. 120 l talpos (stiklinėms pakuotėms) ir 240 l talpos (likusioms pakuotėms ir antrinėms žaliavoms) kontenerių įsigijimą. Tiek pat kontenerių pateiktų KJK. Konteneriais būtų aprūpinta 6000 namų valdų. Šiais konteneriais planuojama surinkti apie 432 t stiklinės pakuotės atliekų ir apie 550 t popieriaus, plastiko ir metalinės pakuotės atliekų.

Gyventojų aktyvumui rūšiuojant AŽ skatinti, jie turi būti reguliariai informuojami apie AŽ surinkimo dinamiką. Tai ypač svarbu, kadangi dalis visuomenės dar vis klaidingai mano, kad AŽ žalinamos sąvartyne, kad AŽ surinkimo kiekiai neauga ir pan. Taip pat gyventojams turi būti pateikiama informacija apie naujai įdiegtas arba planuojamas įdiegti AŽ rūšiavimo priemonės. Tuo tikslu turi būti naudojamas savivaldybės internetinis puslapis, vietinė spauda, ir kitos pigios, bet efektyvios priemonės.

Tuo atveju, jei AŽ surinkimas kolektyviniais ir individualiais konteneriais, o taip pat įgyvendinus užstato sistemą bus nepakankamas, gali būti įrengiama nedidelio pajėgumo mišrių komunalinių atliekų rūšiavimo linija. Kadangi, atsižvelgiant į nedidelius mišrių komunalinių atliekų susidarančių Trakų rajono savivaldybėje kiekius, šios linijos rentabilumas yra abejotinas, jos įrengimas susijęs su didele finansine rizika, o taip pat ši nuostata gali prieštarauti rengiamam Vilniaus regiono atliekų tvarkymo planui, mišrių komunalinių atliekų rūšiavimo linija turėtų būti įrengiama privačiomis lėšomis.

5.3.2 Specifinių atliekų surinkimo sistemos plėtra

Savivaldybė turi siekti, kad pagrindine priemone tokių specifinių atliekų srautų kaip didžiosios atliekos, naudotos padangos, EEJA, buityje susidarančių statybos ir griovimo atliekų surinkimui taptų Lentvaryje įrengta DGASA. Šiuo metu atliekos tokios atliekos (išskyrus statybos išgriovimo) dažniausiai paliekamos prie kontenerių.

DGASA aikštelės eksploatacijos sąnaudų padengimui reikalingos lėšos įtrauktos į sąvartyno tarifą, o įvedus vietinę rinkliavą už atliekų tvarkymą turi būti įskaičiuojamos į rinkliavos pastoviąją dalį.

Atsižvelgiant į tai, kad ne visi gyventojai turi galimybę išgabenti tokias atliekas į DGASA, ne rečiau kaip du kartus per metus šios atliekos turėtų būti surenkamos apvažiavimo būdu.

Turi būti toliau plėtojamas šiuo metu jau pradėtas atskiras tekstilės atliekų surinkimas.

Siekiant pakartotinio atliekų naudojimo, turi būti parengta duomenų bazė, kurioje gyventojams būtų teikiama informacija apie DGASA aikštelėje esančius daiktus, kuriuos būtų galima pakartotinai naudoti. Šios duomenų bazės kūrimui rekomenduojama operuoti visų Vilniaus apskrities savivaldybių lėšas, o pačią duomenų bazę parengti VAATC serveryje. Tiesa, su aplinkos ministerija turėtų būti išsiaiškinta, kaip tokias atliekas apskaityti, kad į aikštelę patekusių atliekų ir perduotų tvarkyti atliekų kiekių skirtumai nesukeltų teisinių ir apskaitos kolizijų.

5.3.3 Buityje susidarančių pavojingų atliekų surinkimo sistemos plėtra

Dabartiniu metu atskiras pavojingų atliekų surinkimas nėra išvystytas, išskyrus kai kuriuos srautus (baterijos, EEJA). Praktiškai visos buityje susidarančios pavojingos atliekos gali būti priimamos Lentvario DGASA, tačiau gyventojai mažai naudojami šia galimybe. Vargu, ar vienas surinkimo taškas gali patenkinti savivaldybės poreikius, todėl turi būti plačiau taikomos kitos galimos pavojingų atliekų surinkimo priemonės.

Turi būti numatytas pavojingų atliekų surinkimas pavažiavimo būdu ne rečiau kaip du kartus per metus. Lėšos sąnaudų padengimui turėtų būti įtrauktos į tarifą už atliekų tvarkymą, o įvedus vietinę rinkliavą už atliekų tvarkymą įskaičiuojamos į rinkliavos pastoviąją dalį.

Kaip minėta, kurie pavojingų atliekų srautai, kurių surinkimas techniškai ir organizaciniu požiūriu galimas, yra surenkami iš atliekų turėtojų tiesiogiai. Savivaldybė,

bendradarbiaudama su gamintojų ir importuotojų organizacijomis, turėtų plėsti surenkamų atliekų nomenklatūrą ir kiekį. Ši veikla maksimaliai turėtų būti finansuojama gamintojų ir importuotojų lėšomis.

Kaip ir AŽ surinkimo atveju, gyventojų aktyvumui skatinti reguliariai turi būti pateikiama apie pavojingų atliekų surinkimą, o taip pat apie visas galimybes atsikratyti pavojingomis atliekomis, nurodant jų surinkimo vietas. Tuo tikslu turi būti naudojamas savivaldybės internetinis puslapis, vietinė spauda, ir kitos, pigios, bet efektyvios priemonės.

5.4 SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS REFORMA

5.4.1 Savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos organizaciniai ir teisiniai pakeitimai

Siekiant įgyvendinti Trakų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plane 2014-2020 m. turėtų būti reformuojama savivaldybės atliekų tvarkymo sistema. Atliekų tvarkymo sistemos reformą tikslinga įvykdyti pasibaigus šiuo metu galiojančiais sutarčiais Nr. T1-193 dėl Trakų rajono savivaldybės viešosios komunalinių atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimo ir jos plėtojimo su UAB „Trakų rajono komunalinių įmonių kombinatas“. Ši sutartis galioja iki 2016 m. liepos 1 d.

Nuo nurodyto laiko savivaldybės teritorijoje turėtų būti įvesta vietinė rinkliava. Tuo tikslu turi būti parengti ir patvirtinti rinkliavos už atliekų tvarkymą nuostatai, rinkliavos už atliekų tvarkymą apskaičiavimo metodiką. Rinkliavos administravimui turi būti sudaryta atliekų turėtojų duomenų bazė (registras).

Atitinkamai, atsižvelgiant į rinkliavos įvedimą, o taip pat į kitus atliekų tvarkymo sistemos pokyčius, turi būti iš esmės atnaujintos savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklės.

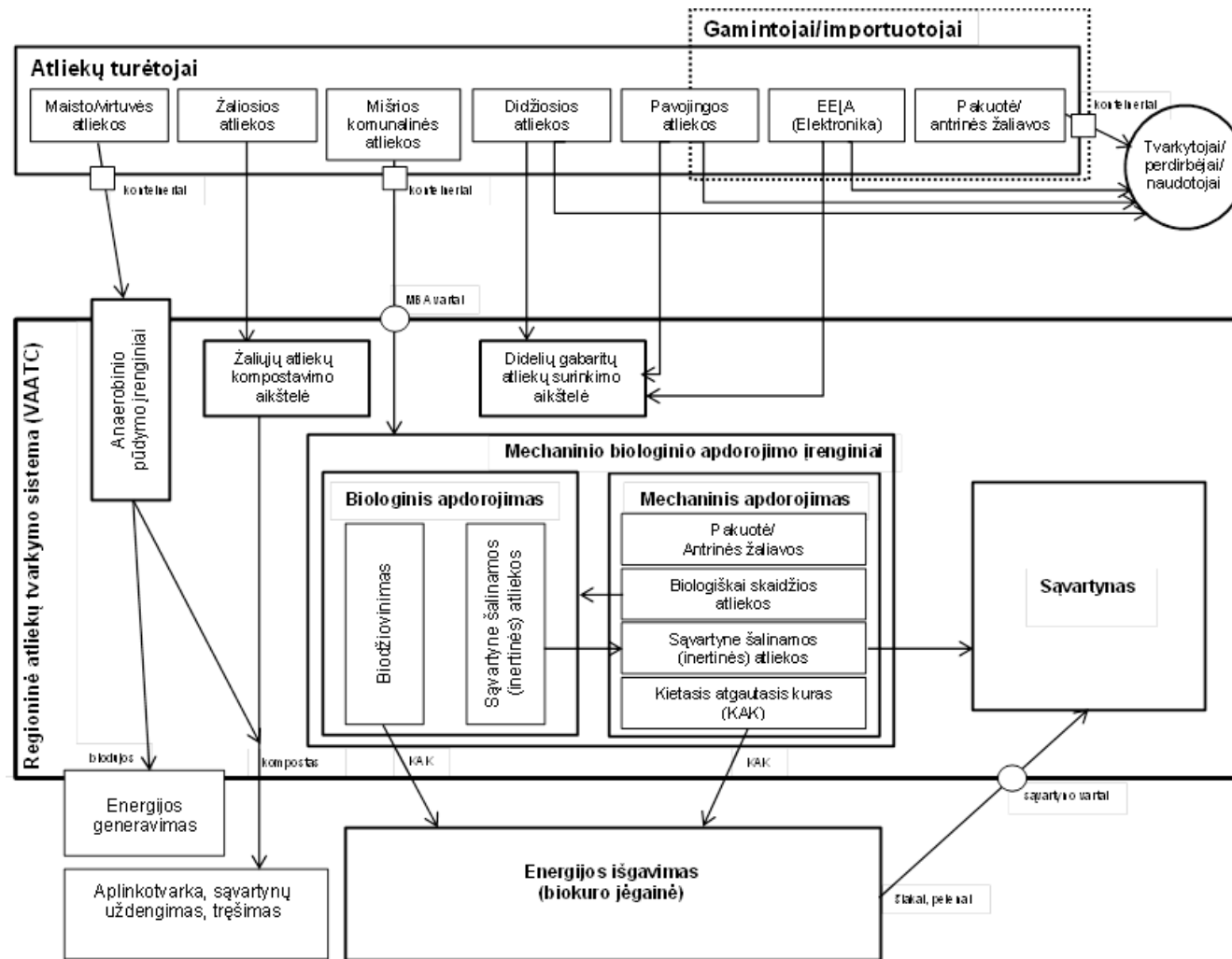
Iki sutarties pasibaigimo turi būti ne tik parengta konkursinė dokumentacija atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugoms pirkti, bet ir įvykdytas viešasis konkursas atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugoms pirkti. Atsižvelgiant į patyrimą, kad šios procedūros dėl teisminių ginčų gali užsitęsti, rekomenduojama jas pradėti kiek galima anksčiau, o konkursinę dokumentaciją pasirengti iki 2016 m.

5.4.2 Reformuota savivaldybės atliekų tvarkymo sistema

Numatomos įgyvendinti savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos pagrindiniai principai:

- Tos atliekos, kurias galima surinkti atskirai jų susidarymo vietoje, maksimaliai surenkamos ir sutvarkomos arba perduodamos jas tvarkančioms įmonėms. Šios atliekos, priklausomai nuo jų savybių ir susidarančių kiekių, gali būti surenkamos rūšiavimo konteneriais, aikštelėse ar apvažiavimo būdu. Atliekos, už kurių tvarkymą yra atsakingi gamintojai ir importuotojai, turėtų būti surenkamos ir tvarkomos panaudojant gamintojų ir importuotojų lėšas.
- Maisto/virtuvės atliekų atskiro surinkimo ir tvarkymo apimtys ir priemonės turėtų būti nustatytos atlikus pilotinį projektą.
- Likusios komunalinės atliekos tvarkomos mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiuose. Šie įrenginiai yra regioninės atliekų tvarkymo infrastruktūros dalis. Savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo operatoriui už nustatytą mokestį perdavus atliekas į MBA įrenginius, tolimesnis jų tvarkymas yra MBA įrenginių operatoriaus atsakomybė. Tačiau MBA įrenginių operatorių konkurso būdu parenka VAATC, kurio akcininkė yra Trakų rajono savivaldybė.
- Regioniniame sąvartyne šalinamos inertinės ar likusios po rūšiavimo atliekos.

Reformuotos Trakų rajono atliekų tvarkymo sistemos schema pateikiama 14 pav.

14 pav. Trakų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistema 2020 m.

6. PLANO ĮGYVENDINIMO POVEIKIO ĮMOKŲ UŽ ATLIEKŲ TVARKYMĄ DYDŽIUI VERTINIMAS

Trakų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plane numatytų priemonių įgyvendinimas neturės esminio poveikio įmokų už atliekų tvarkymą dydžiui, tačiau dėl bendro kainų augimo, naujų atliekų srautų surinkimo ir tvarkymo priemonių įdiegimo, atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtros įmokų dydis augs.

Atliekų surinkimo ir transportavimo iki tvarkymo/šalinimo įrenginių sąnaudos neturėtų keistis, kadangi atstumas iki regioninio sąvartyno ir MBA įrenginių nuo Trakų yra panašus, o nuo Lentvario – du kartus mažesnis. Darant prielaidą, kad šių paslaugų kaina didėja 3% per metus, nuo šiuo metu galiojančios sutarties pratęsimo iki 2016 m., per tris metus, šios sąnaudos padidėtų nuo 108,48¹² Lt/t iki 118,54 Lt (nuo 18,06 Lt/m³ iki 19,76 Lt/m³)¹³.

Šiuo metu mokestis už sąvartyne šalinamas atliekas („vartų“ mokestis) Trakų rajono savivaldybei sudaro 128,69 Lt/t (21,45 Lt/m³). Numatomas atliekų priėmimo į MBA įrenginius kaina – 139 Lt/t (23,17 Lt/m³).

Taigi bendra atliekų surinkimo, transportavimo iki tvarkymo įrenginių kaina pradėjus eksploatuoti MBA įrenginius padidėtų nuo 237,18 Lt/t (39,53 Lt/m³) iki 257,54 Lt/t (42,92 Lt/m³).

Tačiau taip pat atsiras naujų sąnaudų, kurios šiuo metu yra įtrauktos į sąvartyno tarifą (DGASA eksploatacija) arba kurios susijusios su naujomis atliekų tvarkymo veiklomis (žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės eksploatacija, pavojingų atliekų surinkimas apvažiavimo būdu). Šios sąnaudos įmoką gyventojui padidins 0,5-1 Lt/mėn./gyventojui. Tiksliau šį sąnaudų augimą būtų galima planuoti tik tuomet, kai bus apibrėžti žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės eksploatacijos principai, nustatytos VAATC paslaugų kainos, o taip pat nuo to, kokios veiklos bus įtrauktos į savivaldybės atliekų tvarkymo operatoriaus paslaugų apimtys, o kurioms bus samdomos atskiros paslaugos (pvz. pavojingų atliekų surinkimui apvažiavimo būdu). Skaičiavimams priimta reikšmė – 0,75 Lt/mėn./gyventojui.

Bendras sąnaudų augimas numatomas 2 procentai per metus.

Vadovaujantis aukščiau nurodytomis prielaidomis, prognozuojant kad atliekų susidarymas išliks dabartiniame lygyje, įvertintas įmokų už atliekų tvarkymą augimas pateikiamas 20 lentelėje.

20 lentelė. Įmokų už atliekų tvarkymą prognozė.

Seniūnijos	Susikaupimo norma vienam gyventojui, m ³	Atliekų tvarkymo tarifas, Lt/mėn./gyventojui (be PVM)		
		2014 m.	2016 m.	2020 m.
Aukštadvario	1,35	4,45	5,58	6,04
Grendavės	1	3,29	4,33	4,68
Lentvario	1,6	5,61	6,47	7,01
Onušio	1,35	4,45	5,58	6,04
Paluknio	1	3,29	4,33	4,68
Rūdiškių	1,35	4,45	5,58	6,04
Senujų Trakų	1,35	4,45	5,58	6,04
Trakų	1,6	5,61	6,47	7,01

¹² Čia ir toliau – visos kainos be PVM.

¹³ Svorio/tūrio santykis – 1:6.

Taigi, neprognozuojamas žymus įmokų už atliekų tvarkymą augimas. Pradėjus eksploatuoti įmokos gyventojui per mėnesį didėtų maždaug 1 Lt, o iki 2020 m. – dar maždaug 0,5 Lt. Tačiau šis didėjimas gali būti didesnis, jei nuo 2016 m. liepos 1 d. parinkto atliekų tvarkymo operatoriaus pasiūlyta paslaugų kaina bus žymiai didesnė nei nustatyta šiuo metu. Taip pat šiame įmokos dydyje neįvertintos sąnaudos atskiro maisto/virtuvės atliekų surinkimui ir tvarkymui, kadangi tai galės būti nustatyta tik įvykdžius pilotinį projektą.

7. PLANO ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI

Atliekų tvarkymo plano įgyvendinimo vertinimas ir kontrolė turi būti vykdoma kasmet, iki einamųjų metų sausio 20 d. parengiant plano įgyvendinimo plano įgyvendinimo ataskaitą. Ataskaitą rengia savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu paskirtas atsakingas savivaldybės administracijos specialistas. Ataskaita pateikiamame savivaldybės administracijos direktoriui. Ataskaitoje vertinamas priemonių ir užduočių įvykdymas. Jeigu priemonės ar užduotys neįgyvendintos, nurodomos priežastys bei numatomos priemonės problemos sprendimui.

Plano įgyvendinimo vertinimas ir kontrolė turi būti vykdoma pagal tris kriterijų grupes:

- Savivaldybės atliekų tvarkymo plane numatytų priemonių įgyvendinimas;
- Valstybiniame atliekų tvarkymo plane nustatytų užduočių įgyvendinimas;
- Atliekų hierarchijos įgyvendinimo monitoringas.

Vertinant savivaldybės atliekų tvarkymo plane numatytų priemonių įgyvendinimą vertinama kaip vykdomos atitinkamų kalendorinių metų Trakų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano įgyvendinimo priemonės, numatytos 18 lentelėje.

Vertinant Valstybiniame atliekų tvarkymo plane nustatytų užduočių įgyvendinimą vertinamas savivaldybėms priskirtų užduočių įgyvendinimas.

Vertinama, ar vykdomos Valstybiniame atliekų tvarkymo plane nustatytos komunalinių biologiškai skaidžių atliekų šalinimo sąvartyne mažinimo užduotys:

- 2014-2015 m. - pašalinama ne daugiau kaip 4363 tonų komunalinių BSA;
- 2016-2017 m. - pašalinama ne daugiau kaip 3927 tonų komunalinių BSA;
- 2018-2019 m. - pašalinama ne daugiau kaip 3490 tonų komunalinių BSA;
- nuo 2020 m. - pašalinama ne daugiau kaip 3054 tonų komunalinių BSA.

Taip pat vertinama ar vykdomos Valstybiniame atliekų tvarkymo plane nustatytos komunalinių atliekų perdirbimo ir kitokio panaudojimo užduotys:

- užtikrinti, kad iki 2016 metų ne mažiau kaip 45 proc. komunalinių atliekų bus perdirtos ar kitaip panaudotos;
- užtikrinti, iki 2020 metų ne mažiau kaip 65 proc. komunalinių atliekų bus perdirtos ar kitaip panaudotos;
- užtikrinti, kad komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų kiekis, kuris būtų paruošiamas naudoti pakartotinai ir perdirbti, būtų ne mažiau 30 proc., o 2020 m. – ne mažiau 50 proc.

Sąvartynuose pašalintų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekis, palyginti su 2000 metų kiekiu, 2016 m. turi būti ne daugiau 45 proc., 2020 m. – ne daugiau 35 proc..

Atliekų hierarchijos įgyvendinimo monitoringas sudarys galimybę įvertinti bendras pokyčių tendencijas savivaldybės atliekų tvarkymo sistemoje, įvertinant, ar pokyčiai yra teigiami atliekų hierarchijos įgyvendinimo požiūriu. Monitoringo kriterijai pateikiami 21 lentelėje.

21 lentelė. Atliekų hierarchijos įgyvendinimo vertinimo rodikliai.

Atliekų tvarkymo būdas	Vertinimo rodikliai	Laukiamas rezultatas	Vertinimo rodiklio vertinimo laikotarpis
Atliekų prevencija	Bendras komunalinių atliekų susidarymas, tonomis per metus	Mažėjimas arba stabilumas	Nuo 2014 m.
	Komunalinių atliekų susidarymas vienam gyventojui, kilogramais per metus	Mažėjimas arba stabilumas	Nuo 2014 m.
	Komunalinių atliekų susidarymas vienam namų ūkiui, kilogramais per metus	Mažėjimas arba stabilumas	Nuo 2014 m.
Atliekų paruošimas pakartotiniam naudojimui	Pakartotiniam naudojimui paruoštų atliekų kiekiai, tonomis per metus	Didėjimas	Nuo 2015 m.
	Pakartotiniam naudojimui paruoštų atliekų kiekiai, proc. nuo bendro susidariusių komunalinių atliekų kiekio	Didėjimas	Nuo 2015 m.
Atliekų paruošimas perdurbimui	Iš gyventojų ir juridinių asmenų (įmonių, įstaigų, organizacijų) atskirai surinktų AŽ kiekiai, tonomis per metus pagal atliekų kategorijas (popieriaus ir kartono, stiklo, plastikų, metalo atliekos)	Didėjimas	Nuo 2014 m.
	AŽ kiekis, išrūšiuotas mechaninio apdorojimo įrenginyje ir/ar mišrių komunalinių atliekų rūšiavimo linijoje, tonomis per metus	Didėjimas, vėliau mažėjimas	Nuo 2015 m.
	Atskirai surinktų buityje susidarančių elektros ir elektroninės įrangos atliekų kiekiai, tonomis per metus	Didėjimas	Nuo 2014 m.
	Atskirai surinktų biologinių atliekų kiekiai, tonomis per metus	Didėjimas	Nuo 2014 m.
	Bendras perdurbimui surinktas ir paruoštas komunalinių atliekų kiekis, tonomis per metus, įskaitant ir biologinių atliekų kompostavimą	Didėjimas	Nuo 2014 m.
	Bendras perdurbimui surinktas ir paruoštas komunalinių atliekų kiekis, proc. nuo bendro susidariusių komunalinių atliekų kiekio	Didėjimas	Nuo 2014 m.
Atliekų naudojimas	Panaudotų energijai gauti komunalinių atliekų kiekis, proc. nuo bendro susidariusių komunalinių atliekų kiekio	Mažėjimas arba stabilumas	Nuo 2017 m.
Atliekų šalinimas	1) Pašalintų sąvartyne komunalinių atliekų kiekis, proc. nuo bendro susidariusių komunalinių atliekų kiekio	Mažėjimas	Nuo 2014 m.
	2) Pašalintų sąvartyne komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekis, tonomis per metus	Mažėjimas	Nuo 2014 m.
	3) Pašalintų sąvartyne komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekis, proc. nuo bendro susidariusių komunalinių atliekų kiekio	Mažėjimas	Nuo 2014 m.

8. PRIEDAI

Priedų sąrašas:

1 priedas. Aplinkos apsaugos agentūros duomenys apie komunalines atliekas surenkančias, rūšiuojančias, apdorojančias ar eksportuojančias įmones Trakų rajono savivaldybėje.

2 priedas. Aplinkos apsaugos agentūros duomenys apie 2009–2011 m. komunalinių atliekų surinkimą Trakų rajono savivaldybėje.

3 priedas. Aplinkos apsaugos agentūros 2014-04-04 d. raštas Nr. (3.1)-A4-1359.

Trakų rajono savivaldybės
2014–2020 m. atliekų tvarkymo
plano
1 priedas

**APLINKOS APSAUGOS AGENTŪROS DUOMENYS APIE KOMUNALINES ATLIEKAS
SURENKANČIAS, RŪŠIUOJANČIAS, APDOROJANČIAS AR EKSPORTUOJANČIAS
ĮMONES TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE**

Atliekas tvarkančių įmonių registro duomenimis, Trakų rajono savivaldybėje yra registruota 11 įmonių, surenkančių, rūšiuojančių, apdorojančių ir eksportuojančių komunalines atliekas. **Lentelėje žemiau pateiktos komunalines atliekas apdorojančios ir naudojančios įmonės.**

Kodas	Atliekų pavadinimas	Atliekas tvarkančios įmonės
200101	popierius ir kartonas	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB „Eviteks“
200102	stiklas	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB „Eviteks“; UAB "VAATC"
20 01 08	biologiškai suyrančios virtuvių ir valgyklų atliekos	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB „Eviteks“
20 01 10	drabužiai	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB „Eviteks“
20 01 11	tekstilės gaminiai	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB „Eviteks“; UAB "VAATC"
20 01 13*	tirpikliai	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"
20 01 14*	rūgštys	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"
20 01 15*	šarmai	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"
20 01 21*	dienos šviesos lempos ir kitos atliekos, kuriose yra gyvsidabrio	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB"VAATC"; UAB "SEVOLTÉ"
200123*	nebeuždomama įranga, kurioje yra chlorfluorangliavandenilių	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB "SEVOLTÉ"
200127*	dažai, rašalas, klijai ir dervos, kuriuose yra pavojingų cheminių medžiagų	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"
20 01 33*	baterijos ir akumuliatoriai, nurodyti 16 06 01, 16 06 02 arba 16 06 03, nerūšiuotos baterijos ar akumuliatoriai, kuriuose yra tos baterijos	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB"VAATC"; UAB "SEVOLTÉ"
20 01 34	baterijos ir akumuliatoriai, nenurodyti 20 01 33	UAB "SEVOLTÉ"
20 01 35*	nebeuždomama elektros ir elektroninė įranga, nenurodyta 20 01 21 ir 20 01 23, kurioje yra pavojingų sudedamųjų dalių	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB"VAATC"; UAB "SEVOLTÉ"
200136	nebeuždomama elektros ir elektroninė įranga, nenurodyta 20 01 21, 20 01 23 ir 20 01 35	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB"VAATC"; UAB "SEVOLTÉ"
20 01 37*	mediena, kurioje yra pavojingų cheminių medžiagų	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"
200138	mediena, nenurodyta 20 01 37	UAB „Eviteks“; UAB "VAATC"
200139	plastikai	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB „Eviteks“; UAB REPRO-PET; UAB "SEVOLTÉ"

Kodas	Atliekų pavadinimas	Atliekas tvarkančios įmonės
200140	metalai	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB "VAATC"; UAB "SEVOLTĖ"; UAB "Auvega"; UAB "JUZMETA"; UAB "Keltra"
20 01 41	kaminų valymo atliekos	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB „Eviteks“
20 01 99	kitaip neapibrėžtos frakcijos	UAB "SEVOLTĖ"
20 02 01	biologiškai suyrančios atliekos	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB „Lentvario komunalinis ūkis"; UAB "Trakų paslaugos"
20 02 02	gruntas ir akmenys	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"
20 02 03	kitos biologiškai nesuyrančios atliekos	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"
20 03 01	mišrios komunalinės atliekos	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB „Eviteks"; UAB „Lentvario komunalinis ūkis"
20 03 02	turgaviečių atliekos	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"
20 03 03	gatvių valymo liekanos	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB „Eviteks"; UAB „Lentvario komunalinis ūkis"
20 03 04	septinių rezervuarų dumblas	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB „Lentvario komunalinis ūkis"; S. Zaleskij nuotekų tvarkymo individuali įmonė
20 03 06	kanalizacijos valymo atliekos	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"
200307	didžiosios atliekos	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB „Eviteks"; UAB "VAATC"
20 03 99	kitaip neapibrėžtos komunalinės atliekos	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB „Eviteks"

Šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra, Atliekas tvarkančių įmonių registras, 2013 m.

Trakų rajono savivaldybėje yra registruota 10 įmonių, apdorojančių pakuočių atliekas. Lentelėje žemiau pateiktos pakuočių atliekas apdorojančios įmonės.

Kodas	Atliekų pavadinimas	Apdorojančios įmonės
15 01 01	popieriaus ir kartono pakuotės	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB „Specialus autotransportas"; UAB "VAATC"
15 01 02	plastikinės (kartu su PET (polietilentereftalatas)) pakuotės	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB "Maldis"; UAB „Eviteks"; UAB "VAATC"; UAB REPRO-PET; UAB "SEVOLTĖ"
15 01 03	medinės pakuotės	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB „Eviteks"
15 01 04	metalinės pakuotės	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB "VAATC"; UAB "SEVOLTĖ"; UAB "Auvega"; UAB "JUZMETA"; UAB "Keltra"
15 01 05	kombinuotos pakuotės	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"
15 01 06	sudėtinės pakuotės	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB "VAATC"
15 01 07	stiklo pakuotės	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"; UAB „Eviteks"; UAB "VAATC"
15 01 10*	pakuotės, kuriose yra pavojingų cheminių medžiagų likučių arba kurios yra jomis užterštos	UAB "Komunalinių įmonių kombinatas"

Šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra, Atliekas tvarkančių įmonių registras, 2013 m.

Trakų rajono savivaldybės
2014–2020 m. atliekų tvarkymo plano
2 priedas

**APLINKOS APSAUGOS AGENTŪROS DUOMENYS APIE 2009-2011 M. KOMUNALINIŲ
ATLIEKŲ SURINKIMĄ TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE**

Atliekos kodas	Atliekos pavadinimas	Surinkta 2009 m., t	Surinkta 2010 m., t	Surinkta 2011 m., t
150101	popieriaus ir kartono pakuotės	71,84	32,14	267,394
150102	plastikinės pakuotės	446,447	460,355	862,174
150103	medinės pakuotės	32,254	47,025	71,853
150104	metalinės pakuotės	40,39	248,87	22,308
150106	mišrios pakuotės			165,02
150107	stiklo pakuotės	952,415	54,6	169,868
200101	popierius ir kartonas	16,315	39,49	149,203
200102	stiklas		0,027	0,401
200121*	dienos šviesos (liuminescencinės) lempos ir kitos atliekos, kuriose yra gyvsidabrio	0,057	0,581	0,597
200123*	nebe naudojama įranga, kurioje yra chlorfluorangliavandenilių			6,152
200125	maistinis aliejus ir riebalai			0,557
200133*	baterijos ir akumuliatoriai, nurodyti 16 06 01, 16 06 02 arba 16 06 03, nerūšiuotos baterijos ar akumuliatoriai, kuriuose yra tos baterijos		0,028	0,03
200134	baterijos ir akumuliatoriai, nenurodyti 20 01 33	0,055	0,02	0,036
200135*	nebe naudojama elektros ir elektroninė įranga, nenurodyta 20 01 21 ir 20 01 23, kurioje yra pavojingų sudedamųjų dalių	4,476	0,946	3,569
200136	nebe naudojama elektros ir elektroninė įranga, nenurodyta 20 01 21, 20 01 23 ir 20 01 35	9,439	49,345	11,632
200139	plastikai		0,093	25,053
200140	metalai	1350,85	2382,645	638,355
200201	biologiškai suyrančios atliekos		170	282,72
200203	kitos biologiškai nesuyrančios atliekos		10,82	194,48
200301	mišrios komunalinės atliekos	10.695,42	10.173,92	10.288,923
200303	gatvių valymo liekanos	96,62	449,3	572,18
200307	didžiosios atliekos			113,995
Iš viso:		13.716,58	14.120,21	13.846,50

Šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra, 2013 m.

Trakų rajono savivaldybės
2014–2020 m. atliekų tvarkymo plano
3 priedas

ORIGINALAS NEBUS SIUNČIAMAS

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA

Budžetinė įstaiga, A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius,
tel. +370 70662008, faks. +370 70662000, el. p. aaa@aaa.am.lt, <http://gamta.lt>.

UAB „Hidrotera“
i.valiunas@hidrotera.lt

2014-04-04 Nr. (3.1)-A4-1359
I 2014-03-25 Nr. 14/15

**DĖL DUOMENŲ APIE SUSIDARIUSIAS IR SUTVARKYTAS ATLIEKAS TRAKŲ
RAJONO SAVIVALDYBĖJE**

Aplinkos apsaugos agentūra informaciją apie šalyje susidariusias ir sutvarkytas atliekas rengia pagal iš ūkio subjektų teikiamų atliekų susidarymo/tvarkymo apskaitos ataskaitų duomenis. Dėl šių ataskaitų teikimui ir apdorojimui skirtos programinės įrangos kūrimo problemų duomenys apie 2012 ir 2013 m. susidariusias ir sutvarkytas atliekas galės būti paruošti ne anksčiau š.m. pabaigos, todėl Jūsų prašomų duomenų apie 2012-2013 m. Trakų rajono savivaldybėje susidariusias ir sutvarkytas atliekas šiuo metu pateikti negalime.

Direktorius

Raimondas Sakalauskas